קבלה · כתבי האר״י ורבי חיים ויטאל

ליקוטי השס

רבי חיים ויטאל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ליקוטי השס

רבי חיים ויטאל

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ליקוטי-השס/

הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

מסכת ברכות 4
מסכת פאה 13
מסכת כלאים 14
מסכת שביעית 14
מסכת שבת 14
מסכת עירובין 16
מסכת פסחים 17
מסכת יומא 18
מסכת סוכה 18
מסכת ביצה 19
מסכת ראש השנה 19
מסכת תענית 20
מסכת מגילה 22
מסכת מועד קטן 23
מסכת חגיגה 23
מסכת יבמות 24
מסכת בבא בתרא 26
מסכת סנהדרין 27
מסכת קידושין 27
מסכת נדרים 28
מסכת סוטה 28
מסכת בבא מציעא 32
מסכת בכורות 34
מסכת סנהדרין 34
מסכת שבת 35
מסכת פסחים 35
מסכת סנהדרין 36
מסכת שבת 37
מסכת סנהדרין 37
מסכת בבא בתרא 37
מסכת אבות 37
מסכת עבודה זרה 47
מסכת מנחות 47
מסכת חולין 47
מסכת בכורות 49
מסכת כלים 49
מסכת עוקצין 49
פירוש מאמרי רז"ל - ע"ד הסוד 50
מסכת סנהדרין 55
מסכת ראש השנה 55
פירוש פסוק ואלה המלכים מהאר"י זלה"ה 56
סדר האלפא ביתא שבאצבעות 61
ליקוטים מעץ החיים 63
פירוש ספר יצירה מלימודי האר"י זלה"ה 73
סדר האלפ"א בית"א על דרך הסוד 77

מסכת ברכות

אמר ר' אלעזר לחכמים כלום יש מי שיודע לתקן ברכת המינים וגו'. הנה אם ידעת שורש כל אלו אשר נקראו קטן בסוד דוד יעקב שמואל תבין גם הטעם למה תיקן שמואל הקטן את ברכת המינים שהוא תיקון הכתר וע"ש מ"ש בספר ע"ח בברכת המינים ולמה תיקנוהו דוקא ביבנה כי יבנה הוא אדנ"י ע"ה וכולל הכולל בגימ' שלו כי כל בחינת המלכות בשרשיה אינה כי אם נקודת הכתר כמ"ש אצלנו באורך כי כל התשעה הם באים בסוד התוספות ולכן הכתר שלה כל פרצופה וע"כ יבנה בגי' אדני ע"ה וכולל דכולל. מהרב זלה"ה:

מיום שחרב ביהמ"ק ננעלו שערי תפלה אבל שערי דמעה לא ננעלו שנאמר אל דמעתי אל תחרש. והטעם הוא משום דבדמעה הוא מעורר את העינים העליונים שהם נו"ה יתיר דחכמה כי לעולם בנו"ה יש דינים ולכן דמעה גי' ק"ך ע"ה כמנין ק"ך צירופי אלהים. והנה בדמעה גורם להוציא את הדינים לחוץ וע"כ העין הוא מתאדם בדמעה כי מוציא את הדינים שבו לחוץ ומתמתק. ובתפלה הוא מעורר את הפה העליון. והשפתים הם הנ"ה דבינה כי העינים הם הנ"ה דחכמה ולכן הם מעולים יותר משערי התפלה והם מתקבלין יותר למעלה והבן. מהרח"ו ז"ל:

שמואל הרמתי היה מבחינת נו"ה דאמא שהם גבורות לוים ועל כן היה הוא לוי. והנה הוא כאשר בא אליו אגג מלך עמלק אמר לו כאשר שכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך. והנה מה הוא מנשים היה ראוי לומר כן תשכל אמך בלבד אלא שהוא כמו שביארנו ששמואל היה ממדרגות גבורות הנקרא נשים וע"י שמואל תשכל אם אגג. מהרב זלה"ה:

דע כי משארז"ל אשר תתקצ"ט מתים בעין הרע ואחד במיתת עצמו. הטעם הוא כי סמא"ל גי' קל"א כמנין עי"ן ע"ה ועל ידו מתים תתקצ"ט ואחד בנשיקה הצדיק אשר הוא אינו שולט עליו כנודע. גם זה מהרב זלה"ה:

גם מה שאמרו רבותינו ז"ל שקול שמואל כמשה ואהרן הוא זה כי משה ואהרן בחו"ג הם וזהו בכהניו ושמואל הוא בנ"ה הנקראים קוראי שמו כי הם מבחי' המלכות הנקרא שמו ולכן אמרה חנה שיתן לה זרע אנשים כי הנ"ה הנקראים ב' בדי ערבה שגי' זרע ואמרה שיתן לה זרע של אנשים שהם נ"ה וזהו שארז"ל אם ראה תראה אם ראה מוטב ואם לא תראה כי אלך ואסתתר וכו'. כי הענין הוא כי לסוטה נעשה כענין והודי נהפך עלי למשחית בנפול הירך שלה בחינת הו"ד. אבל כאשר היא נקיה ושתתה ונזרעה זרע ולכן לא נזכר בסוטה כי אם לנפיל ירך וא"כ הוא משה במדריגות החסד ואהרן במדריגת הגבורה או להיפך כ"א רק מדה א' אבל שמואל בבחינת שניהם נו"ה וע"ז היה שקול

כנגד שניהם ולכן היה יקר דבר ה' בימים ההם שהוא הטפה שהוא יקר ואין חזון נפרץ שהוא הנבואה שהיא מבחי' נו"ה שהיו אוחזים בהם הקליפות עד בא שמואל ושאול ומן שמואל התחילה הנבואה להתפשט לפי שהוא תיקן את הנצח כמש"ה וגם נצח ישראל לא ישקר וגו'. גם זה מהרב זלה"ה:

ויבן ה' אלהים את הצלע. פליגי בה רב ושמואל חד אמר זנב וחד אמר פרצוף ושניהם דברי אלהים חיים. וע"ש מ"ש בדרוש ר' לו"י בשם ר"י בן זמרא ואז תבין מחלוקת הזה כי בתחלה היתה זנב בסוד רח"ל. ונקודה תחת היסוד זנב לאריות ואח"כ נכנס פרצוף שלם ראש לשועלים עולם הנפרדים בריאה יצירה עשיה דלאו איהו וגרמוי חד בהון או יוכל להיות זנב רחל ופרצוף לאה שהיא אחורי פרצוף הז"א:

תניא ר"א אומר שלשה משמרות הוי הלילה וגו' זה יובן בסוד הפסוק הבוקר אור והאנשים שלחו ויש לשאול ולידע מה לי אם שלחם עם חמוריהם או אם הלכו לבדם. ואמנם דע כי שלשה משמרות הוי הלילה ובאלו המשמרות יש חילוק ביניהם. כי המשמורה שנייה היא נחלקת לשנים אשר עד חצי הלילה הוא באופן אחר ומחצי הלילה ואילך הוא באופן אחר וכל זה יובן בהקדמה אחת וזה הוא כי המלאכים אינם אומרים שירה כי אם בלילה וישראל זמן השירה שלהם הוא ביום. והטעם הוא כי כל בחי' מלאך הוא מצד הנוקבא כנודע כי השכינה נק' מלאך וע"כ אינם משוררים כי אם בלילה לפי שאז הוא זמן ממשלתה. אבל ישראל שהם מצד הדכורא לכן אין שירתם אלא ביום כי היום הוא אל הזכר כנודע. ובהיות הענין כך נבין ענין המשמרות הללו. כיצד ימצאו שלשה משמרות כנגד אותן ג' משמרות הלילה אשר באו מכוונים זו כנגד זו. והנה מצינו אשר ביום האדם חייב להתפלל שלשה תפלות כמ"ש דוד המלך ע"ה ערב ובוקר וצהרים ואעפ"י שהתפלה של ערבית היא בלילה עכ"ז אנו צריכים שתהיה בזמן שלא יהיה יום גמור ולא לילה גמורה אלא זמן הממוצע לפי שהיא יותר קרובה ליום ממה שהיא קרובה אל הלילה לפי שאנו מוצאים אשר האימורים של תמיד בין הערבים היו נשרפין באותו הזמן והם משיורי התמיד אשר היו נקרבים ביום וא"כ היא חשובה מן היום ולא מן הלילה לסיבה הנזכרת וז"ש בגמרא לא יאמר אדם אוכל קמעה ואישן קמעה ואח"כ אתפלל אלא מיד כאשר יבא מן השדה שהוא כבר עת ערב צריך להתפלל תפלת ערבית ולא לאחר אותו שעה וא"כ כל הג' תפלות צריכים שיהיו ביום והם כנגד הג' משמרות של הלילה וסדרן הם כך. משמורה הראשונה הוא כנגד האשמורה הא' של היום וז"ס ויחבוש את חמורו שהוא בחי' אותו קליפה השולטת בלילה עתה בבוקר אשר מתגלית מדת החסד דאברהם אבינו ע"ה אותה קליפה מתבטלת והיא כפופה ואין

לה עוד להרים ראש וזש"ה חמורו שאינו נוגע לשבר קליפת זאת אלא אברהם אבינו ע"ה, כי הוא נגד מדתו וז"ש רז"ל בפרק תפלת השחר ששחרית הוא עד ד' שעות לרמוז למה שאמרנו וזש"ה הבוקר אור ר"ל כשהאיר היום שמתגלית מדת החסד אותם חמורים שהיו שולטין שם בלילה הלכו להם ואטמרו בנוקבא דתהומא רבה. וצריך לדעת מי הם האנשים האלה. זה יובן במה שאמרו אחי יוסף מקודם זה לקחת אותנו לעבדים ואת חמורינו. והענין הוא כי הנה ידוע כי יוסף הוא היסוד ונק' גבר. ולאה נק' ג"כ גבר כי אין היכר בין איש לאשה כ"א ע"י היסוד ולכן אנו אומרים קרא הגבר. והענין כי ביסוד מתקבצים כל הגבורות בתוכו והוא כולל כולם ובהיות שכל הגבורות הם בתוכו לכן הי' הוא השליט על כל ארץ מצרים ורצה לשבר כל אותן הקליפות ובפרט במצרים שנמשלו לחמורים כמו ש"ה אשר בשר חמורים בשרם וגו' וזה נאמר על מצרים. ומה שאמרו לקחת אותנו ואת חמורינו ר"ל כמו שהוא שליט על ארץ מצרים. והכניעם כן הוא רוצה לשלוט בנו אשר אנחנו מצד הקדושה ולא די לו בזה אלא אפי' הנמשכים מאתנו לחוץ בסוד הקליפה הנק' חמור הוא רוצה לשלוט בהם. ומי הם אלו האנשים שאומרים כן הם שמעון ולוי כנודע אשר הם דינים קשים כמש"ה ארור אפם כי עז. שמעון גבורה. ולוי ת"ת. שהוא כלול משניהם ויש בו גבורה וזש"ה והאנשים שלחו המה וחמוריהם שהם שמעון ולוי מדת הדין הקשה מסטרא דקדושה וגם הקליפה אשר יונקים משם כל אלו הבחי' הם הולכים כאשר מתגלה חסד עליון. והנה כבר אמרנו היאך מכוונים המשמורה ראשונה של הלילה כנגד המשמורה ראשונה של היום. והנה משמורה שנייה הוא כלבי"ם צועקים הוא כנגד יצחק שהוא מדת הדין ולכן הקליפות צועקים ורוצים לקטרג בלילה ועל כן המשמורה זו היא נחלקת לשנים כי יש מלאכים המשוררים בב' ראשונות ומחצות ואילך יש כת אחרת משוררת באופן אחר לפי שמשם ואילך בא הקב"ה להשתעשע בג"ע עם הצדיקים וכן ביום עד חצות נחשב עדיין מצד הבוקר אבל מחצות היום ואילך כבר נטה היום והוא זמן תפלת המנחה משם ואילך ע"כ משמורה שלישית. גם זה מהרב:

מ"ש רז"ל כי דוד המלך ע"ה היה ישן כשינת הסוס דע כי דוד היה בא מצד הנוקבא וע"כ הוצרכו האבות ליתן לו משנותיהם כי הנוקבא לית לה מגרמה כלום ומותא אתקשרת בה ולכן לא הי' ישן כ"א שיתין נשמי כי השינה הוא א' מס' במיתה בהיותו בא מן המלכות. גם זה מהרב:

א"ל ישמעאל בני ברכני כו' ונענע לי ראשו וגו' סוד הדבר אשר ע"י תפלה זו גרם ר' ישמעאל אל הז"א י"ג תיקוני דיקנא וזהו ענין כבישת רחמיו את כעסו וע"כ נענע

לי בראשו דייקא לרמז לו שהועיל תפלתו לתיקונין דרישא והנה כשיש אל הז"א סוד התשעה תיקונין הוא לפחות אחר זמן כניסת צ' דצל"ם שעולה למנין מל"ך ולכן תמצא בריש מסכת זו שאמר אשרי המלך שמקלסים אותו אחר הקדיש אשר אז נגדל במוחותיהם. גם זה מהרב זלה"ה:

בשכמל"ו נימרינהו לא אמר משה לא נימרינהו וגו'. דע כי בשכמל"ו הוא סוד זיווג רח"ל וז"א והנה מש"ה נוקבא דילי' הוא לא"ה בסוד תפלה "למשה "איש "האלהים ר"ת לא"ה אך יעקב נוקבא דילי' היא רחל לכן אמר בשכמל"ו. גם זה מהרב זלה"ה:

דע כי המבקר חולה נוטל א' מס' בחליו. והטעם הוא כי בכל בני יעקב לא הי' שם א' בן גילו רק יוסף וזש"ה הנה בנך יוסף בא אליך והוא יטול א' מס' מחוליו וזהו ויתחזק ישראל וישב על המטה שעולה ס' פחות א' כי הי' חסר א' מס' מן חוליו וז"ש בגמרא ודוקא שהוא בן גילו כנז'. גם זה מהרב זלה"ה:

אלו דברים צריכין חיזוק. תורה ומעש"ט ותפלה ודרך ארץ. כי הם כנגד הד' מוחין דגדלות כי כל בחי' מוחין נקרא חוזק כמשאחז"ל בג' פעמים חזק הנאמר בריש ספר יהושע. והנה תורה היא בחכמה כי נובלת חכמה של מעלה תורה. מ"ט בבינה כשארז"ל כשאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר מי גילה רז זה לבניי שהקדימו עשייה שהיא בינה לשמיעה שהיא מלכות שהוא סוד מדריגת המלאכים כי המלאכים הם מזיווג אבא ואמא וצריך להקדים הבינה שהיא עשיה אל תפלה שהיא המשכת החסדים. ודרך ארץ הם הגבורות כי הם צריכין חיזוק כי המוחין נקראין חוזק. ג"ז מהרב:

כל הנהנה מהעולם הזה בלא ברכה הוא כאלו גוזל להקב"ה שנאמר גוזל אביו ואמו וגו'. כבר ידעת כי תכלית כוונת האכילה הוא כדי לברר הניצוצים אשר נפלו בשעת מיתת המלאכים כדי להוציא יקר מזולל אשר מתקן אותם האוכל בכוונת הברכה של ברכת הנהנין ואם לא עשה כן גוזל אביו ואמו שהם זו"ן מהעלאת המ"ן והשפעת המוחין שהיו הם מקבלים ע"י זה והוא חבר לאיש משחית כי כל מגמת איש משחית לגזול הניצוצים ולא להחזירם לקדושה. גם זה מהרב זלה"ה:

חד אמר זנב היה. דע כי המלכות היתה בתוך האמא בשעת העיבור דבוקה בז"א והנה שם הי' מעורב או"א וזו"ן כי הטפה היתה בסוד ק' ברכאן. תסיר ממנו י"ה יהו"ה כי שם י"ה הוא רומז לאו"א ויהו"ה לזו"ן ונשאר נ"ט שהם כמנין זנ"ב. גם שם המלכות הוא שם אלהים ויש בו נ"ט אותיות כמנין זנב ה' של אלהים פשוט וי"ג דמילוי. ול"ד דמילוי המילוי הרי הכל נ"ב וז' כללות דהיינו כולל א' דאלהים פשוט וה' כוללים דמילוי אלהים. וא' הכולל דמילוי המילוי הרי הכל הם נ"ט שהוא כמנין זנ"ב והבן. גם זה מהרב ז"ל:

הנה אמרו רז"ל כי מנוח עם הארץ היה שהלך אחר אשתו ומייתי ליה בגמרא מאליעזר עבד אברהם דכתיב ביה ותלכנה אחרי האיש אבל הוא לא אחורי הנשים. דע כי הזו"ן נברא אחור באחור והאחוריים הם דבוקים והראש והזרועות והרגלים הם דבוקים. והנה ארז"ל דכורא מסגי ברישא והנוקבא אחורי האיש כי הנה הנוקבא מקבלת האור מן הדכורא דרך נ"ה שלו כי היא שם במקום נ"ה שלו והם המוחין אליה והם נקראים ת"ח כי נ"ה הם לימודי יהו"ה ולכן ארז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך כי לימודי ה' שהם הנ"ה שלו הם בונים את הנוקבא וזהו בוניך לשון נקבה. והנה הנחש לעולם אין לו אחיזה אלא ברגלי הנוקבא כי רגליה יורדות מות ואינה נאחזת באצבעות שהם לפניה אלא בעקבותיה בעקב ב' אלהים שעולים כמנין עקב דהיינו באחור ולכן ותקע כף ירך יעקב כי במקום ירך יעקב דהיינו כנגד רגלי הז"א שם אחיזתו כי כל השיעור קומתו של יעקב הוא כנגד הנ"ה דז"א וכנגד פרק האחרון דז"א שהם עקיביו ממש שם הוא ירך יעקב באופן שאין לו אחיזה אלא בירך יעקב עקב ז"א בסוד הכתוב ואתה תשופנו עקב והרי הנחש שהוא אחורי האשה הוא עם הארץ. כי כאשר נכנסין בז"א המוחין דאבא נמשכין לצד הפנים אל יעקב ואור האמא באחור אל רחל. והנה בפנים אשר שם הוא אור אבא חכמת אדם תאיר פניו ובאחור שהוא הנוקבא שם אין חכמה ולכן הנחש שהוא יונק מן האור האמא הוא עם הארץ כי יונק מן הארץ עליונה שהיא בינה כי שם אין חכמה:

והנה עוג מלך הבשן הי' מבחי' נחש כי עוג הוא אליעזר עבד אברהם והוא כנען בן בנו של נח והוא היה ארור ויצא מכלל ארור ונעשה ברוך ולכן נאמר לו בא ברוך ה'. והכוונה כי הקדושה שנפלה שם היא בלועה תוך קליפת הנחש אשר נאחזת ברגלי הנוקבא שהוא בחי' אליעזר והטומאה עצמה היה עוג מלך הבשן ולכן נאמר בו שיצא מכלל ארור שהיה הקדושה ההיא בלועה בתוך הטומאה והלך אל הפנים ונתדבק בחסדים שהם בפנים שהיא טפת הדכורא ולכן היה הוא עבד אברהם כי היה נדבק באברהם שהם החסדים ולפי שהנחש הוא יונק מאמא ובאמא יש ה' פעמים ס"ג העולים שט"ו וחמשה הכוללים שהם ש"ך דינים ולא נפלו בתוך הטומאה כל הש"ך כי נשארו ב' שרשים היותר עליונים שהם היותר ממותקים ונשארו שי"ח אשר נפלו כמנין של אליעזר והנה אליעזר היה בתחלה אחורי הנוקבא בלוע בתוך הטומאה שהוא בחי' ארור ועכשיו יצא מכלל ארור ולא רצה עוד לילך אחר הנוקבא כי כבר יצא והלך לפני הזכר וע"כ לא רצה אליעזר לילך אחר הנשים אלא ותלכנה הם אחריו ולא הוא אחריהם כי היה יונק מן החכמה שבפנים ולא הי' עם הארץ. מהרח"ו זלה"ה:

בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא. הנה סדרו על דעה בינה והשכל האמור ביוצר דשבת, הבנים בנצח כי שם טיפת החסדים מתלבשת כמ"ש בכ"י מורי הרב זלה"ה בפסוק וקול התור נשמע בארצינו. חיי ביסוד כי ת"ת ויסוד גוף וברית כחד חשבינן ונקרא א"ל ח"י. והמזון נמשך מחסד ומתגלים ע"י גבורות כמש"ה ורב תבואות בכח שור. גם זה מהרח"ו זלה"ה:

אמר ר' אליעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה וגו'. דע כי נשמת ראב"ע היה שרשו מיסוד הז"א שבו כלולים כל קומת הזעיר שהוא בסוד ו"ק ועטרה שהוא ע' שנין ולכן ניתוספו לו י"ח דרי דשערות בסוד ט' תיקונים דדיקנא דזעיר שהם כפולים ט' מאבא וט' מאמא ובכח השפעת האריך ע"י יסוד דאבא כי היה מעזרא כמשארז"ל שהיה עשירי לעזרא ולכן שערותיו לבנות. ובסוד דז"א יש בו שם הכתיבה ולכן הי' עזרא סופר והבן זה מהרב זלה"ה:

משמורה שלישית אשה מספרת עם בעלה הוא כנגד ערבית כי אותו הזיווג הוא סוד יעקב ולאה כי בתפלת ערבית הוא ג"כ זיווג יעקב לאה כנודע. וכבר ביארנו הענין של הג' משמרות ולא נשאר לנו כ"א לבאר ענין אחר אשר אנו מוצאים כי מי הוא המעורר את המלאכים לשורר הוא גבריאל וזה הוא הענין בעצמו שאמרו שקרא הגבר כי הוא רומז על גבריאל שהוא מצד הגבורה ולכן הוא המעורר ולא מלאך אחר. והנה ג' משמרות הלילה אלו הם רמוזים בפסוק זה. ותקם בעוד לילה היא המשמורה הראשונה וזש"ה בעוד לילה ר"ל מתחלת הלילה. ותתן טרף לביתה היינו משמורה השנייה אשר באותו שעה היא נותנת טרף לכל העולם כולו. וזהו שאמר לביתה ר"ל לכל הנמצאים בבית והוא שם כולל לכל. וחק לנערותיה הם הנערות העומדות עמה ומשרתים אותה והולכים עמה כאשר היא הולכת אל בעלה כמש"ה ואת שבע הנערות הראויות וגו' וענין הזה הוא בזמן המשמורה השלישית אשר באותו זמן הוא שעת הזיווג כנודע והנה הם רמוזים כולם בפסוק זה כנזכר. משם הרב זלה"ה:

אמר רב חנא בר ביזנא כנור היה תלוי למעלה וגו'. דע כי בחצות הלילה נעשה הזיווג למעלה בסוד הגבורות כי כיון שהוא לילה אין שם התעוררות חסדים עד הבוקר. והנה זיווג הזה הוא הכנה אל הזיווג שנעשה ביום בשעת התפלה ע"י החסדים ולכן אפילו שזיווג העיקרי הוא אותו שנעשה ביום, אעפ"כ עיקר הזיווג דלילה הוא אשר הוא הכנה לזה. וע"כ צריך האדם לקום בחצות הלילה. כדי שיהי' לו חלק בזיווג היום כי אם לא יהי' לו חלק בזה אשר היא הכנה לזיווג איך יהיה לו חלק בזיווג של היום אף שיתפלל. והנה רוחא דצפון הוא סטרא דרוח דשביק בגוה שהם הגבורו"ת אשר בנוקבא דז"א שבה

אל"יה מיסוד דאמא וז"ש שכיון שרוח צפונית נושבות בו כי צפון הוא בינה כמש"ה כי מצפון זהב יאתה. וידוע שהזהב הוא באמא וסטרא דצפון הוא הסוף שלה דהיינו היסוד והכונה הוא כי הגבורות מתקבצות בהוד שהיא רחל אשר בהוד דזעיר והוד של רחל הוא הכינור ושם הגבורות מתקבצות. וידוע כי השיר הוא בגבורות כי החסדים הם שמן שהוא בחשאי והגבורות הם יין שהם בקולות והנה דוד בהוד ושמואל בנצח והם המשוררים אשר יצאו מהם כ"ד משמרות לשורר בסוד הגבורות אשר הם בקול והיינו שאמר שהי' מנגן מאליו והגבורות שלו הם מתעוררין ג"כ ומתקבצין בנצח והוד שהם תרין ביעין דדכורא ושם הגבורות מתבסמות וזה הוא שהם מבשלים הזרע כי כל בישול הוא חיתוך ושבירת כח הגבורות ושם נעשה את המיתוק והם השחקים השוחקים מן לצדיקים שהם ב' יסודות זעיר הנקרא צדיק ושל הנוקבא הנקרא צדק וכוונת שוחק היינו מיתוק ואח"כ כד אתא יומא פתחין דסטרא דרום שהוא זיווג החסדים וכדין כנסת ישראל וכל אינון חברייא שהם נאחזים בה שנמצאו עמה בזיווג הגבורות בספרא כתיבא וחוט של חסד היינו טפת החסדים הנמשכת דרך חוטין שביסוד אותו האור נמשך גם עליהם. גם זה מהרב זלה"ה:

אגרא דכלה דוחקא. דע כי החיצונים כל אחיזתם הם בנוקבא דזעיר והנה התלמידי חכמים הם שושבינא הכלה והם מחצדי חקלא המשגיחים לעקור את הקוצים מן השדה העליון חקלא דתפוחין ולכן גם להם מארי דחובא דחיק וזהו אגרא דכלה דוחקא כי שכר טרחא הת"ח הוא עבור הדוחק והצער שהם סובלים בעד השכינה כנודע. גם זה מהרב זלה"ה:

הני ברכי רבנן דשילהי מינייהו. הנה הכלה העליונה רגליה יורדות מות ואז השקר אין לו רגלים אוחז בש' שיש לה ג' רגלים ומדבקים לק"ר כי נקצצו רגליו של נחש ולכן הוא אוחז בירך יעקב ובירכו וברכי דרבנן הם כדי להשלים חסרונו ולסמוך אות של ש' אל ק"ר וקשר של רשעים אינו מן המנין כי יתפרדו כל פועלי און. ג"ז מהאר"י ז"ל:

תניא אבא בנימין אומר וגו' ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום דע כי הפירוש הוא היפך הפוסקים אלא ראשה למזרח בסוד ממזרח אביא זרעך שהוא הדעת העליון ורגליו למערב בסוד וממערב אקבצך שהם יסוד המלכות ורוחב המטה בין צפון לדרום כי שמאלו תחת לראשי והדר וימינו תחבקני ולכן לא אמר בין דרום לצפון כ"א בין צפון לדרום צפון תחלה באופן כי יד ימין הוא לדרום העולם חסד ויד שמאל לצפון העולם גבורה. גם זה מהרב זלה"ה:

ואיני יודע באיזה דרך מוליכין אותי וגו'. פי' שהצדיקים הולכין לשאול כדי להעלות את הרשעים שהרהרו בתשובה כמ"ש בזוהר פ' פנחס דף ר"ך וזהו הפי' עוברי בעמק הבכא יעטה מורה שמתעטף המורה באותן הנשמות כדי להצילן מן הגיהנם. ג"ז מהרח"ו זלה"ה:

אגרא דבי הלולא מלולא. הנה זה סוד הלולא דצדיקייא שארז"ל כי ביום פטירת הצדיק מן העולם אין העסק כי אם בתורה ובמע"ט אשר חידש הוא וז"ס אגרא דבי הלולא מלולא פי' מלוליו ודבריו שחידש הוא ועיין בזוהר רות בהלולא דרב חסדא. גם זה מהרח"ו ז"ל:

אשריך ר' עקיבא שיצאה נשמתך באחד כבר נודע כי העשרה הרוגי מלכות הי' כפרה בשביל עשרת השבטים שמכרוהו ליוסף ור' עקיבא בן יוסף היה לכפר על השכינה אשר שיתפו עמהם אחי יוסף שעשו החרם ביניהם כנודע. כי ר"ע היה בן גרים והגרים הם תלוים במלכות ואינם זזים משם בסוד גירי צדק כי המלכות נקרא צדק כנודע. ועוד כי האחים היו יחד באחוה ולגרים אין אחוה ור"ע היה יחיד ולכן בא במקום השכינה שהיא ג"כ יחידה וז"ס אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד פי' בשביל אחד שהיא השכינה הנקראת יחידו של עולם. גם זה מהרח"ו ז"ל:

ועוד אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד. פי' שאותיות עקיבא הם אותיות יעקב א'. והנה יעקב חטא על ששלח את יוסף צדיק יסוד עולם בלא לויה ואז כמעט ח"ו הפריד את היוד ולכן ארז"ל כשראה את יוסף במצרים הי' קורא ק"ש ומייחד השם לחזור ולזווג מה שהפריד ע"י שליחות יוסף בלא לויה ועכ"ז לא הספיק את זה וחזר ונתגלגל בר"ע וז"ס כל ימי נצטערתי על פסוק זה ואמרתי מתי יבא לידי ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו וזהו אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד פי' ביחד כי חזרת לתקן את היחוד וגרמת את זיווג העליון במיתתך בסוד מ"נ לאו"א יחוד ק"ש. גם זה מהרב זלה"ה:

דע כי משה זכה לבינה הוא זה כי היכל לבנת הספיר נקרא אספקלריא שאינה מאירה ומשם מתנבאים שארי הנביאים אבל מרע"ה נבואתו הי' מהיכל ק"ק דבריאה אשר שם הוא סוד הכח"ב דבריאה והנה ארז"ל שזכה לבינה דהיינו האריך דבריאה הכולל בגויה השאר בסוד קודש הקדשים והנה וידבר אלהים אל משה הוא בסוד הבינה וידבר ה' אל משה הוא בסוד החכמה. ויאמר ה' אל משה הוא בסוד הכתר. אמנם כל המראות היו מתוך הבינה. גם זה מהרב זלה"ה:

אמר ר' אבין בר רב אדא אר"י מנין שהקב"ה מניח תפילין. הם דרש"י ודר"ת ודשימושא רבה והם תמיד נה"י שעל ראש הז"א הנקרא סתם קב"ה והתפילין דרש"י הנה"י דאמא

שעל הז"א ותפילין דר"ת הם הנה"י דאבא שעל ראש ז"א ותפילין דשימושא רבה הם הנה"י דאריך שעל ראש הז"א. וע"ש בשער הכללים בע"ח. ג"ז מהרב זלה"ה:

ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב. הענין כי בעולם שלאחר המיתה ת"ח עוסקים בתורה ועולין ממדרגה למדרגה ומישיבה לישיבה כי אפילו מרע"ה בכל יום ויום עולה ומשיג יותר כי כמו שהשי"ת אין לו סוף כך תורתו אין לה סוף וז"ס יצא אדם לפעלו ר"ל לעסוק בתורה במה שפעל בעוה"ז כי כשיצא האדם מעוה"ז יוצא תחלה לפעלו ר"ל לעסוק בתורה במה שפעל בעוה"ז ואח"כ לעבודתו שהוא עובד שם וטורח עדי ערב ר"ל שיגמור העוה"ז הדומה לערב כי לעתיד אחר התחיה יהי' להם מנוחה ומלאה הארץ דעה כל אחד לפי מדריגתו. והנה יש תורה באצילות וכן בבי"ע ובסוד עצמו יש בו פרד"ס כי התורה יש בה רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות ל"ת שהם כנגד האיברים והגידים שבאדם וא"כ הוא בכל פרצוף יהי' בו כל התרי"ג מצות והבן זה:

ב"ש אומרים בערב כל אדם יטו ויקראו. ובה"א כל אדם קורא כדרכו. הנה ארז"ל תפלת ערבית רשות והם כנגד מדת יעקב כי אברהם תיקן תפלת שחרית ויצחק תפלת מנחה ויעקב תיקן תפלת ערבית והנה מאחר שיעקב הוא הבחיר שבאבות למה לא תקנוהו לחובה כמו שאר כל התפלות אלא הכוונה היא מאחר שכבר המטה נתונה בין צפון לדרום שוב אין צריך לקובעה חובה כי כבר היא בחיק דידי' כמ"ש הרשב"י ע"ה להוא דאתי למתבעי וגו' וזהו מחלוקתם בש"א בערב כל אדם יטו כי היא שולטת בלילה וצריך כל אדם להטות הקריאה אליה לרמוז אל הנוקבא כי כל דברי' של הנקבה הם מיושב ובבוקר שהוא זמן שליטת הזכר צריך לעמוד וזהו שאמר ובבוקר יעמוד. ובה"א כל אדם וגו' כ"א הי' זה לבדו וזה לבדו הי' כסברת ב"ש ומאחר ששניהם הם ביחוד א' אין להראות פירוד אלא שקורא כמו שיזדמן לו בין עומד ובין יושב ובין מהלך לרמז שהם ביחוד א' ואין להראות קיצוץ ופירוד לא במעשה ולא במחשבה והלכה כב"ה כי אין קיצוץ ופירוד בשום צד ואופן. ג"ז מהרב זלה"ה:

נתן עיניו ונעשה גל של עצמות וגו'. כבר ידעת שם אמג"ל שהוא אותיות כד"ט המתחלפות מן לה"י של אלהי"ם כי א"ם אינם נזכרים. והנה אלהים הוא מדת הדין והאש אוכלת הבשר ונשארו עצמות וזהו גל עצמות ובזה השם הכה משה את המצרי תכ"ה למה תכה רעך והם הבחי' העינים של מעלה כי שם זה הוא סוד עייני"ן דלעילא וזהו נתן עיניו בו ונעשה ג"ל של עצמות כנזכר. גם זה מהרב:

יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא. הנה כבר ידעת מהתחלקות הה' חסדים כי בוקע מהחזה הז"א השליש החסד אשר בת"ת המכוסה ונחלק לג' שלישים ולקח הכתר דזעיר

חצי שליש והנוקבא שליש א' אך בחכמת הנוקבא יש ב' שלישים שלימים ועל שהכתר דזכר לא הי' לו רק חצי שליש והנוקבא שלה שנים שלישים נאמר יציבא בארעא וגיורא הוא החכמה דנוקבא יש ב' שלישים ולכן כפל שמי שמיא. גם זה מהרב זלה"ה:

אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי קרי בלילה דע כי לעולם המחשבה היא החכמה הנקרא י"ש כי חכמה הוא יש מאין שהוא הכתר וכנגד בחינה זו שבקדושה יש בסטרא אחרא במנין קר"י גימטריא י"ש אלא שהש' שהוא אות אחת נתחלקה ונעשה ק"ר שהם אותיות שק"ר והיא נהפכת גם למטה ונעשית קר"י ולכן כל צדיק וצדיק השומר אות ברית קודש יש לו לעתיד לבא י"ש עולמות כנגד מה שטהרו מן המחשבה רעה כמנין ויהי ע"ר ר"ע כנגד קר"י וענין ש"י עולמות הם מתחלקים לג' חלקים ק"ג לכל א' מהם בחג"ת. והנה הת"ת הוא מטה כלפי חסד ונעשה שם לב' חלקים ק"ג ק"ג או"ר בגימ' ואותן ק"ג הנשארים בגבורה הוא מנין עג"ל ואל האותן המוציאים שז"ל נאמר פני ה' בעושי רע פנים של זעם בעושי רע כמנין ע"ר ר"ע. להכרית מארץ זכרם שהוא המלכות בחי' הזכר בחי' הדכורא הנותן בנוקבא עליונה וזהו מדה כנגד מדה כמו שהם גרמו להוציא טפה עליונה טפה דדכורא לחוץ ולא לתוך נוקבא כן הבחי' שלהם שניתן מן הזכר אל הנוקבא עליונה יכרת יתעקר משם וזהו עיקור המזל של אדם למעלה מה שיש לו שם במלכות וכדי שיכרת הוא למטה צריך לעקור המזל שלו תחלה כמו שאמר הפסוק יפקוד ה' על צבא מרום במרום תחלה וזהו להכרית מארץ זכרם ר"ל כדי שיכרת הוא מכאן מזאת הארץ למטה צריך תחלה להכרית המזל שלו מארץ העליונה. גם זה מהרב זלה"ה:

המברך צריך שיתן עיניו בכוס. הנה כבר הודעתיך שצריך להחזיק כוס של ברכה כנגד החזה כי הכוס של ברכה היא נקיבה היוצאת מבין חדוי דזעיר והזעיר יש בו שם מ"ה דאלפין והאחוריים שלה הם ק"ל כי מן האחוריים יוצאת רחל ולכן צריך ליתן עיניו בו כי ק"ל גימ' עי"ן. ג"ז מהרב זלה"ה:

אשתו כגופו דמיא. כי כבר ידעת כי הנוקבא לית לה מגרמה כלום וכל אורותיה הם בוקעים מגוף הזעיר ונותנין אליה ונמצא שהיא כגופו שהרי זולת גופו אין לה כלום וזהו שארז"ל אשתו כגופו דמיא והבן. גם זה מהרב:

מסכת פאה

אם שייר לו קלח א' סומך עליו משום פאה. לפי שהתבונה היא שיור לגבי אמא ותבונה היינו חק"ל אחד שהוא בינה עלמא דדכורא וכאשר היא נכנסת תוך הזעיר ויסודה קצר שאינה לוקחת כי אם חלק א' דהיינו קלח אז סומך לו משום פאה שהוא אלהים עליון

הנרמז באלף של שם ס"ג אשר ממנה התפשטות כל העולם הנקודות והיא מגינה עליו אשר כל ק"ך צירופים אלו דאלהים אל ימשולו בו:

מסכת כלאים

עציץ נקוב הוא סוד הרישא דזעיר בחזרת האורות המתרבים בו לצאת ממקום הלוז לקשר של תפילין. ועציץ שאינו נקוב הוא סוד רישא דנוקבא שהוא מושפע משליש התחתון דת"ת דזעיר ואין אורות מתרבים שם ועל כן הנשים פטורות מציצית. והנה ב' פעמים עציץ שכ"א גי' ר"ס סוד י' הויות אשר בזעיר וכן בנוקבא. מהרב זלה"ה:

מסכת שביעית

שדה הלבן. הנה הספירות הם סוד הזרעים כי כשם שזורעים את התבואה כדי להלביש צורה מלובשת ומעוטרת כמו כן נזרעו התבואה של ב"ן ונפסדה וצמחה המ"ה החדש במקומה בסוד הבירור והנה זריעת התוהו נקרה שדה הלבן וזריעת התיקון נקרא שדה האילן כי עכשיו הם עומדים בצורת האילן אבל לא כעולם התוהו אשר היו עומדות זו על גב זו כמ"ש אצלינו בדרושים וז"ס שארז"ל במסכת סנהדרין פ' חלק מתים עתידים לקום בלבושיהון ק"ו מחטה דהיינו הי"ס של התוהו שמתו ונקברו בבריאה ערומים בלי לבוש ויצאו אח"כ בכמה מלבושין יקר הנזכר בריש ספרא דצניעותא לבושין יקר אתקין וז"ס ויתיצבו כמו לבוש סוד הלבשת הפרצופים זה לזה. מהרב זלה"ה:

מסכת שבת

שמעון שגינה יהרג. דע כי הרשב"י ע"ה הי' ניצוץ ממשה רבינו ע"ה וכמו שמשה ברח מפני חרב פרעה והשיג שלימותו שם במדבר כך הרשב"י ברח מפני הקיסר והשיג שלימותו שם במערה המדברה בלוד וז"ש בזוהר רות מי לנו גדול כמשה. מהרב זלה"ה: ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים וכרמלית ומקום פטור והנה רה"י הוא בסוד אצילות של הי' שביהו"ה שהיא כוללת כל היהו"ה בה כמ"ש בסוד כתיבת השם אצלנו וע"ש ולכן רחבו ד' אותיות השם וגבהו י' דמלוי י'. ורשות הרבים ה' שבשם בסוד הבריאה אשר כנגדה מתחילים אחיזת החיצונים הנקראים רבים בסוד הן רבים עמי הארץ. וגם כבר ידעת כי שם נפלו המלכים דמיתו שהם בסוד י"ו כמ"ש בדרוש א"ק ולכן נקרא רשות הרבים. וכרמלית הוא ו' שבשם בסוד היצירה כר מלא. מקום פטור היא ה' אחרונה שבשם בסוד עשיה וכאשר עלה ליצירה אז הוא נקרא מקום פטור. וז"ס

שתים שהן ארבע שתים שהן אותיות יו"ד ה"א שהם ארבע יהו"ה כי יו"ד ה"א גימטריא ד' אותיות יהו"ה:

אמר ר"ש בן גמליאל הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו. פירוש יודיע כי אבא יסד ברתא והנה פת גי' תלמוד שהוא תורה שבע"פ ולהביאה אל הז"א לזווגא וצריך לקשטה תחלה ע"י הדעת הנמשך מאבא לאמא שהוא כולל החו"ג ובהם הוא סוד הזיווג ושייף לי' מההוא מינא והוא סוד ויסגור בשר תחתנה וזהו היא מתנה לז"א שהוא עשיר תינוק יונק משדי אמו אשר מתמן העותרא כי מצפון זהב יאתה. וז"ס ויתן אל משה ככלותו. גם זה מהרב זלה"ה:

א"ל "היה "לך "לעזרני וגו' ר"ת הל"ל כי ענין העזר הוא בסוד באלהים נעשה חיל וכן תנו עוז לאלהים שהוא על עניין העלאת מיין נוקבין שהוא תוס' כח בגבורות של מעלה. מהרח"ו זלה"ה:

פתחו ואמרו כי אתה אבינו וגו' הענין הוא כי אז יהיה ההנהגה בסוד הגבורות בסוד אשת חיל עטרת בעלה ותהיה ההנהגה ע"י שם ס"ג כי יתבטל הב"ן והגבורה יהיה עיקריות ולכן אמר כי אתה אבינו. ג"ז מהרח"ו זלה"ה:

אנכי נוטריקון 'אנא 'נפשי 'כתבית 'יהבית ועיין מ"ש בפסוק אנכי ה' אלהיך וגו'. שזה הי' הדיבור מלכיות הפנימיות והיא נפש למלכות החיצוניות וז"ש אנא שהוא דבור שהפנימיות שהוא בחי' נפש ולכן לא נאמר אנ"י שהיא בחי' מלכות הנקרא אני חיצוניות. ג"ז מהרח"ו זלה"ה:

תנן התם ר"א אומר שוב יום א' לפני מיתתך ושאלו תלמידיו וגו', הנה נודע שעם היות שארז"ל אין מזל לישראל הביאור הוא אשר ביד ה' לשדד המערכה והמזל ועכ"ז יש לכל אדם ואדם מזל וזהו יום א' לפני מיתתך כי אותו יום הוא בודאי לפני מיתתו כי אי אפשר לו שימות באותו יום ושאלו תלמידיו וגו' דמנא ידע איזה יום הוא ותירץ ישוב היום. כי מאחר שלא מת היום אפשר הוא שזה היה היום ההוא שהרי לא מת ושמא מחר ימות וגו'. גם זה מהרח"ו זלה"ה:

כל המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם ויבא לידי עניות לכן ר"ת 'על 'נטילת 'ידים ע"י. ומלבד זה הוא נקצץ מן העולם העליון ונעקר מן העולם הזה קודם זמנו מפני שיש בידים י' אצבעות כנגד י' מאמרות וי' אותיות השם במילואו וכ"ח פרקים שבידים כנגד כ"ח אותיות אשר בהם נבראו העולם כמנין אותיות פסוק בראשית וזה האיש המזלזל בנטילת ידים כביכול מתיש כח של מעלה וע"כ הוא נעקר. מהרב זלה"ה:

מעשה באדם אחד שיצא בשבת וראה פרצה בשדהו ונמלך וגו' דע כי החסיד זה הוא ר' יהודא ב"ר אילעי ואז נתנוצץ בו נשמת צלפחד הצדיק אשר חטא בענין קשישת עצים בשבת כדברי רע"ק ז"ל ועתה תיקן אותו חסיד בחסידות זה ומעשיהו וז"ס שארז"ל שיצא לו צלף חד וממנו הי' פרנסתו ופרנסת ביתו כי צלף חד היינו צלפחד והיתה מזה פרנסתו כי הוא תיקן מה שקילקל מקודם והזדונות נעשה לו כזכיות בתשובה מעליותא כי האי. גם זה מהרב זלה"ה:

הבאת שלום בין אדם לחבירו וגו'. הנה נודע כי בעידנא דמסתכל אריך בז"א אז גורם זיווג בין ז"א ונוק' כמ"ש באד"ר וז"ס הבאת שלום שבין אדם לחבירו דהיינו אסתכלותא אנפין באנפין בין אדם לחבירו שהוא האריך בזעיר ובין איש לאשתו שהוא הז"א הנקרא איש ובין אשתו שהיא הנוק' הנקראת אשתו. גם זה מהרב זלה"ה:

אמר ר' אבא (הגהה בגמ' שבת דף ס"ב ע"ב הגי' ר' יוסי ב"ר חנינא) המשתינים בפני מטתם וגו' מגדף בהו ר' אבהו וגו' ויש לדקדק מי הכניס לר' אבהו בתגר זה יותר מחבריו אשר קילל וגידף לאיש אשר אלה לו אבל זהו סוד גדול כי הראו לו י"ג נהרות דאפרסמון וגו' אילין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי ותימא שחשב שאינו ראוי לי"ג אלו הרמוזים לי"ג תיקוני דיקנא עילאה שהם רחמים כי ראה בשמו אותיות בה"ו שהם זו"ן ועולין י"ג ולא ידע כי א' דרבי אבהו שהוא אחד מנין י"ג והם הי"ג נהרי והוא חשב מסוף שמו בה"ו שלריק יגע והוא זכה לזה כי לא יגע לריק כי הי' מקלל לאותו שהוא הוציא שז"ל וזהו נרמז במלת לרי"ק שהוא קר"י והבן זה מע"ח:

דע כי ישראל היו ס' רבוא בקבלת התורה כי התורה הוא עמודא דאמצעותא והוא ו' כל א' כלול מי' והוא ס' רבוא בזה האופן עשירית במלכות. מאות בזעיר. רבבות בחכמה ובאמא נכלל הכל כנגד הששים שהוא ת"ת שנכלל באמא תורה שבכתב תוך הכתר דאמא והרבוא מצד החכמה. גם זה מעץ חיים:

מסכת עירובין

אמר רבי האי דעדיפנא מחבראי משום דחזיתי' לר' מאיר מאחוריו. דע כי ר' מאיר נשמתו הי' מעורף פרצוף לאה אשר שם יש ב' שמות אדנ"י בריבוע גימ' רנ"ב בהסרה א' שהוא מקום הדבוק בסוף צוואר הז"א ויהי' רנ"א כמנין מאיר. והנה בעורף הז"א יש ב' הויות כזה יוד הי ויו הה. והב' יוד הה ויו הי אשר ב' שמות אלו גימ' קד"ל וז"ס קד"ל דר"מ דחזי רבי ורבינו הקודש שהיו בסוד יעקב למטה מהם נתנוצץ בו גם מהארה זו ולכן עדיף

מחביריו ואלו הי' מן הפנים עאכ"ו ולכן לא ירדו חכמים לסוף דעתו של ר"מ דהיינו אחורי דעת לאה. גם זה מהרב זלה"ה:

מסכת פסחים

מכנפי יונה:

א"ל אם אי אתה מלמדני אני מוסרך לאבא יוחי ומוסרך למלכות. זה יובן עם הא דתנינן סכנה ואין בה מצוה גבי תולה מזוזה במקל הפי' כיון שאין בה מצוה אסור למסור נפשו עליה ובימי רע"ק גזרו שמד שלא לעסוק בתורה והוא הי' מקהיל קהלות ברבים ואם ידומה ח"ו שהי' זה להתייהר ושלא לשם שמים ח"ו טוב היה שימסור הוא לבדו ולא יסכן רבים אבל אם למד ג"כ בצנעה מוכח שכוונתו לשמים:

תנן שלשה נשים הא' אופה וגו'. דע כי זהו הג' מוחין דזעיר הנזכרים בתיקון ס"ט והם מצד אמא אשר נה"י שלה הם לבושי המוחין והאופה הוא היסוד כי אור לו בציון ותנור בירושלים וגו'. ומשום שהם מאמא נקרא נשים ובעת שנכנסים נכנס ההוד תחלה ואח"כ הנצח והיסוד אחריהם שהוא הדעת כי הוא נמוך נכנס תחלה. מהרח"ו זלה"ה:

בצק שבסדקי עריבה. דע כי שם יהו"ה בנקודת אלהים יש בניקוד זה ז' יודין הרי ע' ואותיות יהו"ה ונקרא אלהים גי' יב"ק ס"ה קפ"ב וכללות אותיות יהו"ד אלהים עם כולל השם בשילובו גי' בצ"ק והנה מנינו כאן אלקים ג"פ באותיות ונקוד ומספר תצרף עמהם שם יהוד ג"פ ומרוב המיתוק נעשה אלהים א' ג' הויות וא' אלהים גי' סדר. והנה יש ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ולמעלה מהם עוד שם מ"ה אחד בסוד כי לא ידעו מ"ה הוא גי' של הכל ערב"ה וזה הוא בסוד או"א והזעיר הוא ע"ב ס"ג וא"ל יהו"ה גי' בצק וס"ג מ"ה ב"ן וג' שמות והכולל גי' סד"ק והנה אם הסדר צריך לבצק הרי זה בטל אצלו ושפיר דמי הא לא יש בו גבורות נ"ו נ"ו והוי"ה כמנין חמץ וצריך לבער:

חזרת שלנו סרבי"ה ועלין יש לו. הנה חזרת שהוא מרור הוא סוד הזעיר כנזכר בפי' ההגדה והנה לזעיר יש שרשים של ס' רבוא נשמות בו והיו מתבררים במצרים והם ס' רבוא ענפים אשר הם יוצאים מן התפארת ויתוש שבארצינו היינו קליפות נוגה אשר כניסה יש לה ויציאה אין לה כי אינה משפעת לזולת רק מחזיק השפע בגולה לעצמה והוא אחוז בארץ מצרים אשר היא הנוקבא יש לו ג"כ ששים רבוא קליפות בהמסס שלו דהיינו מקום הבירורי' וז"ס רעמסס. מכנפי יונה:

לא יאכל עד שיסב. סוד ההסיבה בליל פסח הוא כי אז עלה הזעיר ולקח כל בחי' הקטנות דקטנות ראשון ודגדלות ראשון וקטנות שני ודגדלות שני ואז המלך נקרא בן חורין דנסיב לאו"א ועל כן צריך להיות מיסב דרך חירות. מהרב זלה"ה:

בין כוס ג' לד' לא ישתה. כי השם אחד המיוחד מלא העולם כל טוב אשר אז מתפשט כחו ומתמלא בד' מלואין ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שגי' רל"ב וסימן כו"ס הוא כ"ף ו"ו סמ"ך מלא ברכת ה' כי מלוי כו"ס כף וו סמך מנין רל"ב והנה כוס גי' אלהים ויש כוס התרעלה שהוא מדת הדין. ויש כוס ישועות שהוא מדת הרחמים וד' כוסות דפסח הם נגד ד' אותיות השם וכן ד' פרשיות ולכן אין הפסקה בין פרשה הג' לד' וכן אין רשאי לשתות בין ג' לד' כדי שלא ליכשל בחטא של אדה"ר להפריד החסדים מן הגבורות וז"ס מצה פרוסה פרוס ה'. גם זה מהרב זלה"ה:

מסכת יומא

מכנפי יונה:

אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי הנה הכתוב אומר לאור חציך יתהלכו לנוגה ברק חניתך. והוא מכוון אל י"ב צירופי הוי"ה גימ' ברק"י ע"ש י"ב שעות ביום וי"ב שעות בלילה. ביום מולכת ה' עילאה רברבא ה' של הליהו"ה תגמלו זאת ובלילה מולכת ה' זוטרתי של בהבראם מלכות:

אמר ר"ל בשעה שנכנסו גוים להיכל מצאו כרוכין המעורין זב"ז וגו'. כבר ידעת מה שהודעתיך בסוד נחשא דפרח באוירא שארי בחיבורא וסיים בפרודא כי אל אחר מסתרס ולא עביד פירין. וע"כ עמונים ומואבים שהם מסטרא אחרא זלזלו ישראל על שהי' להם כרובים שהיו מעורים כמער איש וליות כי הקליפה הוא תמיד בפירוד ולא בחיבור והסימן לזה הוא מה שארז"ל פיזור לרשעים נאה להם ונאה לעולם:

משאז"ל קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא. זה יובן במה שנתבאר אצלינו כי בכל מקום שהיה שם קדושה היא מנחת שם רשימו במקומה וז"ס שארז"ל שלא זזה השכינה מכותל מערבי וזה הוא כעין הבל דגרמי הנזכר בענין התחיה שהוא רושם אור הנשמה שהיתה בגוף ולכן נשארה ג"כ הקדושה לעתיד לבא. מהרב זל"ה:

מסכת סוכה

ערבה דומה לשפתיים. הנה כבר ידעת כי נצח והוד הם בחי' השפתים וגם הערבה בסוד נצח והוד כמ"ש בר"מ פרשת פנחס כי בי"ס שבפה השפתיים הם נו"ה והנה כשאנו

אומרים שהנבואה הוא מנו"ה הכוונה הוא בשפתים ומרע"ה הוא מן הלשון אשר הוא כנגד הת"ת ויסוד ולכן אמר ואני ערל שפתים שהוא מלשון אשר הסותמים השפתים ועד שיתפתחו השערים יצא אור הלשון וגו' ונצח והוד שהם הירכים הם נקראו דברי סופרים כנודע מהרב זלה"ה:

מסכת ביצה

תנא רב תחליפא אומר כל מזונותיו של אדם קצובין מר"ה ועד ר"ה חוץ מן הוצאות שבת וי"ט. הטעם הוא היות מזונות של האדם כפולים וגו' כי הנה מועד הוא גימ' ג"פ מ' ונמצא כי מ' של מועד נכפלת אח"כ ונעשית ב"פ מ' כי וע"ד עולה פ' ולכן המכבד י"ט מזונותיו כפולים. ובשבת כתיב בקרא בהדיא לחם משנה הרי שמזונותיו כפולים וכן לימוד ל' שלושים ימו"ד ס' הרי ב"פ ל' שהוא כפול. מהרב זלה"ה:

שיעור ע"ת הוא כביצה. דע כי כל מדה בנוק' היא דין והיא נותנת מדה. וכביצה היא בנוקבא ה' תתאה וכזית הוא בה' עילאה כי לעלות שם כמו הזית לכשיוציא את השמן צריך לכתשו וזהו שמן זית זך כתית וגו' כמו כן צריך לכתת עצמו להשיגה. גם זה מהרב זלה"ה:

מסכת ראש השנה

ג' ספרים נפתחין בר"ה. כבר ידעת כי בר"ה נעשה ענין הנסירה שהיא יציאת המוחין מן הז"א לנוק' ונכנסין שנית בסוד השופר והנה אלו הם הג' ספרים הנזכרים בספר יצירה ספ"ר וספ"ר וספו"ר והם בחי' חכמה בינה ודעת שנפתחים בר"ה מן האמא לזעיר והבן זה. ממהרח"ו זלה"ה:

סוד י"א ימים היתירים שנת החמה על הלבנה וכדי להשלימה מוסיפים י"א יום. הנה כבר ידעת כי השכינה נכנסת ומתלבשת בתוך הקליפות בסוד ומלכותו בכל משלה. והנה הם י"א בחי' י"א סממני הקטרת וע"כ יש לחמה י"א יתירים כי הת"ת אינו מתלבש בקליפות כמו המלכות חלילה. אך בבחי' הגיד הנשה שהוא הבחי' אחרונה והגרוע שבו כי יש ג"כ ניצוץ בדכורא דקליפה שהוא בחי' ט' באב אך בחי' עצם הלוז שהיא גיד שבעורף נגד הלוז שאינה נהנה מאכילה ושתיה כלל סוד יום כפורים לכן אינו שולט שם המות בלוז ולכן אין השטן בי"כ אפי' בשנ"ד ימים דלבנה כי אותו יום היא בסוד בחי' לבונה זכה ואז תש כוחו. גם זה ממהרח"ו זל"ה:

גם ענין מהלך מחזור החמה שהוא בכ"ח שנים בסוד הכ"ח אותיות דמילוי דמ"ה וע"כ הי' אורך יריעות המשכן כ"ח אמה בבחי' הזכר אבל המהלך הלבנה מחזור שלה י"ט שנה בסוד חוה מילוי דמ"ה י"ט במספר' וז"ס גדול מסוד העיבור. גם זה ממהרח"ו זל"ה:

מסכת תענית

ענין רביעה ראשונה שהוא י"ז במרחשון כי ארז"ל אין האשה מתעברת מביאה ראשונה והנה ביאה ראשונה שהי' לישראל עם רחל פב"פ מבריאת העולם הי' ביום שמיני עצרת בסוד משיב הרוח ומוריד הגשם וזה הי' ע"י חבטת ההושענא בהושענא רבה כי ערבה גי' זרע ואינה מתעברת מביאה ראשונה עד שבעה עשר במרחשון שהיא הביאה שנייה ואז יבא המטר בביאה הב' ואח"כ בט"ו בשבט יורדת הרביעה הג' ועולה אש התהום ומחניט האילנות וע"כ הוא ר"ה לאילנות וזהו פקדת הארץ ואח"כ ותשוקקיה שהיא תשוקתו ואח"כ רביעה אחרת בפסח שיורדין שנית המים דכורין בסוד מוריד הטל שהיא הרביעה הג' לפזר ולגדל העשבים ורביעה האחרת הוא כדי לבשל הפירות. ע"כ מצאתי ממוהרח"ו זל"ה:

ר' חזקיה אומר נשמתו של אדם מעידה בו. פי' כי הנה יש באדם נר"נ ומה שחוטא האדם הוא הנפש מצדה כמ"ש והנפש החוטאת היא תמות כי הרוח והנשמה אינם חוטאים לפי שהרוח הוא רמז לתורה כי מי שיש בו תורה אינו חוטא ובפרט מי שיראת חטאו קודמת לחכמתו שהיא הרומז לנשמה שהיא עליונה יותר בודאי וע"כ אי אפשר לו לחטוא ולכן אמר נשמתו מעידה עליו כי הנפש היא החוטא בעצמו והרוח אינו יכול להעיד לפי שלפעמים יהיה איזה חכם ויחטא אבל מי הוא זה ודאי שיכול להעיד היא הנשמה כי הנשמה אינה נכנסת בגוף של האדם רק היא עומדת מבחוץ כמו צל אחד המקיפתו ולכן אמר משוכבת חיקך שמור וגו' כי זו היא השוכבת בחיקך ואינה נכנסת בפנים וע"כ זו היא שיכולה להעיד ולא זולתה וז"ש שמור פתחי פיך כי האחרים הם עומדים בתוך הגוף ואין שייך לומר פתחי פיך כי אינם רואים ושומעים שום דבר כ"א הנשמה. ג"ז ממוהרח"ו ז"ל:

אמרו בשעת פטירתו של האדם לבית עולמו כל מעשיו הם נפטרים לפניו וגו'. וצריך להבין מ"ש מעשיו נפטרים והלא אין שייך פטירה אלא באדם שנפטר ומת מן העולם. אבל במעשיו האיך שייך לפניו פטירה והענין הוא כי הנה כשהאדם חוטא ועושה עבירה א' מאותו עבירה עצמה נעשה ממנה אדם חיצון וא"כ האדם החיצון הזה הנברא מצד העבירה מי בראו האדם שחטא הוא שבראו וזה הוא מעשיו:

והנה נודע כאשר האדם בזה העולם בעודנו חי הוא עושה מצות ועבירות והמצות שכרם בעוה"ב וגם מהעבירות אינם נפרעים ממנו כ"א באותו העולם בגיהנם וא"כ נמצא המצוה אשר שכרה מזומן לעולם הבא נקרא מתה בעוה"ז כי שכרה מוצנע לעוה"ב והעבירה הוא להיפך שבעוה"ז נקרא חי כי אין נפרעין ממנה בעוה"ז ובעוה"ב נקרא מת שנפרעין שם ממנו אבל המצוה נקרא שם חי וז"ש מעשיו נפטרין כי אלו המעשים שעשה נבראו מהם בני אדם החיצונים והם מתים ג"כ עמו וז"ש לדעת כל אנשי מעשהו האנשים הנעשים ממעשיו הרעים ונעשים אנשים רעים וזהו מעשהו מעשה ידיו ממש מצד העבירות שעשה. מהרב זלה"ה:

יפה תלגי לטורא מה' מטרא. הסוד הוא בפסוק כי לשלג יאמר הוי ארץ. השלג הוא גבורה אשר בבינה שלפעמים טוב ולפעמים רע. ובחלום מורה על דבר. ויפה תלגי לטורא מה' מטרא בזעיר כי גבורות גשמים היינו ח"ג דזעיר ויפה תלגי לטורא השלג כשהוא מושפע מבינה על האבות שהם ההרים והוא בלא יוד כי המלכות דהיינו ארץ ניתהוית בבינה בלא אבא וצריך עיון כי כך מצאתי. גבורות גשמים דע כי כמו שהזכר גדולתו ע"י המים שהם ה"ח כך המציאות דה"ג מקבלות אותם מאחורי יסוד הזעיר בדעת שלה כדי להגדיל כל הפרצוף שהם נקראים מים גבורות גשמים וכמו שהזעיר אחר שמתגדל מקבל ה' חסדים לזיווג כך המלכות אחר הגדלות עד ה"ח ובאה בפנים לזיווג מקבלת תחלה ה"ג להיות לה מ"ן לקבל תוכם טפת זרע ה"ח דזעיר ונמצא כי בנקודת ציון שבה יש ה"ג מי גשמים בסוד מ"ן וזהו ניתן לה ביום ש"ע:

עג עוגה וישב בתוכה וגו' דע כי חוני המעגל היה בו אותו ניצוץ טוב מאליעזר עבד אברהם אשר הוא הי' מבחינת ע"ב דאחוריים אשר ביצירה שיצא לחוץ בקליפה קשה שהוא כנען ובא לעבוד את אברהם ולהכנס בקדושה ויצא מארור ונכנס בברוך וזה שאמר לו בא ברוך וגו' אבל לא נכנס בברוך עד שגמר הזיווג של יצחק ורבקה והנה אליעזר הוא עוג מלך הבשן אשר נתנו נמרוד אל אברהם אע"ה לעבדו וע"ג הם הגבורות דאמא שהם ס"ג ועשר אותיות הם ע"ג ולכן עג עוגה וישב בתוכה כי עגה חסר ויו עולה חיים עם י' אותיות ס"ג וחיים הם המוחין וחוני שהוא מן הגבורות היה בידו יכולת לעלות לפי שהגבורות מתהלכים ועולים לאין תכלית ולזה עלה שם כי שם שורש הגבורות ושאל הגשמים שהם הגבורות ולכן נקראים גבורות גשמים וכמו כן חבקוק גי' רי"ו ועג עוגה כנודע ועלה ג"כ שם ושאל והנה עוג הי' חוץ לתיבה ונח הי' מפרנסו מן התיבה כי עוג הוא אליעזר אשר גי' שדי עם ג' אותיותיו והכולל שהוא שי"ח והוא היסוד שביצירה ולכן היה נח מפרנסו מן התיבה כי משם היה פרנסתו ולא נכנס בתיבה לפי שהוא למטה

ולכן היה נתיירא מרע"ה ממנו כי ראה שהי' מן הגבורות וא"ל הקב"ה אל תירא אותו כי כבר נתברר ויצא הטוב ממנו כי אליעזר גי' שי"ח שהם הה' גבורות אשר ביסוד כי ה"פ ס"ג והשלשה חסדים הממתקים גי' שי"ח. מהרח"ו זלה"ה:

מסכת מגילה

אמר ר"נ לא יאה יוהרא לנשי תרתי נשי נביאותיה הוי והוי יהירין והם זיבורא וכרכשתא פי' הדברים כי באצילות יש י"ס שמונה הם דכורים. וב' נקבות בינה ומלכות וכנגדם הם אלו ב' נביאות חולדה נגד האמא מלשון העלם והיא אשת שלום שהוא יסוד העליון ולכן שלם בניקוד קיבוץ ולא בניקוד ואו כי הוא ביסוד העליון נעלם ביותר נתיב לא ידעו עיט ולכן היא נעלמת והפסידה נביאותה על שאמרה אמרו לאיש הזה בלשון ביזוי. ודבורה היא כנגד הנוקבא מלכות ולכן אמרה שירה כי הנוקבא משוררת תמיד כמ"ש בזוהר בפסוק אלהים אל דמי לך ולכן דהמע"ה הבא מצדה היה משורר תמיד והענין הוא כי שרשי הנשמות הם נחלקים לשנים זכרים ונקבות שהם חסדים וגבורות. ולעתיד יהיה הגבורות עיקר הנהגה ועליהם נאמר צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם וגו' וכן היה בתחלת הבריאה שלא היה פגם כלל כי קין היה שורש הגבורות והבל שורש החסדים וז"ש קניתי איש את ה' שהי' משותף מזוהמת הנחש ולזה ותקרא שמו קין אבל הבל הי' טוב לזה נאמר ותוסף ללדת וגו' וקין הוצרך תפלה. והבל לא הוצרך תפלה כי הי' מתוקן וקין יצא ראשונה והוא הבכור רק שיצא מעורב ואח"כ חזר ונתקן בראובן וז"ש ראו בן וכי לא היו יודעים שהוא בן אלא פירושו שהוא בן ראשון שנולד בעולם והוא היה קין וכוונת יעקב הי' להולידו מרחל כי שם הגבורות ממותקות ובא בלאה שהם גבורות חזקות וזהו מ"ש בזוהר בינה אע"ג דלאו איהי דינא אבל מסטרהא מתערין דינין והיא לאה בחינת בינה וזהו מסטרהא דינין מתערין וגו' כי הגבורות בה חזקות ואם לא חטא ראובן במעשה בלהה היה זוכה לכל הגדולות כמו שתרגום אונקלוס וזש"ה הלא אם תיטיב שאת וגו' ואם לא תיטיב לפתח חטאת קובץ רמז ביאתו של קין ברחל או בלאה אם יטיב במעשיו יבא ברחל שהיא רבוצה והסימן "לפתח "חטאת "רובץ שר"ת רחל ואם לא תבא בלאה וכן כתיב הל"א שהוא למפרע לאה ור"ל הלא כמו אם לא תיטיב בהיפך מה שנראה מן הכתוב. ודע כי בה"ח הקליפה אינה אוחזים בהם וכל מה דאתפשט הוא טב אבל הגבורות כאשר יוצאים מרחל תיכף אוחזים בהם החיצונים אבל למעלה אין להחיצונים אחיזה בהם ולזה ארז"ל אם תיטיב תסתלק למעלה וכן מצינו שעד שלא חטאו ישראל בעגל היתה עבודה בבכורות וכן הי' ראוי ראובן אלא שפגם וניתן בכורתו

ליוסף אבל לא ניטלה ממנו לגמרי כי לעולם הוא נקרא בכור לישראל וחזר קין ונתקן באלו ב' בחינות של יוסף ויתרו והם בחינת גבורות כי מיתרו באתה רחב הזונה ממנה חבר הקיני וגם מן הגבורות באתה יעל אשת חבר הקיני דהיינו רחב ויעל בא בעלי וחנה בחבר לז"א רחב פי על אויבי כי היתה מרחב ונתהפכה ביעל וחבר בחנה וזש"ה ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל. גם זה מהרח"ו ז"ל:

דע כי סמכו למגילת אסתר מדכתיב כתוב בספר פירושו הנה בספר מילואו כזה בי"ת סמ"ך פ"א רי"ש עולה אלף קמ"ה כמנין מגילת אסתר עם הכולל. [נ"ל דצ"ל עם הי"א אותיות עולה מגל"ת אסת"ר חסר יו"ד] מהרב זל"ה:

מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים כבר ידעת כי שתיהן בסוד הבינה כנודע כי יש לאה ורחל וכנגדם למעלה בינה ותבונה ובינה היא כנגד לאה ותבונה כנגד רחל והנה תבונה יורדת למטה ואתלבשת בזעיר ולכן נקרא אם על הבנים וזו נקרא ם סתומה דרביעא על בנהא אך הסמ"ך היא הבינה יותר סתומה ונעלמת ועמ"ש בס' עץ החיים בשער הכללים פרק י"א מהו שבנס היו עומדים. גם זה מהרב זל"ה:

מסכת מועד קטן

מה להלן באימה וביראה. דע כי התורה ניתנה באימה וביראה במוח של האדם בסוד י' שבשם והיראה הוא בלב כטעם הלב רואה בסוד ה' שבשם וכשיעור ראייתו כך יראתו רתת באברים הפנימיים בסוד ו' שבשם מלבוש החיצון מכל לבושי המלך. גם זה מהרב זל"ה:

מסכת חגיגה

שחקים שבו ריחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים. דע כי שחקים אלו הם הז' יודין אשר בשם ע"ב ס"ג והא' [נ"ל דצ"ל ובא'] דס"ג הם ב' יודין האחרים הרי הם ט' יודין כמנין מ"ן והשחקים הם הל"ב שיניים השוחקים שהוא הא' דס"ג כי ב' יודין המלואין שם מניינם ונשארו הב' יודין שבא' בלתי מילוי שהם י"ו למעלה וי"ו למטה והם ל"ב מוהרח"ו זל"ה:

(הגהה פי' כי הא' במילוי כזה יוד וו יוד. והמלואים של הב' יודין עולין למעלה למנין מ"ן ונשארו הפשוטים עם הוו למנין י"ו למעלה י"ו למטה ועיין בלק"ת בשלח ובפע"ח שער השופר פ"א):

בתי בראי ובתי גוואי. דע כי הנצח והוד נקראים בחי' בראי אבל פנימיותם עצמם נקראים גוואי כי שם הבכיה על העדר עליית הפנימיות אך למעלה הוא עוז וחדוה במקומו. מהרב זל"ה:

ירדן נוטל מזה ונותן לזה. הנה לפי הפשט נראה שכל הנהרות נקראין ירדן ואין האמת כן אלא ירדן בלבד הוא סוד קליפ' נוגה אשר לפעמים הוא קדושה ולפעמים הקליפ' נוטלין מזה נותנין לזה בסוד הגניבה והעשיקה הנז' בסבא דמשפטים. מהרב ז"ל:

אמר להו ר"ע כשתכנסו אצל אבני שיש אל תאמרו מים מים. דע כי אלו הם סוד ב' יודין אשר בא' כי כל י' הוא אבן כנודע אל תאמרו מים שלא יעשו פירוד בין מים עליונים של החסד למים התחתונים של הגבורות גשמים כי הוא"ו שבאל"ף מחברם וכמו שנתבאר באורך בפסוק יקוו המים וגו'. מהרח"ו זל"ה:

דע כי ז' רקיעים הם סוד י' ספירות ורקיע הז' הנקרא ערבות הוא כולל ג' רקיעים בתוכו ולגודל קדושתו נקרא רוכב בערבות והז' הם למטה מהם הרבה במדרגותם והשלשה העליונים הם נקראים שמי השמים והם גלגל מזלות ועליו גלגל היומי ועליו גלגל השכל. מהרב ז"ל:

מעשה בראשית ומעשה מרכבה. שמעתי ממורי הרב זל"ה שמעשה בראשית הם דרושי עולם התוהו שזה הי' בבראשית קודם התיקון מעשה מרכבה הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה והרכבת פרקי אמא בבניה הזו"ן וזה הוא נקרא חדוש העולם והשינויים אשר יש מזמן לזמן בעניני סדרי התלבשות. עכ"מ מהרח"ו ז"ל:

כתוב א' אומר שש כנפים וגו' לא קשיא כאן בזמן שבהמ"ק קיים שהם כנגד ו"ק דזעיר דיצירה ובזמן החורבן של בהמ"ק יונקים החצונים מנצח והוד אמעיטי כנפי החיות ולכן לא נשארו רק ד'. וכן במשניות אשר הם ביצירה סדר קדשים וטהרות בעו"ה נתמעטו שאינם נוהגים עתה. מהרב זלה"ה:

מה למעלה ומה למטה וגו'. דע כי מה שמותר לדבר בו הוא מה שיש בתוך העיגולים. אבל בבורא יתעלה שמו דהיינו מה שיש למעלה מן העגולים דאדם קדמון ומה למטה מהם שהוא אחר סיומם מה לאחור ומה לפנים של אלו העגולים זה עונש גדול ח"ו. ג"ז מהרב זל"ה:

מסכת יבמות

ב"ש אומרים ב' זכרים ובה"א זכר ונקבה. הנה האדם ואשתו הם רומזים לשם י"ה וכשיש לו בן הוא ו' וכשיש לו בת הוא ה' והרי יהו"ד שלם ועל כן חייב אדם להסתכל ולהשתדל

שיהי' לו בן ובת כמו ב"ה וסימנך יהו"ד הצדיק. וב"ש סובר ב' זכרים מצד ו"ו שהם ת"ת ויסוד שהם ב' זכרים. ובה"א כי זה צריך הצדיק להשפיע לצדק אשר הוא הנוקבא וע"כ צריך בן ובת כי צדק לפניו יהלך לעוה"ב. מהרב:

קשים גרים לישראל כספחת וגו'. שנאמר ונספחו אל בית יעקב. דע כי הענין הוא כי כשהגוי בא להתגייר הנה נכנס בו נפש אחת מתולדות הרוחין של הצדיקים שבג"ע הארץ כמ"ש בפ' שלח לך ואחר שנתגייר זוכה עוד לנפש אחרת קדושה כמו שאר ישראל וזהו הטעם שנקרא גר צדק כי ממש יש לו נפש א' הנק' צדק והנה באותו נפש ראשונה שהיתה בו בהיותו גוי אשר היא החזירתו למוטב להתגיר בהכרח שתהי' בה קצת אחיזה של טומאה וקליפה. ולכן בהכרח שתחטא הנפש השנית דקדושה שהיא כשאר נפש ישראל ובסיבת נפש הראשונה חוטאת גם השניה שנקראת ישראל וזהו קשים גרים לישראל כי נפש הראשונה שהיתה בו קודם שנתגייר הוא קשה לנפש ישראל השנית להחטיא ובזה תבין ענין ר' עקיבא בן יוסף שהי עם הארץ מ' שנה וזהו מפני נפש הראשונה שם כנזכר. ג"ז מהרב ז"ל:

אין מקבלין גרים לימות המשיח. סוד הדבר הוא כי הנה גרים נעשו מבירורי הטוב שבנוגה והנה כאשר יבא המשיח כבר נשלמו בירורי הטוב מהרע ולכן אין מקבלין גרים מהם שחזקות כולם רע ולא טוב. ג"ז מהרב ז"ל:

מנשה בדינא דיניה לישעיה וקטליה וגו' דע כי השגות ישעיה היתה בעולם הבריאה והנה מלכות דבריאה יורדת ביצירה בהיכל ק"ק דיצירה ולכן אמר וארא את ה' ומנשה טעה בקושייתם כי שאני משה שהי' באצילות וכדי שלא להפריד בין את לה' לא רצה להשיב למנשה ומת על קידוש השם ית' והבן. מהרח"ו ז"ל:

היינו דאמרי אינשי רחילא בתר רחילא אזלא. דע כי ר"ע הוא דוגמת יעקב אע"ה ולכן עקיבא אותיות יעקב א' וכשם שיעקב רועה צאן חמיו כן ר"ע ג"כ והנה כשם שליעקב הי' ב' נשים כן ר"ע נשא בת כלבא שבוע ואשת טורנוסרופוס הרשע לב' נשים והנה בת כלבא שבוע היתה כנגד רחל ואשת טורנוסרופוס היתה כנגד לאה ולכן אמר על ברתי' דר"ע רחילא בתר רחילא אזלא כו' אמא בסוד רחל וכן בתה ג"כ בסוד רחל והנה ר"ע הוא ניצוץ מרע"ה ומה שאירע לו היותו רועה צאן של כלבא שבוע דוגמת מרע"ה צאן יתרו ויעקב צאן לבן וכן קחתו את בתו דוגמת רחל וצפורה וקחתו אשת טורנוסרופוס כמו קחת מרע"ה מלכת כוש. ונדר בין כלבא שבוע הוא כמו ויואל משה וקראן לו ויאכל לחם והמקריי' של ר"ע דומים לשל מרע"ה ואומרו פסוק זה בא לידי ולא אקיימנו שארז"ל שפסוק ותמנע יש בו סודות כמו בפ' שמע כי הוא חטא בגלגול יעקב שלא רצה לקחתה

כנזכר בדרז"ל. ובזה תבין היחודים של שמע ובשכמל"ו שהם יחוד ב' נוקבין ויחוד שמע בסוד לאה כנגד פסוק ותמנע ובשכמל"ו הוא כנגד רחל והבן זה. ג"ז מהרח"ו זלה"ה:
דע כי כוונת ההליכה בא"י הם ג' בחי' א' ברחל וא' בלאה והנה תכוון ברחל כי הרגלים ההולכים הם הנ"ה של הזעיר הממשיכין את המוחין אל רחל כנודע. כי אין לה רק ב' מוחין ומוחין אלו הם ב' שמות של יוד הי יוד הי הרי ע' כמנין הליכה. והנה בלאה תכוון למה שארז"ל המהלך בא"י ד' אמות וגו' כי לאה היא באחורי ישראל ואין כנגדה יעקב אך רחל היא כנגדה יעקב ולכן נקרא לאה א"י יותר מן רחל. והנה תכווין כי כאשר נכנסין המוחין בזעיר הן המוחין דאו"א וכבר ידעת איך יוצאין ד' בחי' לאה א' ביסוד דאבא וא' בעטרה דאבא וא' ביסוד דבינה וא' באחורי הזעיר והב' מהם הם הארת האבא ושנים הם הארת דאמא וסדרן הם או"א והנה כבר ידעת כי כל המוחין הם ד' חו"ב וחו"ג והנה האמת הוא כי בלאה שהיא ראשונה הסמוכה אל היסוד דאבא כל סוד הארת' הוא באבא ובשנים נסתלק הארת החכמה ונשארו הג' ובג' נשארו השניים לבד ובחיצונים לא יש רק הארת הגבורות לבד והנה אלו הד' הם ד' אמות ואל תקרי אמות אלא אומות והנה כל ד' אלו הם מוחין דאבא כי במוחין דאמא אין לנו עתה עסק בהם וכבר ידעת שכל כללות אבא הוא שם ע"ב ומילוי שלו הוא מ"ו ואלו הם הד' אמות שהם ד' אומות ואע"פ שהם סוד חו"ב חו"ג להיות כולם בחי' אבא נקראים כולם מלוי ע"ב שהוא מ"ו כמנין אמ"ה ולפי שכל המוחין הם בזעיר אך כשיוצאין אל הנקבה אינו יוצא המילוי לכן אינו יוצא רק כשיעור אמה לבד שהוא המילוי כי מלוי גימ' אלהים שהוא דין וע"כ הנקבה היא דינין והנה ההליכה בלאה אינו כמו ברחל כי שם הם הנ"ה דזעיר וכאן אינו אלא נ"ה דבינה תרין פרקין עלאין כנודע ותכווין בהליכה זו לנ"ה דבינה וגם עוד חילוק אחר כי כאן הם ד' אמות שהם סוד כל הד' מוחין דאבא אך למטה הם הב' מוחין לבד דאמא ולפי שכל הארת היוצאים מאבא אינם יוצאים אלא ע"י אמא לכן נקרא מהלך וזהו המהלך ד' אמות בא"י כי מהל"ך גימ' צ"ה והוא מילוי דאחוריים דס"ג שהיא בינה שהוא גימ' קס"ו כי כשתסיר ע"ב שהם האחוריים מן קס"ו ישאר צ"ד כמנין מהלך והכולל:

מסכת בבא בתרא

חכם עדיף מנביא כי הוא מן החכמה ויוכל להשיג בכל אבל הנביא אינו מתנבא אלא מנצח והוד שאינו משיג כי אם לנבואה. וא"ת הלא הנביא הוא ג"כ חכם כמו שארז"ל אין הנבואה שורה אלא וכו'. וי"ל שצד החכמה שלו הוא קטנה מצד הנבואה אבל צד חכם מצד חכמתו הוא גובר ועולה. מהרב זל"ה:

מסכת סנהדרין

גיורא עד עשרה דרי לא תבזה ארמאי באפיה וגו' הטעם כי כמו שבקדושה יש י' מדריגות כמו כן יש בטומאה ואינו כלה הזוהמא עד תשלום דור העשירי וזהו הטעם הריגת ישמעאל בן נתניה כי הוא הי' מזרע המלוכה מצד חצרון כי לקח שפחה לאשה באה הזוהמא אחר י' דורות ומצד אותו הזוהמא הרג ישמעאל לגדליה. מהרח"ו זלה"ה:

מסכת קידושין

תנו רבנן עבד עברי וגו' פי' כי האדם יש לו נפש מעשיה ואף אם יהיה מאיזה בחי' מעולה שבה אינה נקרא אלא נפש ונקרא שפחה כי שפחה גימ' ג' מילוי אהי"ה שבמלכות המקננת בעשיה ויורדים מילוי אהי"ה שעולים שצ"ג כמנין שפחה ורוח מיצירה מאיזה בחי' שתהיה ממנה ויצירה נקרא עבד ור"ל ע"ב ד' והוא כי שם הוי"ה בזעיר והזעיר מקנן ביצירה ולזה יורד לכאן ע"ב שהוא האחוריים שלה וד' אותיות ונשמה מבריאה והיא נקרא אמה פי' א"ם אותייות מילוי דמילוי שבאהיה אשר באמא עילאה המקננת בכורסייא וה"א היא הה"א של אמ"ה עצמה ועוד יוכל להשיג נפש ממלכות דאצילות ורוח מתפארת נשמה מבינה חיה מחכמה שעליה נאמר והחכמה תחיה את בעליה וזו היא נשמת מרע"ה יחידה מן האריך וזו היא נשמת המשיח אשר עליו נאמר ירום ונשא וגבה מאוד שדרשו רז"ל ירום מאברהם ונשא מיצחק וגבה מיעקב מאוד ממשה ולזה אמר כאן הנשמה שירדה מכם אינו עובדת לא את הבן ולא את הבת לפי שאינה משועבדת אל הזו"ן כ"א אל האבא ולכן אינה עובדת רק להאדון והרוח שהוא בחי' הזעיר שאנס וירד כעבד עובד את הבן שהוא לזעיר ואינו עובד את הבת לפי שאינו משועבד למלכות. עבד כנעני שהיא הנשמה שיצאת לחוץ ונפגמה ועלתה ונכנס בעשיה עובדת את הכל שהוא מצד המלכות משועבד לכל ולכן אינו חייב במצות כ"א במצות שהנשים חייבות כי לא נכנס כי אם בנקבה למטה. והטעם למה מסר לו רבו שפחה כנענית כי היסוד יש לו ג' בחי' הא' באצילות וז"ש אלה תולדות יעקב יוסף. ב' והוא נער כאשר הוא מתלבש ביצירה ומזדווג עם הנקבה שלו אשר ביצירה עצמו. והג' כאשר יורד למטה ומזדווג עם העשיה ושם אוחזין הקליפות ולפי שהעבד זה נפגם וירד ביצירה כמו שהיצירה מזדווג עם העשיה למטה ושם יש חיצונים כך רבו מוסר לו שפחה כנענית וכמו שמטערו"ן יש לו נקבה עמו ביצירה ויורד לפעמים ומזדווג בעשיה כך העבד הזה אם יש לו אשה כשרה רבו מוסר לו שפחה ואם אין לו אשה אינו רשאי. ועוד כי כאשר יש לו אשה הוא אחוז בקדושה ואף אם ירד למטה לא ישאר שם אבל אם אין לו אשה

אפשר שישאר שם ויאבד. עוד טעם ב' למה מוסר לו רבו שפחה כנענית כי מטטרו"ן הוא עץ הדעת טוב ורע. והרע דבוק בו מאחוריו ויונק ממנו וע"כ העבד זה שירד לזאת המדריגה יכול לבא על שפחה כנענית. ג"ז ממוהרח"ו ז"ל:

שם בן י"ב אין מוסרין וגו'. דע כי שם בן י"ב הוא שם כזה יאא"ה הדו"י נהה"י אשר הם י"ב אותיות והנקודות הם שהצניעום מפני הפריצים כדי שלא ישתמשו בו וכאשר הוא צדיק שם אהיה מסייעו במחשבתו ושם יהו"ה בדיבורו ושם אדנ"י במעשיהו. מהרב ז"ל:

מסכת נדרים

היתר נדרים פורחין באויר. דע כי הת"ר ר"ל ה"ג דמלכות דאמא שהם ה' ת"ר גימ' ש' ש' ב' שינין דנ"ה דאמא והם חו"ב של הזעיר הנקראים חיי המלך בסוד הנדר שהוא כנודר בחיי המלך בעצמו. ואין להם על מה שיסמכו אחר שנכללו שוקי האריך בזרועותיו בסוד הקיפול ואז חיי המלך הם מתמלאים באחוריים שהם הדינים ח"ת יו"ד יו"ד גימ' חמ"ת המלך ואז ואיש חכם דהיינו ישראל סבא איש המשתלשל מאבא הנקרא חכם יכפרנה מתיר הנדר ע"י פתח יסוד דאמא אשר החכמה ממשיכו למטה להתיר הנדר. מהרב ז"ל:

מסכת סוטה

אין אדם מקנא לאשתו אא"כ נכנס בו רוח טהרה. פי' כי הנה כבר ידעת כי הה' חסדים והה' גבורות הם י' הויות והנה הה"ג הם במל' והה"ח הם מחסד עד הוד וכולם נמשכים דרך היסוד וגם לו יש הוי"ה אחרת בפני עצמה ונמצא שיש ו' הויות שגימ' קנאה וזהו אלא א"כ נכנס בו רוח טהרה כי הוא מסטרא דיוסף העליון כמ"ש בספר הזוהר פרשה ויקהל כדין חד צדיק אלביש קנאה מינייהו וגו'. מהרב ז"ל:

מסכת ב"ק:

כל מי שאינו כורע במודים שדרתו נעשה נחש וגו' ופירשו רז"ל שאינו קם בתחילת המתים הנה הסוד הוא כי כפיפת הראש במודים הוא סוד המשכת הטיפה דרך ח"י חוליין שבשדרה כמ"ש שם והמוחין הם הנקראים חיים הממשיכים לטובת המלכות אילנא דמותא כדי להחיותה ומי שאינו משתחוה וגורם חיות זה להשכינה גם הוא חיה לא יחיה בתחיה. וטעם השני כי ברכת מודים הוא בהוד ושם נתבאר כי יעקב יורד בנצח ורחל עולה בהוד כמ"ש שם בספר דרך ע"ח. והנה המשתחוה וזוקף גורם העלותה מבחי' המות לחיים לעומת ח"י חוליות של הזכר ומי שאינו משתחוה וזוקף נשאר במקום המיתה וע"כ אינו קם בתחיה כי חיה לא יחיה. גם זה מהרב זלה"ה:

כ"ד אבות נזיקין וגו'. דע כי את זה לעומת זה עשה האלהים וגו' והנה כנגד כ"ד קישוטי כלה שהם סוד כ"ד צירופי שם אדנ"י כנגדם הם בקליפה כ"ד אבות. מהרב ז"ל:

דע כי ג' דברים של ד' מנו רז"ל. ד' אבות נזיקין. ד' ידיעות הטומאה ד' מראות נגעים והם י"ב כנגד י"ב של הקדושה. ג"ז מהרב ז"ל:

בעי מיניה דרב הונא הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או לא. הכוונה הוא כי יש ב' מיני זיווגים בחצר שהוא מדת המלכות אם זיווג בזמן שבהמ"ק קיים זה הוא הזיווג הגמור הנעשה ע"י ת"ת ויסוד שהם תרין וויו חבירים זע"ז. או זיווג בזמן הגלות שנעשה ע"י היסוד לבדו והוא מזרע היסוד הנכנס במלכות שהוא החצר כדאמרן ומצמיח העץ פרי אשר זרעו בו והזרע עצמו חוזר ונופל לארץ עליונה וחוזר וצומח מעצמו וזה נמשך מצד היסוד כמד"א אור זרוע לצדיק דייקא ומיבעי ליה אם צריך להעלות לו שכר או לא פי' אם צריך התעוררת מתחתונים ומעשה הצדיקים ומנשמותיהם דוגמת המיין נוקבין דמסלקין לקבל מיין דוכרין בזיווג הגמור הנעשה מדעת חבירו דהיינו ת"ת ויסוד או דלמא א"צ התעוררת מתחתונים לזיווג זה אלא מעצמו נעשה ואפסקא הלכתא דא"צ להעלות לו שכר ומיהו הני מילי בחצר דלא קיימא לאגרא דהיינו בזמן שאין בהמ"ק קיים שאין נשמת הצדיקים מועילים לזיווג הגמור אבל בזמן שבהמ"ק קיים שאז קיימא לאגרא ע"י שכר מצות הצדיקים וע"י נשמותיהם ואין ספק כי אז לא יבצר זיווג זה כי אע"פ שבעל הגינה נכנס הוא בעצמו לגינתו לזרוע בגינתו בידו מ"מ לפעמים יפול הזרע מאליו בגינה העליונה ותצמיח את זרעותיה צריך התעורר' התחתונים אף לזיווג זה והטעם כי כאשר הגיגה העליונה תמצא בעל הגינה וזורע לא השית לב לזרעים הנופלים להצמיח כ"א ע"י התעוררת התחתונים משא"כ בזמן שאין ב"ה קיים כי אחר שאין בעל הגינה זורעה כראוי היא משתוקקת להצמיח זרעים ומעוצם תשוקתה מצמיחת הזרעים הנופלים מאליהם וא"צ להתעוררת התחתונים כי בזמן שאין בעל הגינה זורע גינתו נמצא שזה יסוד נהנה שצומחים זרעים וזה לא חסר שהוא הת"ת. אבל בחצר דקיימא לאגרא שהוא בזמן שב"ה קיים בא לזרוע בעל הגינה בגינתו ובמקום שזורע זרעים המשובחים מוצא זרעים אחרים באותו מקום שנפלו שם מאליהם וא"א לב' זרעים לעלות ביחד אם לא ע"י התעוררת רב מן התחתונים דאל"כ נמצא שזה נהנה שהוא היסוד וזה חסר שהוא הת"ת שאינו מצמיח זרעים לפי שיש אחרים שקדמו להם במקומם והדברים עתיקים ודי בזה. גם זה מהרב זלה"ה:

השוכר בית מבני העיר מעלה השכר לבעלים. הכוונה הוא כי עיר היא מדת המלכות ובני העיר הם נשמות הצדיקים שבה ובית הוא הנקודה פנימיות אשר במלכות בת יו"ד בסוד

בת עין. והנ' השוכר הוא החתן שהוא הת"ת השוכר את הנקודה האמצעית ע"י נשמות הצדיקים שבה שהם המחברים את הת"ת והמלכות מצד מעשיהם הטובים והת"ת מעלה שכר לבעלים שהם חכמה בינה אשר משם נשמת הצדיקים יוצאים ע"י זיווג העליון כי הנשמות הם מבינה כנודע וכמו שנשמת הצדיקים הם המיין נוקבין דידה לעלות לקבל מה"ד כן הת"ת הוא בסוד המ"ן לזיווג העליון כי ת"ת ומלכות הם בני חו"ב כמו שנשמת הצדיקים הם בני ת"ת ומלכות א"נ השוכר היא אמא עילאה ה' שוכר והיא ה' ראשונה שבשם ובית היא מלשון בת יו"ד ומעלה המלכות אלי' בסוד עלמא דאתי ובסוד עטרת בעלה ובני העיר הם הז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך והיא עולה למעלה והם נשארים במקומם למטה ונמצאו הבעלים שהם הת"ת והיסוד בטלים מן הזיווג דבעלמא דאתי אין בו זיווג בסוד יוה"כ שאין בו אכילה ושתיה אלא שאמא עלאה מעלה שכר לבעלים שהם הת"ת והיסוד ומשפעת להם מאורה כדי להשפיע בתחתונים בסוד שאר וכסות ע"י המלכות ולא בסוד עונה. והשוכר בית מראובן מעלה שכר לשמעון כי ראובן הם נשמת הצדיקים אשר במלכות שהיא מתפארת בהם למלך העליון ואומרת ראו בנים שגדלתי והחתן השוכר שהוא הת"ת שוכר הבית שהוא המלכות בסוד בת יו"ד כנזכר מצד נשמת הצדיקים שמתפארת בהם כנזכר ואומר רא"ו ב"ן וזש"ה בראובן כי שכר שכרתיך בדודאי בני בסוד נשמת הצדיקים דיהבא ריחא לעילא כמד"א הדודאים נתנו ריח דאינון תרין הדודאים דתחותא דיהבא ריחא ע"י נשמת הצדקים מן המלכות בסוד מ"ן דילה מיד מאותו התעוררת נמשך התלהבות ותשוקה לת"ת בסוד זרוע השמאל וזס"ה שמאלו תחת לראשי וקיבל הת"ת לכלה בשמאלו שהוא שמעון ש"ס עו"ן כמ"ש בזוהר פ' משפטים. ואפשר עוד עד"ז כי סוד התעוררת הזיווג הוא סוד של החיבוק. והחיבוק הוא מתחיל מימין דאושיט מלכא ימינא לקבלא למטרוניתא וא"כ כאשר יהי' התעוררת הת"ת לקבל הכלה מושיט לה ימינא בסוד מגן אברהם אשר בתחלה בג' ראשונות ואח"כ שוי שמאלא תחות הרישא בסוד אתה גבור שהוא ברכה שניי' וז"ש בכאן כי הת"ת שהוא השוכר בית שהוא המלכות מחמת ראובן שהוא חסד מלשון או"ר ב"ן כאשר יושיט ימינא אליה עיקר הושטת הימין הוא לשמעון שהוא השמאל להשית אותה תחת ראש הכלה כי לא יוכל השמאל להשים ראשו תחת הכלה כ"א ע"י הושטת הימין תחלה ונמצא הושטת ימין שהוא החיבוק מעלה שכר ושפע לשמעון שהוא השמאל כדי שיוכל להשים השמאל תחת ראש הכלה. ג"ז מהרב זלה"ה:

כל שחבתי בשמירתו וגו'. כי הצדיקים שכבר מתו באים לשמור את החיים שבעוה"ז אותן שהם משורש נשמתם כי כל הנשמחות שבאדה"ר הי' פרצוף אחד וכל הנשמות

שבאו לעולם הם נכללים בו לבד וכמ"ש הקב"ה לאיוב איפה היית וגו' ואח"כ נתחלקו הנשמות וכל הנמצאים שבעוה"ז הצדיקים שהם קרובים אליהם באים בשורש נשמתם אם זה החי הוא אבר מאיברי הנשמה של הצדיק אותו צדיק טורח עליו לשומרו שלא יחטא כדי שיתוקן ויהיה תועלת לצדיק שיתוקן אבר מנשמתו כמשרז"ל הבא לטהר מסייעין לו וארז"ל כי נשמות הצדיקים הם מסייעין אותן וכן נשמת הצדיקים הקרובים אליהם כאמור ובצדיק כאלה מדבר ואומר כל שנתחייבתי לשמור שלא יחטא הכשרתי את נזקו עלי להכשיר שלא יוזק ולא יחטא. ומאלו הצדיקים הבאים לפעמים הם מתעברים בתוך האדם עצמו בדרך עיבור כי יש גלגול ויש עיבור והעיבור הוא בא מב' פנים או שהוא בא לתקן האדם לבד לפעמים כשמתעבר נשמת הצדיק באדם לתקן עצמו כגון שיש עליו לתקן עון אכילת חלב או כיוצא בזה אחר שהוא בא לתקן את עצמו צריך להיות הבחירה בידו ואז אפשר שיקלקל ולא יתקן ולהיות עבירה גוררת עבירה אפשר שזה האדם לא הי' נכשל בעון זה של אכילת חלב והצדיק שנתעבר בו גרם לו להכשל ונכשל ואכלו ונתחייב כרת ומת זה האדם הרי שזה הצדיק הרגו וע"ז אמר הכשרתי מקצת נזקו ולפעמים לא גרמתי לו כי אם מקצת הנזק כי גם הוא עבר עמו כי ב' הנשמות והגוף נהנהו מן האיסור ואכלו חלב ואני חבתי בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו כאלו אני עשיתי הכל לפי שהוא הי' אפשר שלא הי' אוכל חלב ואני עשיתי הכל לפיכך אני חייב לשלם לו במיטב הארץ דהיינו חלקו שיש לו בג"ע כענין מה שארז"ל נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע והרי שיש לגוף הזה ב' נשמות הא' שלו והב' נשמת הצדיק שנתעברה בו וידוע שאם לא היתה תמיד הנשמה חופפות על העצמות היו נרקבים ולא קם בתחיית המתים כענין ובשכבך תשמור עליך ונחך ה' תמיד כי בכל ערב שבת עולה הנשמה למעלה והיא נוטלת אור ושפע ומביאה אל העצמות וזהו ועצמותיך יחליץ ועל מי מב' נשמות אלו הי' מוטל להשגיח על הנבילה לז"א על הניזק וז"ש מדקאמר תשלומי נזק משמע דאין לו למזיק דהיינו נשמות הצדיק שבא בעיבור אלא להשלים את נפשו של הניזק שם בג"ע אבל הגוף בעלים הראשונים שהוא הניזוק מטפלין בנבילה שנאמר מכה נפש בהמה ישלמנה לנפש אבל הגוף על הראשון מוטל להשגיח בו והוצרכו ג' פסוקים לפי שלפעמים יגרום לאדם זה שיכשל בעון חלב נשמת הצדיק עצמו וזהו היזק שבידים אבל הוא מלתא דלא שכיחא שהוא בא לתקן ויקלקל. ולפעמים לא יגרום הנשמה של הצדיק עצמה אלא א' מכוחותיהם כי יש כמה כוחות וכמה שלוחים ואיברים לנשמה וא' מאלו גרם ההיזק וזהו ממונא שהיזיק ועל כולם אמר שהבעלים מטפלים בנבילה כמו אם יהי' בידים או ממילא או ממונא לעולם אין לנשמת הצדיק להיטפל בגוף וזהו

המת יהי' לניזק אתה אומר לניזק או אינו אלא למזיק כיון שהוא בעצמו ובסיבתו מת לז"א לא כך הוא כלומר כאשר בא האדם הזה אל העוה"ז לא הי' כך בגוף הזה כי אח"כ נתעבר בו נשמת הצדיק הזה. גם זה מהרב זלה"ה:

מסכת בבא מציעא

הבית והעליה של שנים שנפלו וגו' תנא אין לו לבעל עלי' בקרקע כלום ר' נתן אומר התחתון נוטל ב' חלקים והעליון שליש א' אחרים אומרים התחתון נוטל ג' חלקים והעליון רביע. אמר רבא נקוט האי כללא בידך דר' נתן דיינא הוא ונחית לעומקי דדינא סבר כמה אפסדה עלייה בבית שליש הלכך אית ליה תלתא. הנה הענין הזה הוא מדבר בסוד המלכים דמיתו ובשבירתן והנה הת"ק סובר שא"צ לגבוה רק בזמן הזה שהשכינה בתחתונים ואז יש לו מזה תועלת בהעלאת מ"ן אבל בהסתלקות האורות אין לעליון מזה כלום תועלת ור' נתן דיין הוא גי' אכדט"ם שהוא יודע למתק הדינין וכל דיין הפותח בדין פותח בזכות תחלה כמה מפסיד עלייה בבית תלתא כי השליש העליון דמוחין דזעיר הוא האור המסתלק למעלה והיא עומקא דדינא ודאי שזהו עיקר האור נאבד ממנו הלכך אית ליה תלתא. אחרים הם בסוד אחוריים וחשבו המלכות בסוד ריבעא וכן הוא האמת בסוד הנקודות ולא בהיות בסוד של הפרצוף וע"כ הלכתא כרבי נתן וכרבא. מהרב זלה"ה:

האונאה ר' מאיר אומר א' מכ"ד בסלע ור' יהודה אומר א' מי"ב ור"ש אומר א' מו'. וכבר ידעת כי לעולם אין אחיזה לחיצונים רק מזו"נ שהם ו"ה שבשם וכאשר תמלא הו' יהי' בו ב' ווין כזה ו"ו והם ישראל ויעקב וגם ה' הוא כזה ה"ה והם לאה ורחל כי שתיהם נכללות כאחת כי רחל מסרה סימנה ללאה והכוונה שכאשר יעקב הי' שוכב עם לאה שם היו כל כוחות רחל וכן כשהי' עם רחל היו שמה כל כוחות לאה וידוע כי יש סלע וצלע וסלע הוא סוד רחל היונקת מן הו' כל א' כלול מי' והם ס' והיא כלול מי' דהיינו ל"ע והנה יעקב לקח תחלה לאה הגדולה ואח"כ רחל הקטנה אבל כוונתו תחלה הי' על רחל וכן אירע לישראל כאשר יצאו ממצרים היתה רחל קטנה ולאה גדולה ולכן אמר משה שמעו נא המורים וגו'. כי רחל שהיא סלע בס' לא הי' ראוי להוציא מים וזש"ה סלע הזה דייקא אבל בצלע בצ' הי' יכול להוציא כנודע והנה רחל היא לבנה והזעיר הוא השמש שהם ו"ה ועל ידיהם כל ענייני עוה"ז כי האורות מתלבשת בזעיר והזעיר ברחל וע"י הנהגות העולם דהיינו אדנ"י א"י ד"ן ר"ל י"א בחי' וה' דנים עולם והנה הלבנה היא מקבלת מן השמש ולית לה מגרמא כלום ולכן לפעמים היא מלאה ולפעמים היא חסירה. ומחודש לחודש הם כ"ט יום וזש"ה ותורד כד"ה על ידה שגי' כ"ט תסיר הה' כי היא נקראת ה'

נשאר ך"ד ולכן אמר ר"מ שאונאת הסלע היא א' מכ"ד כי השם אדני בו צירופים כ"ד ולכ"א כל זמן שלא חסר מצירופי' צירוף שלם אין בה אונאה אבל כשחסר א' כולו יש אונאה רי"א א' מי"ב כנגד הב' ויו"ן אשר כתבנו שגי' י"ב כי כל עוד שנשאר חלק אחד מי"ב די. ורש"א א' מו' כי היא יונקת מן הו' כנזכר וכל זמן שלא חסרה ממנה חלק א' שלם מן הו' אין אונאה. ובטלית לא פליגי כי אחר שהוא לבוש לו ודאי שאין אונאה אלא שתות והיינו דאמר אביי עשוק לגבך כי בבגד פחות משתות מחיל לכ"ע ובגמ' הקשו ורמינהו וגו' ותירצו תנא ברא חשיב מלמעלה למטה ותנא דידן חשיב מלמטה למעלה וגם פירש"י כי תנא דידן אמר עד ולא עד בכלל ותנא ברא עד ועד בכלל והענין כי לפעמים השכינה מסתלקת למעלה בעונות הדור ולפעמים יורדת בגלות והנה תנא דידן דיבר במשנה קודם בנין הבית ואמר מלמטה למעלה כי בעונות נסתלה השכינה למעלה ולכן אין בה אונאה כי אין החסרון נוגע אליה כ"א לבני העולם וגם עד ולא עד בכלל כ"א תסתלק מכל וכל יהי' בה אונאה כי תהי' נקודה וגו' ותנא ברא הוא דבר אחר החורבן כי אז ירדה בגלות עם ישראל והיא מלמעלה למטה ועד ועד בכלל ואמרו עד כמה תפחת ויהי' רשאי לקיימה דהיינו הנותן סלע חסרה לחבירו דהיינו שיורדת עד מטטרו"ן בסוד הנקבה כידוע ויהי' רשאי לקיימה שם ביצירה אבל אסור להוציא ולכ"א הרי זה לא ימכרנה לתג"ר שהוא סמא"ל הנקרא עבד כנעני ות"י באיש כנעני בת גבר תגרא ולכן אמר לא ימכרנה לתגר שמא יראו אחרים כ"א הוא לוקח השפע ונותן להע' שרים ויאמר להם כי השפע הוא משלו וכי ראוי הוא לעבדו כמ"ש רז"ל לכן לא ימכרנה לו אפילו בשויו. מהרח"ו זלה"ה:

ועשית הטוב והישר זהו בן המצר. הנה רז"ל למדו דין הזה מן הפסוק הזה. והענין כי כבר ידעת כי ענין מצר העליון אשר בזקן הנקרא א"ל שד"י בסוד מן המצ"ר קראתי י"ה כמ"ש אצלינו בדורש ויעבור שהוא גי' משה והנה מצר זה שארז"ל הנה הוא סוד מצר הזה כי המיצר ביו"ד הוא גימ' משה והארת המצר הזה הוא נוהג בשדה ובבית שהוא המלכות עליונה אך לא במטלטלין וכבר ידעת כי משה נקרא טוב כמש"ה ותרא אותו כי טוב הוא ולכן סמכוהו על פסוק הישר והטוב וע"י חסד שמוכר אל בן המצר ולא לאחר הוא גורם שיאיר מצר זה אשר שם שורש משה הנקרא טוב אל המלכות שהוא שדה או בית. וכבר ידעת מ"ש בברכת אבות כי מצר זה נקרא אל הכולל בו עוד ב' אל אחרים כנזכר אצלינו בדרוש ג' עצמין והנה ג"פ א"ל במילואם וגימ' תקנ"ה ולכן ארז"ל תקנ"ה היא ולא דינה כי הוא כמנין תקנ"ה בהסרת ג' כוללים וגם ארז"ל שנוהג במכר ולא במתנה כי כבר ידעת כי ג' א"ל אלו יוצאים מן הדעת הכולל כל ב' הצדדים כמש"ה

בכוונת האל הגדול יע"ש והנה בדעת הנזכר יש בו ה"ח וה"ג כנודע והם י' הויות גימ' ס"ר שהם מכר אבל לא בלבוש החו"ג שהם אהי"ה עולים תנ"ה ויוצאים מן היסוד דבינה הנקרא מ' וזה מתנה בו כי אין נוהג בו דין המצר כי ענין המצר הוא מן הפנימיות ולא מן המלבושים וע"כ אינו נוהג דין המצר במתנה. מע"ח:

מסכת בכורות

הנה בשאלת סבא דבי אתונא. ורציצא דמיתי' בביעת' מהי נפקא רוחי'. והוא זה כי שאלתם הי' על מלכות אבי' בן ירבעם כי הי' מלכותו כמו אפרוח שלא נפתחו עיניו ומהי נפקא רוחי' כלומר מאיזה דין נאבד והלא בתחלת מלכותו נאבד ולא עשה שום עון והשיב ריב"ח בהא דעייל כי אביו ירבעם אשר הכניס בו נשמתו שפרחה ממנו קודם החטא ובעונות הוא מרד במלכות בית דוד כנודע ולכן נתחייב מיתה וז"ס משיח בן אפרים שימות כי הוא מנשמה זו כמ"ש במקומו עד שהתפלל עליו דוד בעצמו בסוד חיים שאל ממך נתת לו:

גם בשאלה הנ"ל מהי נפקא רוחי'. דע כי שאלתם היתה על מיתת תינוקות קטנים בעון אביהם מהי נפקא ר"ל מאיזה דין ומשפט יצאה והשיב ריב"ח בהא דעייל כי אביו בעת השלכת הטפה און יחשוב על משכבו ויודע הקב"ה שיהיו אחוזים מעשה אבותיהם בידיהם וגו'. ולכן מתים כמ"ש הכתוב פוקד עון אבות על בנים וגו' והא כתיב לא ימותו וג' וארז"ל כאן כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם וגו' ולכן מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב. ג"ז מהרח"ו ז"ל:

מסכת סנהדרין

תפס הקב"ה בבגדו של ירבעם וא"ל חזור בך וקשה מאוד איך אפשר שיעשה זה הקב"ה עם מי שחטא והחטיא את הרבים אמנם דע כי מלבד הנר"ן שיש אל האדם יש עוד לבוש אחר אל נפשו שהוא האמצעי בין הנפש והגוף וזה הענין אחר שחטא אדה"ר שהי' בג"ע ושם היו נפשות אדם וחוה מלובשים באלו הבגדים והי' דרך הנחש לסבב את הג"ן אחורי כותלי הג"ן פעמים בשבוע לפתות אותם אשר בג"ע ואותן המכירים בו אינם משיחים אליו והמפותה אחריו מוציא לבוש נפשו לחוץ אליו ומתפתים אחריו וכן עשה ג"כ אדם וחוה ונתפתו אחריו וידעו כי ערומים הם מאותו הלבוש כי קודם החטא היו מלובשים באותו הלבוש. ובלבוש הזה של ירבעם תפס הקב"ה שיחזור בו ולא חלילה בלבוש גופו כי אם בבגד זה היותר מעולה מן הגוף כנודע וזס"ה ובגד בוגדים בגדו. הרח"ו זלה"ה:

א"ל הקב"ה חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בג"ע ואמר מי בראש וגו'. דע כי דוד המע"ה הי' מצד הנוקבא ולכן הי' אדמוני מצד ה' גבורות דנוקבא וע"כ הי' שופך דם ועכ"ז אמר הכתוב עם יפה עינים וטוב ראי שהי' אוחז גם ביסוד הנקרא יפה תואר וזש"ה אשר מנעני מבוא בדמים כי הוא יהי' בא מן הב' דמים אשר בנוקבא שהוא דם טהור ודם טמא. והנה מלכות ישראל בא מאלו הב' מן המלכות או מן היסוד אשר נשמת דהמע"ה או מן הדכורא אשר שם הוא נשמת שאול כי שאול מדכורא ודוד מנוקבא ולכן דהמע"ה הי' מפחד מן המלכות כי הי' נראה בעיניו שראוי הוא יותר שתהי' המלוכה מדכורא וע"כ בויברך דוד אמר לך ה' הגדולה שהם ו"ק הזכר ואח"כ אמר לך ה' הממלכה שהיא המלכות ואמר והמתנשא לכל לראש מהו לראש אכן הכונה הוא אל הב' ראשים לכל שהוא היסוד ולראש אחר שהוא המלכות ולעתיד לבא יהיו ג"כ תרין משיחין כנודע משיח בן יוסף מדכורא ומשיח בן דוד מנוקבא והנה מצד הטענה הזו שחשב ירבעם כי הדכורא עיקר ואזיל ברישא ולכן אמר אי הכי לא קא בעינא והקב"ה אמר דוד בראש כי אשת חיל עטרת בעלה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ ואח"כ כונן שמים בתבונה. מהרב זלה"ה:

מסכת שבת

דע כי מה שארז"ל כי ביום שנשא שלמה את בת פרעה נעץ גבריאל קנה בים וגו'. דע כי גבריאל הוא מקבל ב' מיני מנצפ"ך הא' דאמא והא' דנוקבא והם עולים כמנין קס"ת וזהו שאמר הכתוב קסת הסופר אשר במתניו הוא וענין קנה בים הוא ים בינה ים מלכות דינין קשים ברישא והיא לאה ונייחין בסופה היא רחל:

מסכת פסחים

מ"ש רז"ל לעתיד אומרים לדוד שיברך ואמר לי נאה לברך וגו' דע כי הכוס מחזיק רכ"א לוגין כמנין רוי"ה כמש"ה כוסי רוי"ה כי אז תהי' אור הלבנה כאור החמה והנה מן ש"ע נהורין אין להם רק ק"ן נהורין כמ"ש במקום אחר ולעתיד יכנוס בכוס של ברכה שהוא הנוקבא העומדת כנגד החזה ע"י רכ"א האורות להשלים מנין של ש"ע וע"כ דוד שהוא מנוקבא מברך על כוס זה לקבל אלו ההארות בה. ג"ז מהרב זל"ה:

מסכת סנהדרין

מעשה בא' שהטיח את אשתו תחת התאנה וגו'. דע שיצה"ר הזה נתהווה מן הקליפות של שברי הכלים כאשר נשברו לשנים נחלקו אל ב' חלקים לדין ולרחמים והדינים היו דינים של הקדושה ולא היו עדיין נקראים יצה"ר כי קדושים היו אך כאשר בא אדה"ר והטיח את אשתו תחת התאנה ואכל פגה כי הי' לו להמתין עד ליל שבת שהוא עונת ת"ח כי חטא אדה"ר הי' ממש כמו חטא דוד המע"ה שאכל פגה כי אשתו הית' ולכן כיון שהשעה הית' צריכה לכך ששימש מטתו ביום הלקוהו ונגזר עליו מיתה ואז הנחש נתאווה להם וקליפת הדינים נתלבשו בנחש זה והנחש לא רצה לילך אצל אדה"ר כי לא יכול לו והלך לו אצל חוה שהיא מסטרא דדינא כי נעשית מתרדמה שנפלה על אדם מלקיחת צלעו כנודע שהוא דוגמת שבירת הכלים ממש וכאשר בא הנחש אל חוה אשר היא נעשית עיסת הזוהמא של היצה"ר וכאשר חזר אדה"ר והזדווג אל אשתו אז עוקצת כקוץ מכאוב ונכנס בו היצה"ר ואירע לו מה שאירע. מהרח"ו ז"ל:

אמר רב יהודא אמר רב באותה שעה קינח י"ג מפות וגו'. דע כי י"ג הויות הם גימטריא מרחץ והם סוד הי"ג מקורות לזו"ן שהם יעקב ויוסף גי' מרחץ דהיינו הזעיר ויסוד דיליה והנה הזעיר נקרא אחד ויוסף נקרא אהבה שהוא שם קודש והנה ב"פ י"ג הם גי' ך"ו והנה הזעיר יש בו שם ס"ג דבינה וביוסף יש שם ס"ג דתבונה דהיינו שם ס"ג בלא א' ושניהם גימ' מפ"ה והנה י"ג פעמים מפ"ה הוא אלף תרכ"ה כמנין כ"ה פעמים היכל ובת שבע עצמה יש לה שם אדנ"י הרי כ"ו והיינו י"ג כנגד אחד שבזעיר וי"ג כנגד אהבה אשר בסוד והנה כ"ה פעמים היכל גימ' תפארת ישראל עם הב' כוללת והכולל. והנה ת"ת הוא כולל ו"ק וישראל הוא סוד הת"ת שבת"ת אשר שם יסוד דאמא ובזה יובן סוד קינוח ההיא והוא כי בשעת הזיווג מבקשים להדבק שם וכשם שנבראו מן המותרת והשיריים כך הם רוצים ושואלים להנות מן השיריים וצריכים ב"ש לב' עדים לקנח עצמה היטב כדי שלא יהנו החיצונים מהקינוח ודוד הוא מבחי' עטרת יסוד הזעיר המיותרת בתוך המל'. והבן מהרב זל"ה:

הסייף והספר יורדים כרוכים מן השמים דע כי זה הוא סוד טוב ורע האמור במטטרו"ן נער חגור חרבך על ירך ותרי"ג מפתחין תליין בההוא חרב וחותמו בשמו של הקב"ה שהיא ספר תורה שם יהו"ה סתם. כיצד רישא דחרבא הוא י' פיפיות הוא ב' ההין גופא דחרבא הוא ו' וארז"ל חרבו של הקב"ה הם י"ו פיות כנגד פני החיות וכנגדם עולים לס"ת ז' בשבת וג' במנחה דשבת וג' ביום השני וג' ביום החמישי ס"ה י"ו. ג"ז מהרב זל"ה:

מסכת שבת

אמר רבי עתידה אשה שתלד בכל יום שנ' הרה ויולדת יחדיו וגו' דע כי בימות המשיח יאבדו הקליפות ולא יהיו הנשמות צריכים אל הבירור כמו בזמן הזה באורך המשך ימי העיבור ולכן א"צ זמן רק הרה ויולדת יחדיו בו ביום כמו שהי' בתחלת הבריאה באדה"ר שעלו למטה שנים וירדו וכו'. ג"ז מהרב זל"ה:

מסכת סנהדרין

דע כי משארז"ל ביקש הקב"ה לעשות חזקיה משיח זה הוא משיח בן יוסף ולא משיח בן דוד. מהרח"ו זל"ה:

אמר הילל אין משיח לישראל. הנה הרמב"ן ז"ל כתב הרוצה לדעת מה יהי' באחרית הימים ובכל יום ויום הנקרא אלף שנים יבין כל הדברים מז' ימי בראשית מה שנברא בהם ובאלף הז' ויכולו השמים בסוד ונמקו כל צבא השמים וזה הוא טעות הילל כי חשב שאחרית הימים הוא אלף הו' ויום הז' אינו בכלל הימים אבל הוא טעות מפורסם כי עיקר הזיווג והמנוחה בו תהי'. ג"ז מהרח"ו ז"ל:

אר"י בר אבא מלמד שמסר להם שם בטומאה וי"ג שם טומאה כי מלת להם שמות הטומאה עם ג' הכוללים גי' מתנת וזהו מתנות שנתן להם. מרב זלה"ה:

מסכת בבא בתרא

זימנא חדא קא אזלינא וקא חזינא הני גחלי רתמים דקדחי י"ב חדש וגו' דע כי תמר גי' ב"פ ש"ך דינים של הזו"נ וז"ס כש"ך חמת המלך ואלו הגחלי רותם שראה רבה בב"ח כי רת"ם גי' ב"פ ש"ך וזס"ה וישב תחת רתם אחד וישאל נפשו למות והבן זה כי הפגם של הבעלי לשון הרע הוא בשכינה כנודע מארבע כחות המעכבת וגו' כמבואר אצלנו באורך במ"א וע"כ עונשם הם גחלי רתמים שהם דיני השכינה והבן. ג"ז מהרב זל"ה:

מסכת אבות

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. הנה כבר ידעת סוד גילגולי האדם ואיך שהוא מתגלגל מדומם לצומח וגו' עד שסוף סוף הוא נתקן. וז"ש התנא כל ישראל וגו' רק שזה יתקן עצמו בזמן מועט וזה בזמן מרובה אבל סופם הוא להמנות עם הצדיקים ומשום טעם זה שהקב"ה כביכול מטריח את עצמו עם רשעים כאלו תקנם בא בעל המשנה לתרץ שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם וגו' כלומר אחר מיתוק עוונם ולמה כן בשביל

שהם נצר מטעי שהוא נצחיי והם רושם אור עצמותיו וכל הנופח מעצמו הוא נופח.
מהר זל"ה:
שמעון הצדיק הי' משירי אנשי כנסת הגדולה. כי כל השאר היו זוגות ויהושע בן פרחיה הי' נשיא בסוד החסדים ולכן אמר מצות עשה. עשה לך רב וקנה לך חבר הכל מ"ע כי הם בחסדים. ונתאי הארבלי הי' אב"ד בסוד הגבורות ולכן אמר כל לא תעשה הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע ואל תתיאש מן הפורעניות כולם מצות לא תעשה שהם גבורות. אבל שמעון הצדיק הוא בסוד היסוד שהוא יחידי ולכן נקרא צדיק והי' משירי אנשי כנסת הגדול' אשר הם קיבוץ החסדים המתקבצים ביסוד והם יוצאים מיסוד דאמא הנקרא כנסת הגדול' ע"ש החסדים דאבא שמתכנסים שם החסדים לפי שאין ליסוד חסד לעצמו אלא מן העליונים המאירים בו ואמר על ג' דברים העולם עומד כלומר אף שצדיק יסוד עולם צריך המשכ' מלמעל' כדי שתקיים על ידו ואמר על ג' דברים העולם שהוא רחל הנקרא עולם עומד על התורה דהיינו עמודא דאמצעיתא זה הוא על התורה דהיינו מה שמתגלה מיסוד דאבא שיוצא מתוך יסוד דאמא בת"ת שלו כנודע ונקרא תורה כי נובלת חכמה תורה ע"ש שכבר יצא זה היסוד מיסוד דאמא שהי' מכוסה שם והראה עצמו לחוץ וזהו תורה לשון הוראה וגם שמאיר ומראה את הנוקבא כי אם לא הי' אור היסוד של אבא אשר מאיר בחסדים ומוציאין לחוץ לא היו יוצאים לחוץ. וזש"ה ה' בחכמ' יסד ארץ כי עיקר יסודה אינו כ"א מאבא והיא עצמה נקרא תורה כמ"ש הן יראת ה' שהיא רחל היא חכמה עצמה כי יראת עולה כמנין תורה הרי שהיא החכמ' עצמה ויסוד דאבא נקרא תורה לשון תור ה' כי תו"ר מלוי אדני והיא הה'. ועל העבודה היא הגבור' אף שארז"ל לעבדה אלו מ"ע דהיינו הע"ב שהוא גי' חסד עושה הד' ה' וזהו העבוד' מן הע"ב ד' עושים ה' וכאן העבוד' הם הקרבנות שהיו הכהנים מקריבים בבית המקדש ונודע כי הכהן הוא בסוד החסד ועבוד' עצמה גבור' שהיא השחיט' והניתוח והאש הכל הם דינים להמתיקם ע"י הכהן שהוא חסד. ועל גמילות חסדים הוא החסד והרי הם ג' קוים שהם ג' אבות כי צריך להמשיך מהם אל היסוד להעמידם וזהו חס"ד הס"ח הם אהי"ה הוי"ה אהי"ה שהם המוחין והם ד' מוחין וזהו חס ד' אשר הוא המרחם וחס על הד' שהיא רחל כלה דילה ולפי שעיקר העמדה שלה אינו בחג"ת שלו הנזכר אלא בנ"ה שלו שהם הסמכין דילה ולזה לא הזכיר חסד עצמו אלא גמילות חסד כי גמילות הוא מלשון צמיחות כמו ויגמול שקדים והחסד שבחסד הוא יומא דכולהו אשר על ידו צומחים ומתפשטים החסדים אשר בנ"ה שלו שהם עיקר העמיד' וזהו ג"ח והחסד לעולם אינו משתנ' אורו כלל אף שמתפשט ולכן הוא יומא דכולה. ג"ז מהרב ז"ל:

נתאי הארבלי אומר הרחק משכן רע וגו'. אמר ג' בחינות כנגד ג' בחינות שבקדוש' זו"ן ויסוד שלו המחברם הרי ג' וכנגדם יש בקליפה ג' ולזה אמר הכתוב יפקוד ה' על לויתן נחש בריח שהוא כנגד הז"א שהוא בריח המבריח מן הקצה אל הקצה ועל לויתן נחש עקלתון היא הנוקבא אשר דרכיה מעוקשת ומעוקלת והרג את התנין אשר בים זה הוא היסוד המחברם כי הקדושה נקרא חי ולכן ת"ח אשר הם אחוזים שם א"צ שחיטה אלא אסיפתן זו היא שחיטתן כמש"ה ויאסף רגליו אל המטה גבי יעקב וכן ויאסף אל עמיו הנאמר בצדיקים כי הם כולם חיים אבל בקליפ' אשר שם המית' וההריג' נאמר והרג את התנין שהוא היסוד דנוקבא הנק' ים כי ביסוד דאמא נאספים קיבוץ כל הנ' שערים שבה ונק' מ"י ויסוד דרחל נקרא ים וכנגדו בקליפ' יש ים וכנגד זה אמר הרחק משכן רע זה הוא בחי' היסוד. ואל תתחבר לרשע זהו בחי' הזעיר. ואל תתייאש מן הפורעניות זה הנוקבא וזה הוא מלת פורעניות לשון נקבה כי כל השלשתן הם ג' מיני רע. הא' רע. והב' הוא רשע. והג' הוא פורעניות ונקרא היסוד שכן משום כי לעולם בנוקבא דקדוש' צריך להיות היסוד שלו מאיר בה דאל"כ יתאחזו בה החיצונים והיסוד שלו המאיר בה לעולם מבריח אותם ולכן הוא נקרא שכן שהוא קרוב אצלה לעולם והז"א נקרא את אח ד' וז"ס מלת אח"ד כי אח הוא הזעיר וד' הוא הנוקבא עם היסוד שדבוק בה והוא הי' אשר בקוצה של הד' שאם לא היתה הי' ההיא היתה נעשית ר' לשון עוני ורש כי היו אוחזים בו החיצונים ובי' זו נעשית ד' ובורחים ממנו וגם ז"ס האל"ף עצמ' של אחד פי' י' למעל' הם מיין דוכרין דהיינו הזעיר וי' למט' הם מיין נוקבין אשר היא הנוקבא ו"ו באמצע שהוא היסוד הדבוק בה תמיד ומחברם וז"ס טוב שכן קרוב שהוא היסוד הנקרא טוב כמש"ה אמרו צדיק כי טוב ונקרא היסוד טוב מפני שהיא המדה הט' שבזעיר. וגם כי הכ"ב אתוון עם המנצפ"ך שעמהם הם כ"ז אותיות המתחלקים במדה ט' מחסד וט' מגבו' וט' מת"ת וכן בנה"י ט' לכל א' וא' כי ג"כ ט' בנצח וט' בהוד וכולם מאירים ביסוד ונמצא שכל הט' שבכלם הם נכללים בט' שביסוד ולכן הוא ט' וג"כ שהט' היא זו שנכנסת בתוכה להורות כי טוב גנוז בגווי' והוא המחבר ו' שהוא עמודא דאמצעיתא עם הב' שהיא הנוקבא וזהו ו"ב של טוב כי האל"ף מורה שאין שם זיווג כמ"ש בזוהר שמורה על התפשטות הזרועות כי הא"ב הא' בת"ת שבו והב' נוקבא ואז אין זיווג משום כי הזרועות הם מתפשטין וז"ש כשתגיע לאבני שיש שהם נ"ה שהם ב' יודין אשר בא' כי כל י' הוא אבן אל תאמרו מים מים כלומר שלא יעש' פירוד בין מים של חסד למים של גבור' שהם גבורות גשמים כי הוא"ו אשר בא' מחברתם והנה כשהוא א"ב אין זיווג וכשהוא ו"ב יש בו זיווג כי אז אין הזרועות מתפשטין אלא ב' היודין נכללים בו' וזהו כי אור א' ראשונ' שהיא חג"ת

מתפשט אל היסוד שבה ואז יש זיווג והוא שכן קרוב אצלה תמיד מאח שהוא הזעיר שהוא רחוק ממנה והנה הנוקבא יש לה ג' מקומות בראש הבריא' כנודע וביסוד עצמו מאחוריו שאנו מעלים אותה בברוך דברכת אבות כנודע ובת"ת שבו אנו מעלים אותה שם ביהו"ה של ברכת אבות ואף כי באתה אנו מעלים אותה לנ"ה עלייה זו אינה בגופה כי כבר בברוך עלתה כל הנוק' דנ"ה [ובספר מובחר שבאבות מהרב הק' האר"י ז"ל הגי' כך כי גם היסוד מקום חבורו למעלה שוה לנ"ה ובאתה אנו נותנים לה הארה דנ"ה כי גם היסוד מקום חיבורו ברוחב וכו']. ברוחב ולא באורך וא"כ אין לה אלא ג' מקומות בלבד. והנה המקום העיקרי שלה בת"ת כי שם סיום יסוד דאמא ושם מתגלים האורות אליה וידוע כי בזעיר הם ב' יסודות א' למעל' בת"ת שבו שהוא יסוד הראשון כשהי' בבחי' ו"ק ושם יצאה הנוקבא בנקוד' אחר זה היסוד ואח"כ בנה"י דאמא שנכנסו בה עלו מה שהי' נה"י שלו ונעשה חג"ת ומנה"י דאמא נתחדש לו נה"י אחרים ולפי שמקום העיקר שלה הוא הת"ת שהי' יסוד בתחל' לכן נקרא זה לזה אח ואחר שנתפשט נקרא שכן כי אחר הקטרוג ירדה למטה ביסוד התחתון וע"ז אמר טוב שכן קרוב שהוא יסוד התחתון [כאן צ"ל שהוא עתה מקרוב שבאו מחדש מאח שהוא יסוד עליון שהוא וכו']. שהוא את אליה לפי ששם עיקרא ונעשו עתה רחוק אחר הקטרוג כי יסוד התחתון הי' רחוק שהוא מן האמא ונתקרב והעליון שהי' קרוב ונתרחק וזהו מאח רחוק שנעשה רחוק. וידוע כי היסוד נקרא שדי ולכן רחוק גימ' שדי וגם קרוב עולה שדי פחות ו' להורות שאין זה מבחי' ו"ק הראשונים ושכן נקרא היסוד שעולה ש"ע משום כי ה"פ אל עולה גימ' יוסף שמתקבצים אל היסוד ושם אל אחד הרי ו"פ אל וכולם נעשו ב' אל מליא' הג' אל דחג"ת נעשים אל א' מלא והג' אל דנה"י נעשים אל א' מלא והרי שניהם מלאים כזה אלף למד אלף למד עולה ש"ע נהורין וזה נמשך אל היסוד מן הב' אל שבפנים שהם הש"ע נהורין אשר שם וזש"ה ויהי' יוסף שהוא היסוד יפה תאר ויפה מראה שנמשכים אליו הדרת פנים כי מי שהא סריס אין לו הדרת פנים לכן נקרא היסוד שלם שעולה ש"ע שהם ש"ע נהורין שבתוכו שהם ו' ויסוד העליון נקרא א"ח שעולה ט' כי לעולם אות ט' הוא ביסוד כנודע אלא שבתחתון הוא ט' ממש וכאן א"ח שעול' ט' וכנגד' בקליפ' אמר הרחק משכן רע שהוא ע"ש כנגד ע"ש שבקדוש'. ור"ע הם הכ"ז אתוון שכל א' כלולה מי' עולה ר"ע כי בקדושה טוב גנוז וכאן פיזור ולפי שיסוד לעולם הוא דבוק אל הנוקבא לכן הזהיר עליו תחלה ואמר בו הרחק כי הוא קרוב וצריך להרחיק יסוד עליון תחלה ואמר בו הרחק כי קרוב הוא וצריך להרחיק יסוד החיצון מן הנוקבא הקדוש' והעמודא דאמצעיתא. ר"ע דקדוש' הוא רחוק כדאמרן לכן אמר אל תתחבר לרשע כלומר אל ת"ת חב"ר לרשע וכנגד

הנוקבא דהוי שייך בה יאוש וזה כי בשלמא דכורא צריך להרחיק מן הנוקבא דקדושה כדי שלא תקבל הקדוש' ממנו אבל נוקבא עם נוקבא מה צורך להרחיק לכן אמר הזהר שלא תפתה אותך בטענה זו כי חלק משמן חכה ואחריתה מרה ולכן אמר אל תתיאש כי בבוא הדכורא אצלה אפשר שיתאחז גם הדכורא וזהו אל תתיאש שהוא מלשון ת"ת אי"ש אל הקדוש' והנה שכן רע אמר כנגד היסוד כי לעולם הטיפ' לבטלה נקרא ר"ע [עיין בזוה"ק בראשית נ"ז. וישב קפ"ו:

קפ"ח. ויחי רי"ט ע"ב ועיין שלח קנ"ח.] כמש"ה ע"ר ר"ע בעיני ה' והטיפ' מן היסוד בקדוש' נקרא טוב ובכאן הוא ההיפך ונקרא ר"ע. גם ר"ע הוא ע"ר מלשון ער"ו וער"ו כי ער"ו מלשון גילוי ובקדוש' טוב גנוז והנה שכ"ן ר"ע הם ב"פ ש"ך שהם דיני רחל ולאה וע"ש אלו ב' ש"ך נקרא הזעיר שמש והנוק' תמ"ר וזש"ה צדיק כתמר יפרח וכאשר נכנסים ביסוד אלו הב' ש"ך שהם תמר בלשון מרירות שהם דינים מתחבר עמהם א"ל שיש בסוד כנ"ל וממתיק את התמ"ר ואז נעש' אדנ"י מלא תרע"א כי אז נוטלתם הנוקבא כי תמ"ר וא"ל עולה תרע"א כי אף שהם דינים והי' ראוי להיות סתום דינים נמתקים ונעשים שער לה דרך להכניסם בה התפלות והש"ע הוא עמודא דאמצעיתא דקליפ' שהוא הרע שהם כ"ז אתוון הנ"ל ושם הם ג' קוים העיקריים שהם חג"ת להורות שזה הרעה הוא של הקווים לא של הנה"י אלא עמודא דאמצעיתא כי אלו הם שורש הקווים. והנה רשע עולה תק"ע שהם מנצפ"ך כפולות שהם הגבורות שנותן לה הזעיר בהארת אותם דאמא שהם משלה הרי ב' מנצפ"ך ואלו הם המתגלות ביסוד דאמא שהיא בת"ת שבו ונתקנים בנוקבא וזהו תק"ע ובקליפ' כנגד רש"ע ובנוקבא פורעניות אותיות פ"ו אלהים אחרים שבה שהם ה' גבורות שבה ור"ע הם הכ"ז אתוון כדאמרן ונו"ת הם ג' אהי"ה דיודי"ן ודההי"ן ודאלפי"ן שבהם מתלבשים הגבורות ויוצאים מיסוד דאמא העולים תנ"ה ובקדוש' הם תנ"ה את נשי ואת ילדי ובטומא' הם תנה עון על עונם וכן תנו שכר לאובד ובקדוש' שימני כחותם כי חותם ע"ה הוא תנ"ה על לבך כי משם נתגלו אורות כולם ובטומא' הם נו"ת וזהו פורענות רמז אל כל שאמרנו. גם זה מהרב זל"ה:

יהי ביתך פתוח לרווחה. דע כי הבינה הוא ם סתומה כי היא ג' קווים נה"י והזעיר שהוא הב"ן שלה הוא הסותם פתחה ורחל ד' ולפעמים ה' ובמקום הבן הם נשמת הצדיקים אשר בעוה"ז העולים שם בסוד המ"ן ועומדים שם וסותמים פתחה וזהו הב"ן שבתוך הה' ולזה אמר יהי' ביתך פתוח וגו'. דהיינו רחל שהיא הבת תהיה פתוחה כי במעשיך הטובים תבריח החיצונים משם ותעלה נשמתך בסוד מ"ן ולהעמיד' על פתחה כדל השואל על הפתח זש"ה ויהיו עניים וכו'. הבת היא רחל והבנים הם הנשמות העולות וצריך שיהיה

כעניים. ואמר אל תרבה שיחה עם האשה בשעת הזיווג צריך שלא יגביה האדם את קולו בשעת תפלה כי בעוזר דלים הוא מעל' נשמתו למעלה ובתפלה הוא שואל שם אל הזיווג וז"ש אל תרבה כענין אל תרבו תדברו גבוה גבוה אלא בחשאי ולחש כ"א יצא הקול לחוץ יתאחזו החיצונים בקול ההוא ואפשר שימנעו הזיווג ההוא או יתדבקו בו החיצונים לפחות ואמר האשה כלומר כשהיא פנים בפנים שהיא אשתו אמרו שצריך בלחש כדי שלא יהי' אחיזה לחיצונים ומכ"ש כשהוא אחור באחור וז"ש ק"ו באשת חבירו כי הר' הוא אחור של אלהים שבו ומנין כ"ו שבו הוא האחור דמ"ה שבו דהיינו כ"ו אותיות וכן עולה חביר"ו רכ"ו וזה הוא ביחוד של ק"ש כי אז הוי באחור ובבשכמל"ו אנו נותנים לה ציקי קדירה וצריך להיות בחשאי ולכן צריך לאומרו בלחש ומכאן אמרו חכמים כל המרבה שיחה עם האשה שמגביה קולו בשעת הזיווג באשה גורם רעה לעצמו שהיא הקליפ' האוחז' בו ומונעת ממנו האור והשפע שנמשך לה מן הזעיר [צ"ל כאן וגם מה שהי' נמשך לו מן הנוק' וזהו בטל מד"ת שהוא מה שהי' נמשך אליו מן הז"א וכו'] וסופו יורד לגיהנם במקום שהי' לו להתדבק עם השכינ' נדבקים עם האשה זרה שהוא גיהנם וזה הוא סופו שהוא בסוף ולמטה מכולם. ג"ז מהרב זל"ה:

ויהי מורא שמים עליכם וגו' כבר ידעת היות בזעיר מוחין פנימין ומוחין מקיפין והם סוד הצלם כנודע והנה כל בחי' מאלו הוא פרצוף שלם כלול מרמ"ח איברים והמוחין הפנימים נקראין מורא ב"ו כי מורא ע"ה גי' רמ"ח והוא הצלם הנכנס בפנימיות הזעיר בתוך גופא דילי' והמקי' נקרא מורא שמים כי השמים שהוא הז"א לא נכנס בתוך גופו ובשרו ודמו. והנה מה שנעש' ממילא בימי החול נכנסין מוחין פנימי' בתוך הזעיר ובשבת נכסים אף המקיפים ומציאות זה נעשה אפי' ע"י ע"ה אמנם הת"ח יכולים לעשות אפי בחול מה שנעש' בשבת והוא להכניס המקיפים בזעיר אפי' בימי החול וזה הוא הברכה אשר בירך ר' יוחנן בן זכאי לתלמידיו [ברכות כ"ח ע"ב] שימשכו מורא שמים שהם המקיפין בזמן שאין אחרים עושים רק מורא ב"ו שהם הפנימים לבד וכמו שאחרים ימשכו את מורא ב"ו בימי החול הם ימשכו אז אפי' המקיפין והבן. ג"ז מהרב זל"ה:

אל תהיו כעבדים וגו'. המשמשין את הרב שהוא צריך לכם וגם ע"מ לקבל פרס אלא הוו כעבדים והוא צריך אליכם אלא שלא ע"מ לקבל פרס ובשביל שצריך אליכם אל תזלזלו ביראתו ח"ו אלא תהי' מו"ש עליכם והבן. שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים כבר נודע כי ד' קליפות הם נחש שרף ועקרב והד' הוא נקרא צמאון אשר אין מים והוא בסוד גלות ישמעאל מים עכורים היוצאים מתוך מים הרעים [נ"א מים הזכים] של

אברהם והם סוד מים הזדונים שאמר דהמע"ה וז"ס למקום מים הרעים ולכן הי' ראוי ישמעאל למות בצמא לולא כי נענה באשר הוא שם. ג"ז מהרב זלה"ה:

פ"ב. רבי אומר כל שהוא תפארת לעושיה וגו'. דע כי רבינו הקדוש הוא יעאע"ה גופו וז"ש כל שהוא תפארת לעושיה והבן. אף הוא ראה גולגולת אחת וגו' כבר נודע כי הלל הוא בחינת מרע"ה וכשם שמרע"ה חי ק"ך שנה כך הלל חי ק"ך שנה וכשם שמרע"ה פרנס ישראל מ' שנה כך הלל ג"כ ומשה הי' עניו מאוד וכן הלל הי' עניו מאד כנודע. וכשם שמרע"ה הטביע את פרעה בים אף הלל בדור הזה ראה גולגולת אחת שהוא פרעה אותו הידוע צפה על המים שהוא על המים הזדונים וא"ל על דאטפת כל הבן הילוד היאורה וגו' אטפוך והפך פניו נגד ישראל ואמר וסוף מטיפיך יטופון כי כל מי שמיצר לישראל בעת התחיה יטופון ויחזרו ויטופון כמשאחז"ל ואלה לדראון וגו'. גם זה מהרב זל"ה:

פ"ג. מאין באת דע מוח הסתום נקרא חכמ' ונמשך מאין כתר עליון וכן מוח הנוק' חכמה שבה נמשך מר"ע שלה הנקרא ג"כ אין וז"ש מאין באת שאם זוכה הוא אפשר לו להשיג עד הכתר דנוקבא דהיינו ה' שהוא בחי' נפש דאצילות עד יחידה שבה שהוא בחי' אי"ן. ג"ז מהרב זל"ה:

פ"ד. בן זומא אומר איזהו חכם וגו'. הנה בכאן דיבר בן זומא כנגד אותיות הויה שהם עולמות אבי"ע וז"ש איזהו חכם שהיא עולם אצילות אשר שם הוא אבא עילאה וז"ש מכל מלמדי השכלתי כי היסוד דאצילות משם חיות כל העולמות בסוד כולם בחכמה עשית איזהו גבור כנגד הבינה אמא עילאה דדינין מתערין מינה והם בחסדים אשר בהם נמתקים הגבורות ונמצא שהוא גבור כובש את יצרו ממש. איזהו עשיר שהוא משמח בחלקו כנגד הזעיר שבו ה' חסדים שהם מורים על העושר שמח בחלקו אעפ"י שנותנים בידו חלק הנוקבא שמח בחלקו ונותן לה חלק' וז"ס ישמח משה במתנת חלקו. איזהו מכובד הוא כנגד הנוקבא בסוד ובהיכלו כלו אומר כבוד ושם שייך לומר כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו ווי למאן דאנהיג וגו'. ג"ז מהרב זל"ה:

שוב יום אחד לפני מיתתך. דע כי במקום א' בזוהר אמר כי מסתלק הצ"ל ל' יום לפני המיתה ובמקום אחר אמר שמסתלק בליל ה"ר אך שניהם הם אמיתים כי בליל ה"ר מסתלק הצל להורות על גזירת המיתה שנגזרה עליו וע"י הסרתו והסתלקות מעליו ישלטו אז בו החיצונים וכיון שנמס' בידם לא חיישו עוד ואז חוזר הצל למקומו כי זולת הצלם אין חיות להאדם כלל ולכן אם נגזר עליו שימות אחר י' חדשים וכיוצא מהיכן ימשכו לו עוד חיות אם לא שיחזור הצלם למקומו ואח"כ ל' יום קודם שימות אז מסתלק

לגמרי ובאותו צל מסתלק חיות האדם יום יום עד שימות לגמרי ולזה ארז"ל שוב יום אחד לפני מיתתך דהיינו יום הושענא רבה שהוא היום לפני המיתה ממש והבן. ג"ז מהרב זל"ה:

הוא הי' אומר אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר. פי' כל האדם שהוא בעל קומה שכולם בכלל האדם אלא שכולם חסירים התולדות חוץ ממי שזוכה לצלם ודמות ואעפ"כ התרה ג"כ כך על כל ב"ח ואמר שלא תתגאה על שום ברי' קלה או גרוע שבעולם לפי שאין אדם שאין לו שעה לכן אפשר שיתעלה בנשמה חשובה יותר ממך וכן מי שאין בו רוח חיים עתיד להתיישב במקומו אל תפליגיהו. ג"ז מהרב זל"ה. [עי' בכנפי יונה ח"ב סי' ע"ט]:

גם אל תהי בז לכל אדם. דע כי לפעמים יהי' לאדם נשמה גדול' הערך ולאיזה סיבה אינו משיג כראוי לסיבת הדור או לאיזה סיבה אחרת ואולי מי שמבין יותר ממנו ירצה לבזותו. לכן אמר אל תהי ב"ז וגו' שאין לך אדם שאין לו שעה ואעפ"י שעתה אינו מבין שמא יבא הזמן והשעה שיסור מעליו הקליפה הסותם שכלו וישיג אז יותר ממך. או ירצה שאפי' נודע שלא ישיג יותר ממך עכ"ז הוא ראוי להתכבד יותר ממך כי אולי יש לך ט' חלקים ניצוצים נשמה ולו אין עתה כי אם חלק וניצוץ א'. וזה גורם לך שידעת יותר ממנו אבל בערך שאין לו רק חלק א' לבד המועט הוא יותר שמא בגלגול אחר יתנו לו ניצוצים מחלקים רבים כמוך או יותר ולכן אמר אל תבזהו ומ"ש אל תהי מפליג לכל דבר המשל כשאומר אדם א' איזה פשט שהענין באמת האמיתי אך אינו מתיישב באותו פסוק ומקום שהוא אומרו אל תרחיקיהו בעבור זה כיון שהענין נאה יהי' מתיישב במקום ופסוק אחר:

וע"ד הסוד כי השרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה כמשארז"ל והנה הזעיר שהוא אדם נקרא יום. והמלכות נקרא שעה וז"ש אל תהי בז לכל אדם ואעפ"י שהוא עת הקטנות ואינו משיג המוחין דגדלות הוא בסבת שאין לו בת זוגו העוזרות אותו הנקראת שעה ואין לך אדם שאין לו שעה היום או מחר ואל תהי מפליג לכל דבר שהיא המלכות כי אם אינך מבין אותו לפי שאין לה מקום אשר לא נתלבשה בלבושים שלמטה ממנו כדי שתוכל להבינה וכשתתלבש באותו לבוש שהוא מקומה אז תבין אותה ולכן אל תפליגהו. ג"ז מהרב זל"ה:

פ"ה. י' דדברים נבראו בע"ש בין השמשות וגו' וא' מהם אילו של אברהם אע"ה דע כי איל הוא גימ' י"ה הוי"ה ופירושו י"ה בריאה ויהו"ה יצירה ר"ל אמא סוכת שלום על ז"א וכן הבריאה על היצירה בסוד העלאת שבת ואאע"ה בלי ספק שהעלה אותיות אלו

להדבק אותם בשרשם בהעלאת איל אז כמו בין השמשות של ע"ש ג"ז. [עי' בכנפי יונה ח"ב סי' קל"ד]:

י' דורות מנח ועד אברהם. כבר ביארנו בענין הגילגולים כי אדה"ר הי' כולל כל הנשמות כולם וכאשר חטא נפגמו כולם ונשרו ממנו וכאשר בא אדה"ר לתקן תחלה יצאו קין והבל מבלי תיקון וישב ק"ל שנה במי גיחון עד צוארו והי' מוליד שם רוחין ושידין וכולם היו נשמות רמות וקדושות רק שהיו באים בדרך קר"י בלי נקבה והשדה הי' לוקחות אותן הטיפות ומתעברות מהם ובונים להם גופים משידים וגם זה הי' קצת [נ"א צריך] תיקון וכאשר בא והוליד שת הוציא אותו מבורר ומתוקן וגם זה עוד לא נתקן כהלכה עד שבא מרע"ה אשר עליו נאמר כל שתה תחת רגליו כי הוא תיקן הזעיר ונעשה משת משה ולכן כל אותן הדורות היו מקולקלין לפי שהיו בתחלת הבירור ובזה יתורץ קושיא אחת שהקשו רז"ל במה שמנו במס' אבות י' דורות מאדם ועד נח וכן מנח עד אברהם ומה צורך אל מנין זה ותירצו משל למלך שאבד מרגליות א' וגו' אשר יש להקשות בו בשלמא אם אינו יודע באיזה מקום אבד המרגליות צריך לבקש בכברה אחת כאן וכאן אבל הקב"ה היודע באיזה מקום שאבד ולמה צריך כברה יקח את המרגליות ויניח השאר ובמ"ש יתורץ יפה כי כולם היו נשמות רמות וקדושות והיו מלובשים בחטא אדה"ר בהקליפה ולכן הוא צריך להביאם פעם אחר פעם כדי לברר בירור אחר בירור עד אשר יתוקנו והיו ג"כ כל כך מקולקלי' לפי שהיו בתחלת הבירור ולא הי' להם ידים לנוס ועוזר לא הי' להם משא"כ עתה יש לנו אלו הב' בחי' הא' שכבר נשברו הכלים [נ"א הקליפו'] ויצאו רובם והב' שיש לנו עוזרים רבים כי כל השרשים שנתעלו וישבו בג"ע באים לסייע את הגוף שלהם כל א' בא בענין שלו לפי שצריך להתברר כמשל אם הי' האדם כולו מבורר ונשאר רגליו בטיט שצריך לתקנן ולכן בא לסייעו אבל דורות הראשונים לא היו מתוקנים כ"א ראשי הדור בלבד שהם בחי' הנקודה פנימיות והיו קדושים מאוד [צ"ל לפי שהיו מעולים ביותר ולכן היו חיין זמן רב וכו'] לפי שהיו ממקום גבוה אבל עתה אשר הולכים ומשתלשלים במדריגות תחתונות ע"כ החיים קצרים ביותר והנה ראשי הדור אשר היו מתוקנים הנה הם עשר מאדם ועד נח כי אותן הדורות היו אותן שהוליד אדה"ר בק"ל שנה בלי נקבה והנה אדה"ר חטא בע"ז וג"ע וש"ד ובזה הפגם נפגמו הבאים אחריו דור אנוש בע"ז ודור המבול בג"ע ונח שהי' ראש הדור יצא מתוקן צדיק ונכנס בתיבה שהיא מלכות כדי לתקן פגם ההוא כי השחית כל בשר וגו' כנודע ואח"כ כשחזרו ובאו בדור הפלגה חטאו בש"ד וגם חזרו לקלקל בע"ז וזש"ה הבה נבנה לנו עיר ומגדל כמו שיש בקדושה יסוד ומלכות יחד וכוונתם הי' לחזור ולבנות גופן מן החיצונים אל הנשמות

להכניסם בקליפה כבראשונה ולכן עמד אאע"ה [במובחר שבאבות הגי' וכללם. אח"כ כשיצא אברהם בבירור הג' יצאו ממותקים וכו']. ויצא ממותק כל הצורך ונולד בבבל ונפל באור כשדים כי שם הי' צריך תיקון לכן כל גזע היוצא ממנו יצחק ויעקב וי"ב שבטים ע' נפש כולם היו מזוקקים ומבוררים קדושים משרתי עליון ולכן אמר מאדם ועד נח ומנח עד אברהם כי כל אחד הוא בחי' בירור בפ"ע ובמ"ש יובן המשל של רז"ל הנ"ל ויתורץ הקושיא כי כמה פעמים נאבד המרגליות וחזרה ונאבדה וגו'. ג"ז מהרב ז"ל:

פ"ו. המלכות ניקנית בשלשים מעלות. הנה כבר ידעת כי כל עיקר מעלות השכינה היא כשהיא בזיווג עם בעלה הזעיר והנה י' אותיות דשם מ"ה וי"ב של אדנ"י הרי כ"ב ויהו"ה אדנ"י פשוט הם ח' אותיות הרי ל' מעלות ממש אשר המלכות עולה ומתעלה בהם. ג"ז מהרב ז"ל:

בשמיעת האוזן בעריכת שפתים. הענין הוא כי אמא עילאה היא ה' שמות ס"ג והנה ה"פ ס"ג עולה שט"ו כמנין ושט וה' כנפי ריאה מאירים בהם וממתיקים אותם בסוד קריאתה ריאה שמאירה וז"ס המ"ן שהי' יורד דרך הקנה ק"ן ה' והם לא לקחו אותו בבחי' קנ"ה אלא בבחי' וש"ט בלבד וזש"ה שט"ו העם בלתי מיתוק ולזה לא הי' להם כצפיחת בדב"ש אלא לשד השמן. וחסר קצת בסוף הענין. ג"ז מהרב ז"ל:

פת במלח תאכל וגו' דע כי יש ב' מזלות נוצר ונקה ובכל מזל יש בו ג' הויות גימ' מז"ל והנה פת הוא לחם שהם ג' הויות שהם י"ב אותיות וזהו בחי' נוצר והנה במלח יש ג"כ ג' הויות והם י"ב אותיות בג' הויות אשר בונקה ומזווג אלו הב' מזלות יבא לך מזון. ומים במשורה תשתה כי המים הם חסדים המתפשטים לאין תכלית אלא שהבוצינא דקרדוניתא שהם ה"ג שבאמא נותן לה מדה וז"ש ומים ע"י מדה שהם הגבורות שנותנים בהם מדה תשתה. ג"ז מהרב זלה"ה:

אל תסתכל וגו' הנה הכתוב אומר ונקה לא ינקה ויש בהם רמז שם יהו"ה במלת ונקה יש ו"ה ובמלת ינקה יש י"ה והנה מפשטן של דברים משמע שאפילו לשבים אינו מוחל לזה אמר שאל יסתכל. אלא במה שיש בו דהיינו שם יהו"ה הרמוז בר"ת וס"ת העולה מ"ה שהוא המקבל שבי' וגם רמזו עוד סוד אחר כי ק"ן ק"ן שבמלת ונקה לא ינקה גימ' מצפ"ץ כמנין שם יהו"ה והנה מטטרו"ן הוא ק"ן להקב"ה בימי החול בסוד היבום לז"א שח"ו שאל יאמינו שיש במטטרו"ן שום יכולת ורשות אלא הכל בכח שיש בק"ן ק"ן הנזכר שהוא שם מצפ"ץ. ג"ז מהרב זלה"ה:

מסכת עבודה זרה

אמרו עליו על ר' אליעזר בן דורדייא וגו'. הנה כבר ידעת במ"ש בס' הגלגלוים כי המגולגל המשלים נוטל חלקו וחלק חבירו בסוד יכין רשע וצדיק ילבש כי אותו לבוש שעשה רשע זה ע"י קצת צדקותיו מעשיו הטובים ולא זכה ללבשו עתה אותו המגולגל המשלימו לובש אותו וזהו צדיק ילבש. והנה יוחנן כ"ג שימש פ' שנה בכהונה גדולה ובודאי כי ע"י עבודתו כמה וכמה לבושין דיקר שעשה לו רק שאח"כ שנעשה צדוקי ואיבד כל החלקי' הטובים ההם. והנה דוגמת יוחנן זה שבימים הראשונים הי' צדיק ולבסוף חטא ומה שפגם הי' בימיו האחרונים ולכן בא ר"א בן דורדייא שהי' פגום כל ימיו הראשונים ובסוף ימיו עשה תשובה ונמצא כי יש כאן ימים שלימים מתוקנים וימים שלימים מקולקלים והנה צד הרע שבימיו האלו נטל יוחנן וצד הטוב שבימים האלו נטל ר"א בן דורדייא וכמ"ש בע"ח בפסוק יגמר נא רע רשעים וגו' ובפסוק אם רעב שונאיך. מהרח"ו ז"ל:

תנא דבי אליהו שית אלפי שנין וג'. דע כי הנה הז' מלכים דמיתו ובמלכות לא הי' מיתה ממש בסוד מעולפת ספירים כי לא הי' בה מיתה רק העילוף בלבד והנה כנגד זה אמר כי הז' מלכים דמיתו אשר בכל א' יש ה"ח וה"ג שהם ב"פ ת"ק שהם אלף אלו הם שית אלפי שנין וחד חרוב רומז למלכות כי אדרבה אין בה מיתה ובלע המות רק איתבטלת ממנה ואינה פועלת כ"א כמו בשבת שאין בו מלאכה:

מסכת מנחות

אין מחנכין מזבח הזהב אלא בתמיד של בין הערבים. דע שמזבח הזהב הוא כנגד פרצוף לאה ולכן מחנכין אותו בערב כי אז הוא שעת זיווג של ישראל ולאה. מהרב זלה"ה:

לא היו קומצין כ"א בג' אצבעות לבד ולא בגודל ובזרת. דע כי קמיצה הוא בחסד בסוד וקמץ הכהן והנה אור החסדים עליונים לא הי' להם קיום והעמדה רק בכ"ר שבכל פרצוף וזהו ג' אצבעות לבד. מהרב ז"ל:

מסכת חולין

לכי ומעטי את עצמך וגו'. פי' כי יש מסך בין עולם לעולם ומס"ך וסמ"ך הכל דבר א' הוא כי כולם הם בחי' בינה כי היא המקפ' תמיד וז"ש בזוהר אתפרש חד פרסה וגו' וידוע כי אין אור א"ס יורד מאצילות. גם נודע כי המלכות נקרא חכמה תתאה חכמת שלמה ויש בין האדם קדמון לאצילות מסך וכן בין האצילות לבריאה ובין הבריאה ליצירה וכן בין היצירה לעשיה וכל המסכים הם נקראים מקיפים בחי' בינה ושם בסוף אצילות מכים

ובוטשים בחי' אחרונה של גוף כלי המלכות דאצילות ר"ל בחי' הכלי בלבד לא פנימי שלהם ולא המקיף ולא העצמות רק גוף הכלי לבד מכה עם המסך וזהו זיווג חכמה תתאה עם בינה שהוא המסך והמסך הוא דינים אבל הכלי ר"ל לד' בחי' גוף הכלי דמלכות דאצילות אפי' שאינו כ"א כלי לבד הוא רחמים פשוטים בערך המסך ונמצא כי הם ב' קצוות דין ורחמים ובטשין דא בדא. וזהו ענין זיווגו חו"ג בכל מקום באופן כי נקרע מסך זה שבין אצילות לבריאה ולזה נקרא בריאה מלשון וברא אתהן בחרבותיו ויורדים בחי' ז' אחרונות של כלי המלכות בלי אור כלל מתוכיותי' תוך המסך ויורדים בבריאה ומסך זה הוא הבינה כמ"ש ובינה זו היורדת לבריאה וע"ז אמרו שמקננת בכורסייא ולהיות שמסך זה יורד ממנו עם אורו ותוכיותי' בריאה משא"כ במלכות שאין יורד ממנה רק מבחי' הכלים לבד לזה אנו מזכירין אמא ואין אנו מזכירין מלכות ומלכות היורדת היא המחייה את כל העולמות וזס"ה ומלכותו בכל משלה. וזהו פי' לכי ומעטי את עצמך גופך דייקא עצמך שהוא הכלי לבד וזהו המסך שירד עם המלכות שבתוכו מתפשט עם הבריאה ושם יש ג"כ מסך שהוא בין בריאה ליצירה ונעשה בטישה אחרת ונקרא ג"כ זיווג בדרך הנ"ל. ודע כי בטש זעיר דבריאה למסך ויורד מבחי' כל שלו וכמעט ג"כ קצת מאורו תוך המסך ויורדת למטה ביצירה וז"ש זעיר מקנן ביצירה והזכיר זעיר ולא המסך משא"כ למעלה כי פה אינו יורד מבחי' הכל לבד דזעיר וכ"ש המלכות וזהו המסך תוך מסך כי הזעיר תוך מסך בריאה שירדה ומה שירד מלובש ג"כ תוך מסך הב' אשר בין בריאה ליצירה וזהו המסך אינו נקרע בעליו שעבר בו עצם המלכות להחיות העולמות וכן בדרך זה נעשה מסך שני בין יצירה לעשיי' ויורד מבחי' מלכות דיצירה תוך המסך שבין יצירה לעשיי' בעשיי' וזה עתה תוך ג' מסכים וגם מסך הזה אינו נקרע וזה המלכות מקנן באופן שהי' עשיי' ומשה זכה בחייו לעלות אלו הג' מסכי' בק"ך יום שישב בהר סיני כמנין מסך במ' יום הראשונים השיג מסך א' ובמ' יום השניים השיג מסך ב' ובמ' יום השלישים השיג מסך השלישי וזהו ויתן על פניו מסוה מ"ס בחי' בינה ותבונה שבמסך הראשון ו' הוא מסך דיצירה ה' הוא מסך דעשי' וזהו מסוה שמשך אור מאלו הג' מסכים הנרמזי' במלת מסוה. ע"כ מהחכם ר' יוסף ז"ל מהחברים:

דע משארז"ל לכי ומעטי את עצמך וגו' דע כי בחי' אחת יורדת למטה מאחורי העקב דנוקבא דזעיר ומהבחי' זו נעשה פרצוף כנודע אצלינו בסוד הכתוב ואני בתוך הגולה וכמו שלמעלה מבחי' כתר העליון מתפשטים הה' פרצופים שהם אריך ואו"א וז"נ כך מן הפרצוף הזה מתפשט לבי"ע ולבחי' זו נאמר לכי ומעטי את עצמך ודקדק לכי כי הבחי' זו היא המלכות בהיות שהיא מן העקב אשר שם ההליכה וכתר וחכמה של זה הפרצוף

הם הכלולים במלכות דאצילות כי המלכות דאצילות אינה יורדת למטה לעולם וכל מה שאנו אומרים שגלתה השכינה עם ישראל נאמר על הבחי' זו ואפילו פרצוף זה אינו יורד כלו כי בינה של זה הפרצוף מקננת בבריאה בסוד נשמה אבל הכתר אינו זז ממקומו והו"ק של הפרצו"ף זה מקננין ביציר' והוא שם בסוד הזעיר ואמנם בחי' האחרונה של זו הפרצוף שהוא בסוד הנוקבא מקננת בעשי' ובחי' זו היא שיורדת בקליפ' וסוף סוף הוא מעצמות הנוקבא דאצילו' אמנם הוא כמו הציפורן שהוא מעצמות אך אינו כמו הבשר ומכ"ש שאינו מן העצם ופרצוף זה הוא נאחז מאות ב' עד ק' ובחי' רגל הק' שהוא בחי' מלכות של פרצוף זה הוא היורד בקליפה ומן הק' ולמטה הם ג' אותיות שהוא רש"ת וזס"ה פרש רשת לרגלי. מהרב ז"ל:

מ"ש רז"ל עובר ירך אמו הוא. דע כי כבר הודעתיך כי תבונה נכנסת תוך הזעיר ונה"י שלה חוזרים להיות בגוף הזעיר גופו ומ"ש עובר ירך אמו הוא כי העובר זעיר הוא בעצמות האמו שהם ירכותים דאמא עילאה שנעשים בו גוף בסוד תבונה בן ובת. ג"ז מהרב זלה"ה:

בג' מקומות הכהנים שומרים במקדש. הנה בהמות הי' לקרבנות ובלילה לא היה נקרב קרבן והי' ח"ו אחיזה אל החיצונים לכן היו שומרים שם ולא היו ישנים במקדש כדי שיהיו מדברים זה עם זה ועוסקים בתורה ובזה היו מבריחים הקליפות משם:

מסכת בכורות

דע כי העשירי קודש הוא כי נותן ללוי שהוא מן הדין אשר בחכמ' והוא סוד מילוי ע"ב מעשר קודש ויוצא דרך הפתח שהוא יסוד שבבינה והבן זה ממהרח"ו זלה"ה:

מסכת כלים

מ"ש רז"ל כלי חרס שבירתן הוא טהרתן דע כי זה הוא מדבר בסוד המלכים דמיתו כי טעם היותם נשברים נטהרים מאותו קליפה שיצאה עמהם בסוד הקליפה שקדמה לפרי וזהו הטעם אשר פשוטי כלי עץ טהורים כי המלכות של מלכים דמיתו לא מיתה ממש כ"א מעולפת ספירים כמ"ש לעיל [דף כ' ע"ב בד"ה תדב"א] וע"כ אינה מקבלת טומאה וז"ס וארעא אתבטלית ולא מיתת. מהרב זלה"ה:

מסכת עוקצין

לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום זה יובן בסוד המלך הו' יסוד הנקרא חי על שלא נשבר כל כך במהרה כמו שאר מלכים בסוד בן ישי ח"י כמ"ש אצלינו

ונמצא כי בכל הכלים לא מצא הקב"ה כלי אשר יחזיק ברכתו בתוכו זולת השלום שהוא היסוד שלא נשבר כל כך. מהרב זלה"ה והבן:

סוד אשר ארז"ל כי הצדיקים בג"ע יש להם י"ג נהרי אפרסמון י"ג תכא דדהבא וגו' הוא זה דע כי המלכות הוא נקרא כסא הכבוד ואין בה רק ו' תיקונים בסוד ו' מעלות לכסא והנה כאשר הזעיר משפיע בה גם מי"ג התיקונים שבו אזי יש לה ג"כ י"ג תיקונים כמ"ש בכ"י מורי זלה"ה במאמר ר' חזקי' פתח בנוסח הג' ואורות אלו אשר בה המה נקראים י"ג נהרות י"ג תכ"א וכולם באים מסוד הארת החכמה הנקרא יו"ד אשר בשם הוי' יש בה ג' קוצים כמ"ש בזוהר פ' בלק קוצא ושבילא וגיזעא הם ג' שמות יהו"ה והכולל שהם י"ג והם עצמם סוד הש"י עולמות לכל צדיק וצדיק כי הש' הם בכללות גדול והיא עצמה וזהו ש"י. גם ל"ב נתיבות חכמה בכללו' עשר בהסרת נתיב לא ידעו עיט נשאר ש"י. וזהו ש"י עולמות אשר יש לכל צדיק וצדיק. והם הם אותן הי"ג נהרות והי"ג תכא. וכן כל מיני הי"ג הם עד"ז והבן. גם זה מהרב ז"ל:

פירוש מאמרי רז"ל - ע"ד הסוד

מ"ש רז"ל אתתך גוצא גחין ותלחש לה. דע כי בין האמא ובין הנוקבא תרווייהו יצאו לעומ' חזה הזכר מבין תרין חדוי אלא שאמא הגדולה נשארה פב"פ שוה לו תמיד והנוקבא הוא עם הזעיר הוא לפרקים ולכן ארז"ל אתתך גוצא וס"ה וחכם באחור ישבח' אותיות ש"ח בינ"ה כי בעת בריאת עולם שהיו החכמ' והבינה באחור הית' כלי החכמ' ש"ח ומרכנת עצמה לה"ח שבה לכלי הבינ' כי הנקב' לעולם אברים קטנים שליש בערך הזכר ובזמן שהאמא הית' באחור עם האבא הית' ניזונית ע"י משא"כ עתה דתרווייהו כחדא שריין וניזונים בשוה מאריך ונאמר על אמא מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפי' ועל הנוקבא נאמר זה תמיד כאשר היא באחור והבן:

וכן משארז"ל שהרשעים בחייהם קרוים מתים הוא זה דע כי הנה גם בלא דעת נפש לא טוב ואין להם נשמה קדושה מן היסוד הנקרא חי העולמים בתרין עלמין שהם העוה"ז והעוה"ב רק יש להם נפש מן הקליפה הנקרא צלמות וע"י הניצוצות הקדושים אשר בתוכם מעט מזעיר הם חיים ונמצא כי הם בחייהם קרוים מתים:

גם במשרז"ל כי אחר שחטא אדה"ר ישב ק"ל שנה במי גיחון וגו'. דע כי חטא אדה"ר הי' בה' גבורו' דזעיר כמו שנאמר במקומו. והנה הה' גבורות הם ה' הויו"ת בניקוד אלהים שגי' ק"ל ולכן ישב ק"ל שנה בנהר גיחון ועכ"ז לא נתקנו כראוי כי לילי"ת היתה באה על כרכו ומתחממת ומולדת ממנו רוחין ושידין ולכן לא נתקן הק"ל שנה כראוי ולכן

אומרים ויהי נועם בכל מוצאי שבת ובו ק"ל תיבות עם כל הפסוק אורך ימים אשביעהו וגו' כדי להבריח את הקליפות ולמתקם בסוד ויהי' נועם ה' מיתוק אמא עילאה הנקרא נועם כנודע:

הנה אמרו רז"ל כי הקב"ה הניח רוח צפונית פתוחה. דע כי אותיות האלפא ביתא הם מחולקים כפי טבע יסודות ארמ"ע והנה אותיות א"ש הם אח"ט מ"פ ש"ן מ' זי"נ. אותיות רו"ח ג"ז ב"ם הק"ץ. אותיות מים ד"א לע"ר ס' ואלף במילואה אותיות עפר צת"ף ס"ה אלף תתפ"ג ת"ק ת"ק לכל רוח ונשאר רוח אחד שלא נשלם וחסר ממנו מספר קי"ז אשר משם נכנסי' מזיקים וזהו ירך צפון שלא נשלם:

משארז"ל זו תורה וזו שכרה. דע כי הנה ר"ע הוא מן השורש של ישששכר והוא מן הבינה בסוד 'יודע 'בינה 'לעתים שר"ת יב"ל כי גם הוא משורש קין והנה אמרו זו תורה וזו שכרה הוא בסוד כי שכר שכרתיך. וכתיב וישכב עמה בלילה הו"א תורה גופא. ממהרח"ו זלה"ה:

ארז"ל כי הבל הציץ בשכינה ולכן נתחייב מיתה ולסבה זו הרגו קין דאל"כ הי' הקב"ה משמרו וסבת עון זה הוא במש"ה ותרא האשה וגו' והיא חטאה בראיי' וגרמה לבנה לחטוא בעיניו. זה גם מהרח"ו ז"ל:

וכן אמרו רז"ל [בברכות] בזכות ויסתר משה פניו זכה אל ותמונת ה' יביט וגו'. כי הנה הוא הי' גלגול הבל אשר פגם בראיי' והציץ בשכינה כנזכר ולכן תיקן הוא בהסתרת פניו בסנה כי ירא מהביט. גם זה. מהרח"ו זלה"ה:

ארז"ל [במגילה] כי יעקב אע"ה שימש בבית שם ועבר י"ד שנה כנגד ב' נקבות שהי' עתיד ליקח בבי' לבן שהם לאה ורחל והם סוד יובל ושמיטה שבעה שבעה מוצקות. ג"ז מהרח"ו זלה"ה:

גם ארז"ל בג' כתרים נכתרו ישראל. בכתר תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם וגו' לכם ולא לגוים. תורה צוה לנו משה לנו ולא לגוים משפטים בל ידעום ואסור ללמוד תורה לגוי:

וכתר כהונה והזר הקרב יומת נאמר ג"כ אפילו על ישראל ומכ"ש לגוי וכתר מלכות כתיב לא תוכל לתת עליך איש נכרי. והנה בכתר מלכות זכה בו דוד וכתר כהונה זכה בו אהרן. וכתר תורה מונח לכל מי שזוכה בו ושמא תאמר שהוא פחותה מכולם כי הדבר החשוב אינו ראוי כ"א לחשובים לזה אמר בי מלכים ימלוכו וכיון שכתר תורה הוא גדול מכולם אפי' מכתר מלכות מכ"ש שהוא גדול מכתר כהונה שהרי הסגן נתנו לכהן גדול והכ"ג למלך כי המלך הוא גדול מכ"ג ומ"מ אמרו ממזר ת"ח קודם לכ"ג ע"ה

שנאמר יקרה היא מפנינים דפשיטא דיקרה היא מאבנים טובות ומה בא להשמיענו בזה אלא ודאי הוא להודיענו שהוא גדול על מעלת התורה שבו אף שהוא ממזר מכ"ג הנכנס לפנים ומדלא אמר בפנים בי' אחת רק מפנינים בב' יודין לכן אמר לפני ולפנים וזה הוא הכ"ג כי אין אחר נכנס לשם כי אם הוא בלבד וגם הדיוק דקרינן מפנינים משמע מלשונו שהוא כהן הגדול הלובש חושן ואפוד שהם אבנים יקרות והיינו מפנינים. גם זה מהרח"ו ז"ל:

הנה לשון הרמב"ם ז"ל הוא שאין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של התינוקות ונקט האי לישנא דהבל פיהם ולא אמר בלימוד התינוקות לפי שאין בתינוקות להבין מה שלומדים ואין אצלם שום כוונה כ"א בהבל פיהם לבד מן השפה ולחוץ ולכן אינו מתקיים בהבל פיהם אלא העוה"ז החומרי לבד דהיינו הארץ אבל מי שגדול ולומד תורה כהוגן ובכוונה נאמר עליו ואשים דברי בפיך כלומר כשאשים דברי בפיך אשר בוודאי אם הוא ית' ישים אותו בפה האדם שיגדל בהם בכוחם ובכוונה טובה ואז לא בלבד זה שיתקיים העולם השפל הזה שהוא הארץ כי גם השמים מתקיימים כמש"ה לנטוע שמים וליסוד ארץ השמים הוא הכוונה וההבנה בהם וארץ משום ההבל פה לפי שהגדול אף שיש לו יתרון בכוונה מ"מ בעינן ההב"ל כיון שלפעמים ג"כ מדבר בדברי הבאי ורכילות ולשון הרע ונמצא שסותר מכאן ובונה מכאן משא"כ בתינוקות שאין בהם דבור רע לסתור אלא לבנות ולז"א בלשון שלילה אין העוה"ז דהיינו הארץ הזאת מתקיימת אלא בהבל פיהם של התינוקות לבד. ג"ז מהרח"ו ז"ל:

עד שלא שקעה חמה וזרחה וגו'. דע כי היסוד נקרא שמש ואחריו תמר במספר שוה והנ' יסוד אבא המתגלה בזעיר הוא ניצוץ נשמת מרע"ה המכוון עד נצח מלכות ששם נשמת יהושע ואעפ"כ הזקנים שבאותו הדור וגו' כי היא עולימתא דלית לה עיינין. מהרב ז"ל: איתא במדרש אסתר שיש חותם דם ויש חותם טיט וכאשר החותם הוא מרובע שם אהיה אשר כל הנשמות של החותם שהם קס"א קנ"א קמ"ג מתמלאות ברבוע ד"ם גורם לגזר דין אשר אין להשיב אך אם נחתם במילוי דמילוי האותיות שהם כ"ח שהוא כמנין טי"ט וגם המלויים דינים עכ"ז יש מיתוק בויגדל נא כ"ח ההויות לבטל החותם טיט. ג"ז מהרב ז"ל:

שאל רשב"י את ר' ישמעאל וגו'. דע כי הנה יותר חביבים לאדם עם בתו מאחותו ויותר עם אחותו מאמו אבל הסוד הוא כאשר הנשמה היא מבחי' מלכות אז נקראת בת שנשפעת מזעיר וכשהנשמה היא מזעיר אז שניהם שוים שנשפעים מאמא ואז נקרא

אחות המלך זעיר וכשהנשמה מבינה אז משפעת בזעיר ונקרא אמו כי היא מאמא אשר היא משפעת בזעיר. מע"ח:

לא נתנה תורה לישראל אלא לצרף בה ישראל. הנה בזה יתיישב פסוק וירא ישראל את היד הגדולה ואח"כ אמר ויראו העם את ה' בתחלה קראם ישראל ואח"כ העם אלא שישאל כבר נצרפו במצרים על ידי התורה. ולכן נתן הקב"ה בלב פרעה להניח שבט לוי לעסוק בתורה כדי לצרף את ישראל כי הם היו העיקר ושורש דכל האומה ובקריאתם בתורה היו מתקנים את כולם והתורה הוא מחכמה כי נובלת החכמה של מעלה הוא תורה והיא בחי' יסוד המתפשט מאבא ונכנס בזעיר ומשה הי' מהחכמה כנודע ולכן נתנה התורה ע"י שהיא מחכמה ומתפשט בזעיר ועל משה נאמר השליך משמים וגו' ולכן אומרים בשבת אתה הראת שהוא גילוי התורה מחכמה בעת הוצאת הס"ת ונמצא כי עיקר החיבור הוא מחכמ' כי כל אלו הנשמות שנתעברו במצרים הם ניצוצות שיצאו לחוץ וחזרו ונצרפו ע"י התורה ואותם שכבר נתקנו במצרים כראוי לא הוצרך הפסוק להעיד עליהם ויאמן העם וגו' ואלו ישראל עליהם נאמר וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ולזה לא נאמר בהם עכשיו שהאמינו אבל השאר שהם לא נתקנו כראוי נקרא עם אלו הם שהאמינו עתה ועליהם נאמר ויראו העם וגו'. ג"ז מהרב זלה"ה:

כל מקום שנמצא השכינ' נמצא מיכא"ל הנה דע כי שם גילוי של מלכות בעולם הוא שכינ' והנה שכינ"ה גי' שפ"ה וכן מיכאל אותיותיו מ"ם יו"ד כ"ף אל"ף למ"ד גימ' שפ"ה וזהו במקום שכינ"ה שם מיכאל. ג"ז מהרב זל"ה:

מ"ש רז"ל שרשעי ישראל אברהם אבינו ע"ה מושך בערלתם ומכניסם בגיהנם. הסוד הוא כי הפוגם בברית הוא נכנס בגיהנם והמוהל א"א לו לכנוס בגיהנם לכן השי"ת מגלגלו בתינוק שמת קודם המיל' והרי הוא ערל ויש לו עי"ז תקנה שאפשר לו לכנוס בגיהנם וזהו פירוש שמדביק לו ערלות הקטנים וזס"ה ויש נספה בלא משפט פירוש בעבור שלא הי' קודם לכן משפט הגיהנם לכן הוא נספה עתה שהוא מגולגל. מהרח"ו זל"ה:

ויאמר אלהים יהי רקיע ויעש הרקיע. זהו אחד מן המקראות אשר הרעיש בן זומא העולם עליהם כתיב בדבר ה' שמים נעשו וגו'. דע כי הזעיר נקרא שמים והם סוד הדיבור והארץ היא מלכות והוא סוד העשיה ולז"א בדבר ה' שמים נעשו כי יש נעשו והוא למעל' במחשב' כמו שחושב כך וכך סדרים אבנה וכך וכך עליות וגו' והוא סוד החכמ' ודיבור הוא סוד הת"ת ומעש' הוא סוד המלכות ולהיות שכל א' מאלו יש סוד אבי"ע שהוא כנגד ארבעתן דבור מעש' ומחשב' רעותא ולז"א כי השמים עשייה שלהם היתה בדבר ה' שמים נעשו כי מעצמם נעשו אע"ג שיש בו מחשב' ולזה שאל איך אמר ויעש

אלהים את הרקיע אומרו ויעש נרא' עשיי' ממש ובעשיי' נאחזים הקליפות ויש הרעשה לזה ולזה הרעיש העולם דהיינו הזעיר שהוא העולם. והתירוץ לזה יובן במה שנקדים הקדמ' זו כי המלכות לית לה גופא דידה אלא סוד פנימיות שבה בסוד נשמה שהיא לאה היוצא' בסוד הדעת דזעיר ועשתה לו שם רושם וירד' אל הלב ויש הבדל כי כאשר הית' למעלה בסוד הדעת לא היו מתראים כחות הדין שבה אלא שהיא הית' לצד השמאל והוא לצד הימין בחיבור וכאשר ירדה למטה הלכ' לצד שמאל בפנים עצמ' וזה הל"ב הוא בסוד האתרוג דומה ללב מהם ל"ב נתיבות החכמ' היורדים בלב והיא בסוד ה"ג וזש"ה ה' בחכמ' יסד ארץ בסוד פלגי מים לב מלך ביד ה' כלומר שהפלגי מים שהם ל"ב נתיבות רחמים מחכמ' והלב שהוא דין בסוד הנוקב"א לב מלך והוא ביד שמאל ולכל אשר יחפץ יטנו משא"כ אם הי' רחמים לבד ומשם נקבה זאת ה' המלכות ויצא' בצלעות וזש"ה ויבן ה' את הצלע לזה נקרא נקבה נקב ה' ונודע כי יש באמצע הזעיר כמו רקיע א"ש בסוד הטרפ"ש ומבשרי אחזה אלהי וזהו רקיע אשר בתוך המים ומכאן ולמטה יצאה הנוקבא להלבישו ועוברין האורות דרך לה אל הטרפש ולזה אמר ויעש לשון עשיי' אלהים את הרקיע וגו' ומאותו רקיע ולמט' הוא קומת הנוקבא ובזה יובן סוד עץ הדעת טוב ורע שהוא בזעיר הוא מן הטרפש ולמטה עץ הדעת טוב ורע טוב זה הזעי"ר ורע הוא הנוקב"א אשר מאחורו דאסברת פנים לר"ע והוא במטטרו"ן כאשר הוא מתלבש בו' ימי החול והלב שהוא עץ החיים הוא בתוך הגן מלמעל' הרקיע וז"ס ענין טבילת ע"ש לאנשי המעש' בסוד הזעיר אשר פושט לבושין דחול בסוד מטטרו"ן אשר נתלבש בו להנהיג את העולם ועולה וטובל במי הבינה ביסוד דידה שם אהי"ה דההי"ן שגי' מקוה. מהרב זל"ה:

ואהיה אצלו אמון פדגוג וגו'. הנה נודע כי מוחין דזעיר אינם קבועים בו אלא ע"י מעשים של ישראל גורמים לו והנ' המוחין של הזעיר נקרא חמו"ן החכמ' אמו"ן פדגו"ג הבינ"ה אמון מכוסה הדעת אמון מוצנע וכולם היו ממונים אצל הקב"ה המאציל שלא קבעם בו תדיר שלא יפגמו בם החיצונים. וי"א אף אמון רבתא הם הט' ספירות של שורש נקודות המלכות שבאים ואח"כ בתוספות גם הם נשארו גנוזים ולכן אמר רבתא כי שם הוא רוב התפשטות גופו וגדלת קומתה. מהרב זל"ה:

מסכת סנהדרין

ראויה הית' בת שבע לדוד אלא שאכלה פגה דע כי בלשון חז"ל נקראת התאנ"ה בנות שבע כמ"ש בריש מסכת שביעית ולכן ארז"ל על ב"ש שאכלה פגה בסוד כי תאנה הוא מבקש. ג"ז מהרב זל"ה:

מסכת ראש השנה

מעולם לא ראתה החמה פגימה של הלבנה. כבר נודע כי בעת שהיא בקטנות היא באחור ואז אין הזעיר יכול להביט בה ובעת שהמלכות היא פב"פ ע"י המ"ט והזעיר הוא מביט בה והיא מלאה כי האירה מאור זעיר הנקרא חמה ונמצא שאינו רוא' את פגימתה וזה הוא מעולם וגו'. גם זה מהרב זלה"ה:

ענין הד' תקופת השנה שארז"ל הם כנגד ד' אותיות יהו"ה וכנגד י"ב הויות הם יב"ח ג' מהם מתחילין בי' וג' מהם מתחילין בה' וג' מתחילין בו' וג' מתחילין בה' אחרונ'. והנה תקופ' ניסן הוא כנגד היו"ד וכנגד החסד ותקופ' תמו"ז כנגד הה' וכנגד הגבו' כי אז תוקף חום אש הגבו' ותקופת תשרי כנגד הו' וכנגד הת"ת ותקופת טבת כנגד ה' אחרונ' וכנגד המלכות שאז קרירין וגלידין המיא והם ד' אותיות אשר הם בלבושי הגלות תוהו ובהו חושך ותהום והם ד' עריות אביך ואמך אחיך ובתך ואלו הד' קליפות מעוררים קטרוג ודין בד' תקופת וז"ש בזוהר ויקהל בד' תקופין קלא אתער וגו'. מהרח"ו זל"ה:

מ"ש רז"ל [במסכת סוטה] בפסוק ויקלל אותם אלישע כי ראה שנתעברו אמותם בליל י"כ כי בי"כ הוא שליטת הבינה והם חטאו בי"כ על כן קללם בשם מ"ב המאיר בי"כ וע"כ מתו מ"ב נערים ויצאו ב' דובים מיער והם ב' קליפו' לילי"ת ומחל"ת מתוקף דינין דמנצפ"ך שגי' יער וזהו מן היער. גם זה מהרב זלה"ה:

הנה מקום אתי דרשו רז"ל. הוא מקומו של עולם וגו' וזה תבין בסוד הצמצום כמ"ש אצלינו שעשה הקב"ה מקום בתוך אורו אל העולמות וא"כ הוא מקומו של עולם. ג"ז מהרב ז"ל:

והיה אור הלבנה כאור החמה וגו דע כי עולם העשייה תמן מקננא הנוקבא בסוד שכינה מקננא באופן והוא נקרא אור הלבנה יהיה כאור החמה דהיינו זעיר המקנן ביצירה ואור החמה דהיינו זעיר יהיה כאור שבעת הימים שהם ס"ז דמלכות המקננת תוך הבריא' כי אז יתגלו כל העולמות ותתגלה עשייה ביצירה וגו' כמו בשבת. ג"ז מהרב זלה"ה:

ודלת ראשך וגו' הנה ד' של תפילין היא על עצם לוז והתפילין הם חיים ומושכים בלוז חיים ע"י הב' רצועות ולכן משם הוא התחייה וזס"ה ויקרא את שם המקום בית אל ואולם

לו"ז שם העיר לראשונה. אם יפול עץ בדרום וגו' טעם שסוד הגלגול הוא ג"כ בסוד שלש עם גבר והנה עץ הוא בחי' ו' של הויה הגורם לגלגל שיהי' גלגול ומתגלגל בו"ק בצירופי שם יה"ו שבכל פעם יתגלגל במקום א' דו"ק או בדרום שהוא יה"ו או בצפון שהוא הו"י ואח"כ כדי לכלול כל הו"ק אמר מקום שיפול שם העץ שם יה"ו כי סוף כל קצה הוא א' מצירופי יה"ו והבן. מהרב זל"ה:

אמרתי גם זה הבל. הנה תיקון דאריך הי"ב הוא פומא אתפני מכל סטרין ולית תמן דמעכב עליו ובשביל שלא יש שערין על פומא יוצא הבל קדוש וזש"ה אמרתי שגם זה פי' תיקון י"ב העול' ז"ה הב"ל וז"ס הבל היוצא מפומא דאריך ג"ז מהרב זל"ה:

פירוש פסוק ואלה המלכים מהאר"י זלה"ה

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו' דע כי אלו המלכים הם סוד הכלים שנשברו אשר כ"א מהם הוא בכח מלך אחד והוזכר תחלה בפ' בלע בן בעור דהיינו כלי החסד לפיכך וימלוך הוא כי קיבל כל האורות כולם בבת אחת דהיינו בסוד המלוכ' שמלכו בו"ק העולם וזהו ו' של וימלוך ר"ל שלקח ו' אורות מן הז' כלים מלבד החלק אשר מגיע לו לחלקו אח"כ כשנשבר ומת ואותו האור נפל ממנו וזהו וימת כי שבירתם והסתלקות אורותם זהו מיתתם וכן כולם ופי' הפסוק ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום היא הבינה דמינה מתערין דינין דהיינו בכח ארץ אדום כלומר שמלכו מכח האורות שבאו להם מבינה בבת אחת והראשון הוא בל"ע בן בעו"ר דהיינו ספירת החסד כנזכר ופי' בל"ע עולה ק"ב דהיינו חסד בג' מעלותיו כי חסד גי' ע"ב והג' מעלותיו שוה נקוד סגול שהוא בחסד כמ"ש בתיקונים וכל נקודה כלולה מיו"ד והרי ל' ואותיות ב"ע עולה ע"ב הרי לך מנין בל"ע עכ"ל ופירוש בן בעור נולד מבינ' שהיא בעור בסוד לפידי"ם תרגומו בעור"י שהם כח הה' גבורות שבמצב הזה קודם התיקון העולה כמספר לפידי"ם שתרגומו בעורים כלומר הויה בניקוד חט"ף פת"ח חוץ מה' אחרונ' שהוא בניקוד שבא והנה יהו"ה עולה כ"ו והניקוד שבא דהיינו ח' נקודות דשבא הם ח' יודין העולים פ' וג' פתחין העולים ח"י מפני שכל נקודה הוא י' וכל רקיע שהוא פת"ח הוא סוד ו' הרי ס"ה עולה לפי"ד והרי ה"פ לפיד שהם כח הה"ג עולים תר"ך כלומר שירד השפע אל בינה זו ואעפ"י שהם גבורות ירדו בסוד כתר מנין תר"ך ולכן הי' אורם רב והי' הדינים בתוכם כמראה האבנים הקשות כמו הקרח הקשות ולכן לא יכלו לסבול הכלים ונשברו כנזכר והרי לפניך שמלת בעו"ר הוא בינ"ה ושם עירו דנהבה כלומר הכלי של חסד אפי' שהיא הי' בסוד דין כלומר שהי' מתאוה לדינים כדי להתערב עמהם יחד ולזה פי' דנהב"א כמו

דין הבא. ואח"כ אמר הכתוב יובב בן זרח מבצרה יובב היינו גבור' שהוא לשון יבבה כלומר תרועה בן זרח הוא חס"ד כי זרח גי' ארי"ה חסר חד מפני שלא נתקן כי נשבר מבצרה היא בינה מלשון בצר פקדון מבצרה הי' עילאה דהיינו בינה וימת יובב כי נשבר הכלי שלו רק הוא בכל מקום אשר הוזכר בו וימת הוא ר"ל שנשברו הכלים וימלוך חשם הוא הת"ת כי היפך חשם הוא משח דהיינו משוח מלך שהוא הזעיר וגם חשם עולה במספר כמו האחור של ע"ב העול' דפ"ק ע"ד זה יוד יוד יוד הי יוד הי ויו יוד הי ויו הי ואחור של מ"ה העול' ק"ל עם הד' כוללים פשו"ט כפו"ל משול"ש מרוב"ע להשלים המנין שבא במק' שם אדנו"ת שהוא בן זוגו מבלי שום אות שימושי' לפניו וכן השם וד' אותיותיו ושניהם יחד גימ' חשם ולא נאמר במלך זה בן פלוני כמו אצל האחרים. מפני שזה הוא העיקר והשורש לכלם והוא עתיד להקרא זעיר הכולל כל הו"ק מארץ התמני דהיינו הבינה כשהיא מטה לגבי חסד דהיינו תימן וימלוך תחתיו הדד בן בדד שהוא הנצח הנקרא הדד העול' י"ג כי הוא ענף החסד אשר ממנו עתידי' להתפשט י"ג תיקוני דדינקא בן בדד הוא ישראל דכתיב בי' הן עם לבדד ישכון שהוא הת"ת בסוד ישראל שהוא יונק בדד הבינה שהוא סוד אלדד ומידד כמ"ש באורך אצלינו במ"א. המכה את מדין בשדי מואב כלומר שהוא קיבל את כל האורות אלו הם הדינין דהיינו מדין כי אותיות מדין הם דינים בשדה מואב דהיינו המלכות שלו כלומר שאמר בלבו שאותן אחרי' לא נשברו אלא מפני שקיבלו האורות בשליש העליון ולזה נשברו מפני כי שליש העליון של הכלי הוא זך והאור שבא אליהם הוא הרבה מאוד ולכן נשברו מאחר ששליש העליון של הכלי הוא זך אבל אני אקח את האור הזה בשליש התחתון שלו דהיינו שדה מואב ולא שדה תפוחים אלא שזהו דין. ועם עירו עוי"ת כלומר להיות ששם עירו דהיינו בינה הוא ג"כ שורש הדינים דהיינו עוית כביכול עוות מועט ואפי' הכי כתיב וימת גבי' כי נשבר גם הוא. וימלוך תחתיו שמלה דהיינו הו"ד אל תקרא שמלה אלא שמאלה דהיינו רגל השמאל זה וגם בזה לא נזכר בן מפני שהוא מטבע הבינה ואינו מבחי' נולד כ"א מבחי' ירך אמו כי בינ"ה עד הוד אתפשטת כנזכר בספר יציר' והנכון שהוא ירך אמו אעפ"י שהי' מצד שמאל שהוא דין וכדומ' לו שיוכל לסבול האור ולא יכול ונשבר גם הוא וימלוך תחתיו שאו"ל וזה השאול הוא היסוד אלא שכבר אמרתי לך כי היסוד זה לקח את האור לב' חלקים חלק א' אצלו בפיקדון לארץ וזהו שאול לשון השאל' כמו המשאיל לחבירו והיינו הוא דלא כתיב בי' בן שאינו בחי' בעצמו כ"א מושאלת והיינו הוא דכתי' מרחובות הנהר דהיינו בינה ששמה רחובות הנהר כלומר מקוה אמצעי שלה דהינו היסוד כי היסוד של האשה רחב והיינו דכתיב נהר כי נהר הוא יסוד בכל מקום

וכאלו אמר מהיסוד הרחב שהוא של הבינה שהוא המשאיל ליסוד זהו מלך תחתיו החלק העליון שלקח לעצמו היינו בעל חנן והיינו יסוד שהוא המקום אשר ניכר הבעל מן האשה והמקום שעל שמו נקרא האיש בעל חנן כי חנן ע"ש שהוא נוטה לצד החסד מעט. בן עכבור בן היינו בינה שנקרא עכבור שעולה אלהים במילוי דאלפין העול' ארץ דהיינו בינה כי בינה אתקרי ארץ החיים ועם הה' אותיות אלהי"ם וכללותם. וכלל של המספר עולה רצ"ח כמנין עכבור יש אותיות ע"ב גם כ"ו במספר יהו"ה שורשו ור' הוא שם אלהים כזה א' א"ל אל"ה אלה"י אלהי"ם. וימלוך תחתיו הדר דהיינו מלכות כמ"ש הכתוב פרי עץ הדר דהיינו אתרוג רומז למלכות בכל מקום וגם כאן לא נזכר בן כי מלכות נגררת אחר האם ואין חוששין לזרע האב והיינו דכתיב ושם עירו פעו דהינו יסוד הבינ' בסוד הזכרות שבו שעולה יוסף והיינו היסוד כי פעו גימ' יוסף ושם אשתו מהיטבאל כי מלכות זה מתגלית מעט בסוד נקבה הה"ד ושם אשתו מהיטבאל כלומר מה"י דהיינו ה' אחרונה של יהו"ה דהיינו טבא"ל שהוא שם הוי"ה דיודין כשיורד למטה אבל במקום הזה הוא רומז לשם בן מ"ב שהוא השורש הפשוט עם מילואו ומילוי דמילוי שיש בו מ"ב אותיות כזה יהו"ה יו"ד ה"י וי"ו ה"י יו"ד וי"ו דל"ת ה"י יו"ד וי"ו יו"ד וי"ו ה"י יו"ד שהם שורש בן מ"ב המתפשט אחר התיקון. בת מטרד היינו הבינה שיורדין ממנה מ"ט שערים אשר הם מתגלים למטה כי השער הנ' לא נגלה לו מפני שנשאר סתום במעי אמו וזה הוא דכתיב מ"ט ר"ד ר"ל שירדו ממנו המ"ט שערים והיינו סוד הרחמים מפני שמלת ר"ד עולה כמנין צדיק שהוא היסוד דהיינו קו האמצעי אשר היא רחמים. בת מי זהב היא האמא מצד הדין שהוא זהב כנודע רק כי הדין שבה הוא בסוד חסדים דהיינו זהב כמ"ש הרשב"י ע"ה דדינין מתערין מינה ולא נזכר בה מיתה מפני שלא נשבר הכלי שלה אלא שנתמעכה ונתבטלה מצורת כלי והיינו הוא דאמר בס"ה וארעא אתבטלת כלומר דאתבטלת משם ארעא ונעשית כמו מתכות מהותך שלא בצורת כלי:

ודע כי המלכים דמיתו שהם רומזים אל המאנין תבירין שבהם מעורבים שרש הקליפות שהם שמנה והם כנגד שמנה שרצים האמורים בתורה והנה הראשון הוא בלע שהוא במ"ק י"ב ועם ג' אותיותיו הם ט"ו והוא כנגד חל"ד שגם הוא במ"ק ט"ו יובב הוא במ"ק י"א עם ד' אותיותיו והכולל הם י"ו וכנגדו הוא בשרצים הצ"ב שגם הוא במ"ק י"ו והנה המלך הג' הוא עולם הג' ושורשו נשאר במלכות דאצילות ומשם הארתו מתפשטת בעשייה. והשם זה כאשר נתקן בקדוש' נאמר שמח בחור בילדותיך. הד"ד עולה י"ג וכנגדו בשרצים אנק"ה שעם הכולל עולה י"ג במ"ק. שמלה במ"ק ט"ו וכנגדו בשרצים אנק"ה שעם הכולל עולה י"ג במ"ק. שמלה במ"ק ט"ו וכנגדו בשרצים הכ"ח שגם הוא

במ"ק ט"ו. שאול במ"ק י"ג ועם ד' אותיותיו והכולל הם י"ח וכנגדו בשרצים הלטאה שגם הוא במ"ק י"ח [וחשב רק ה' אחת] בעל חנן במ"ק ל"א עם הכולל וכנגדו בשרצים חומט עם הד' אותיות הוא ג"כ במ"ק ל"א. הד"ר הוא מלך החו' ובדברי הימים הוא הד"ד והנה שניהם הם בחי' אחד ולכן הדר כמנין הראשון כנ"ל בהדד והנה הד"ר דפ' וישלח והדד דדברי הימים שניהם נזכרו במלך הד' והם במ"ק כ"ה עם הכולל וכנגדו בשרצים תנשמת הוא ג"כ במ"ק ועם האותיות כ"ה:

דע כשרחל היא פב"פ אז היא נקרא על שמו שהוא שם מ"ה והיא ג"כ הוי"ה רק שהיא הוי"ה דב"ן ואז יש זיווג כראוי כי שם ב"ן לעולם הוא מ"ן. וכשהיא אחור באחור הוא נקרא אלהים כמותה וכל זה תלוי במעש' התחתונים כי הרשעים מהפכים מדת הרחמים למדה"ד דהיינו כשהיא פב"פ מהפכים אותה לאחור דהיינו למדת הדין. ובאלהים יש פנים ואחור כי האחור גי' ר' וט"ו אותיות הרי גי' אחור ובהיות האחוריים שלו ושלה הם דבוקים עולה ת"ל וב' כוללים עולה לב"ת אש וזהו ישפוט תב"ל בצדק כי כשהיא באחור נקרא צדק. וכשהיא פב"פ נקראת צדק"ה בה' כי היא מקבלת ה' חסדים אלו כדי להתמתק וזה הוא כוונת הצדק' שאנו עושין כדי להמשיך אליה את החסדים שלו כדי שתהי' פב"פ ואז אוהב צדקה ומשפט ר"ל כי אז הוא המשפט אוהב הצדק' כשחסד ה' מלאה הארץ שהיא מקבלת הה' חסדים ואז דינה הם ממותקים והרי שהב' אחוריים שגי' תב"ל שהם ב"פ רי"ו העולה גבור"ה כי שם הוא מקום כל הדינים וזהו יהי ביתך פתוח לרווחה כי היא נקרא בית שאין בית אלא אשה וכאשר היא פב"פ עמו אז קרוים ביתו וכשהיא מושבה באחוריים הוא מכנה אותה שהיא שלנו וקורא אותה ביתך עולה תב"ל שהם האחוריים כמ"ש כי הבינה כד ינקא לבנין נקרא אמא וכד מסתלקת למעל' נקראת בינה. וזס"ה ערות אשת אביך ופעם אחרת אמר ערות אמך אלא כד הא ינקא אמך היא וכד לא ינקא אשת אביך היא. וז"ש יהי' ביתך פתוח כי כשהיא באחור אפי' אותה קצת בחי' הזיווג שיש בבחי' אחור באחור אינו אלא אחר שתמלא האלהים שלה במילוי דיודין שאז עולה המילוי רו"ח וזה נקרא רוח אלהים כי רוח הוא מילוי האלהי"ם וזה תלוי במעש' התחתונים וזהו יהי ביתך פתוח כי צריך שתעש' מעשים טובים כדי שתהי' ה' אותיות אלהי"ם פתוחות כדי לקבל בקרבן הרוח וז"ש לרווחה לרוח ה' שהיא המילוי של הה' אותיות של אלהים ובזיווג זה של האחור הנשמות היוצאת ממנו הם עניים מפני שיצאו בחסרון של הלבנ' וז"ש ויהיו עניים בני ביתך כי הנשמה שלנו הם בנים לזעיר ולנוקבי' כמו שהם בנים לאבא ולאמא וכמו שפנימיות שלהם עולים להיות מ"ן לאו"א כמו כן הנשמות שלנו עולות להיות מ"ן להם ולפעמים בני בנים הרי הן כבנים והם מ"ן

לאו"א כשמוסר עצמו על קידוש השם אפי' במחשב' ומכ"ש במעש'. אי נמי אומר ויהיו עניים בני ביתך ענ"י גי' ק"ל שהיא אחוריים דמ"ה ואמר כי צריכים אנו להמשיך אליה אחור דשם מ"ה:

כי יד על כס יה וגו'. הנה כבר נתבאר אצלינו בכוונת אמן. כי שם אדנ"י הוא לבוש לשם יהו"ה והנה אותיות י"ד של אדנ"י הוא לבוש לאותיות י"ה ואותיות נ"א של אדנ"י לבוש לאותיות ו"ה. והנה כבר ידעת כי עיקר שם אדנות הוא ד"ן ובא הא' דאהיה בתחלתו וי' בסופו כדי למתק האותיות ד"ן שבאמצע וזס"ה וגם את הגוי אשר יעבודו ד"ן אנכי להיות שהי' במצרים נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל ולכן אמר מרע"ה שלח נא ביד תשלח שיכנס מילוי נא ביד והנה נ"א פ' יד גי' תשלח [המספר אינו מכוון כי י"ד פ' נ"א עולה ס"ה תשי"ד. ואולי י"ל כי תשלח עם הד' אתוון עולה תשמ"ב וי"ד פ' נ"א עולה תשי"ד בצירוף הכ"ח אתוון שיש בי"ד פ' נ"א עולה ס"ה תשמ"ב או ר"ל תשי"ד עם הכ"ד צרופי אדנ"י עולה תשלח.] זס"ה דבר נא באזני העם כי עמהם יתנהג במלת נ"א ובמצרים ביד חזקה ובחורבן נפלו בעונות אותיות מן הכסא וכשיחזרו אותיות יד על כס ויליבשו אותיות י"ה אז מלחמה לה' בעמלק והנה אז תהיה אור הלבנה כאור החמ' וגי' ואז יהיה סדר השם אדי"ן דק"ו כחדא דהבא ונספא וגו' ויתבטלו הקליפות כולם בעת שתתגבר הקדוש' והבן זה. ג"ז מהרב ז"ל [בלק"ת פ' בשלח]:

המסוה הוא גימ' ב' שמות מ"ה ואדני וכבר ידעת מענין הה' בחי' שיש למשה רע"ה בההשפשטות יסוד דאבא אשר מקומו בין שני הזרועות בת"ת זעיר שם הוא משה והנה השם ע"ב בחכמ' דזעיר והס"ג בבינ' והמ"ה בחג"ת ובמלכות דתבונה אדני אשר משם מתפשטות לנוקבא דזעיר אשר משם מתחלת. ואלו הב' שמות בוקעים דרך יסוד התבונ' להאיר ליעקב והדור דעה המ"ה ליעקב והס"ה לנוקבא. וכאשר הי' משה מדבר עם הש"י ואח"כ עם ישראל הי' מתבקע היסוד ומתגלה האור כי ישראל הי' מוכנים ואז הי' מסיר המסוה ונשאר האור מגולה כי מ"ה וס"ה [בלק"ת הגי' הי' אורם] מכוסה בתבונה [בלק"ת דפוס ווילנא הגי' ביסוד התבונה.] וכשאינו מדבר אלא עם העם כדי שלא יהא מכסה [בלק"ת שם כדי שלא יהי' נראה האור הי' מכסה.] האור בב' שמות מ"ה וס"ה ואין האור מתגלה כל כך ולפי שזה הכיסוי אינו מן הכלי כמו התבונ' שמכס' הב' בחי' עליונים ואינו אלא כיסוי עב מאוד ממנו כי מ"ה וס"ה לגבי [אבא] כגופא לנשמתא ולזה הי' משה המכסה [בלק"ת הגי' מסוה] וסוף סוף המכסה [שם הגי' וסוף סוף המסוה מכסה.] גוף האור לכן עשאו מסוה דק [שם הגי' רק מסוה.] אבל הארת פניו היתי' מאירה דרך המסוה ג"ז מהרב ז"ל. [עיין בלק"ת פרשת תשא בסוף]:

דע כי ש"ע נהורין יש שהם כמנין צפ"ר והם מצאו בית כדי להאיר בזו"ן אבל ודרו"ר שהוא הנוקבא הנקרא שמטה דרור תתאה ואפי' שזעיר לפעמים משיג ש"ע שלימים ממש הנוקבא עיקר הארתה רק ק"ן לה שנתן לה בעלה שהי' שלו אבל האחרים אע"פ שבזיווג הם מאירים בה אינו כי אם הארה ולא עצמות כאלו הק"ן הנוגעים לה. ג"ז מהרב זל"ה [בלקוטי תהלים פ"ד]:

סדר האלפא ביתא שבאצבעות

הנה ארז"ל אין תחלת דינו של האדם אלא על התורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון. ר"ל בראשית דינו של האדם שואלין אותו פטרת עצמך מן התורה הנמשל' למים ר"ל יצאת ידי חובתך ועסקת בתור' והנה טרם כל דבר שואלין אותו אם הוא יודע את האלפא ביתא ואז הוא חייב להראות מיד באצבעותיו כל אות ואות מכ"ב אותיות שהם באלפא ביתא. וכבר נודע שאין שם שום ספר ופנקס רק שכל האותיות כולם הם רמוזים בפרקי אצבעותיו ולכן נאמר בתורה זה ספר תולדות האדם כי מפני שבאצבעו' האדם הם רמוזים כל האותיות על סדר הזה והוא כי כאשר האדם פותח את שני ידיו ומקרבן זו אצל זו באופן שפני ידיו הם מול פניו נמצא שימין האגודל ימין הוא הראשון של י' אצבעותיו וגודל השמאל הוא האחרון שבכולם ונמצא שכאשר פותח את ידיו הוא כאלו פותח הספר והוא כך. וכאשר הוא סוגר את ידיו הוא כאלו סוגר את הספר ונמצא אז הזרת עם זרת והקמיצה עם קמיצה והאמה עם אמה והאצבע עם אצבע והגודל עם הגודל ומן הכ"ב אותיות נעשה ג' ספרים ספר הא' הוא מן הג' אותיות שהם אמ"ש וספר הב' הוא מן שבעה אותיות בג"ד כפר"ת. וספר הג' הוא מן הי"ב אלכסונים שהם הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק:

והא לך ספר אמ"ש [עיין כ"ז הענין בספר יצירה]:

א - הוא בגודל ימין בפרק פנימי והולך בצנור מחסד לגבו' ונותן אל הכתר ומולך באויר וצר האויר בעולם ושרבייא בשנה ובנפש והוא מן האחדי':

מ - הוא בקמיצה ימין בפרק פנימי והולך בצנור מנצח להוד והוא מולך במים וצר בו מים בעולם וקור בשנה ובנפש הוא מן העשיריות:

ש - הוא באמה של יד ימין בפרק חיצוני' והולך בצנור מחכמה לחסד ונותן אל הבינה ומולך באש וצר בו שמים בעולם והחום בשנה והראש בנפש והוא מן המאות:

והא לך ספר של בג"ד כפר"ת:

ב - הוא באצבע של יד ימין בפרק פנימי והולך בצנור מחכמה לחסד ונותן לאברהם. וצר בו הלבנה בעולם ויום ראשון בשבוע ועין הימין בנפש והוא מן האחדים:
ג - הוא באמא של יד ימין בפרק פנימי ומולך בעושר והולך בצינור מבינה לגבורה ונותן ליצחק וצר בו מזל מאדים ויום שני בשבוע ואוזן ימין בנפש והוא מן האחדים:
ד - הוא בקמיצה של יד ימין בפרק פנימי ומולך בבנים ונותן אל יעקב והולך בצנור מכתר לת"ת וצר בו מזל חמה בעולם ויום ג' בשבוע ונאיר ימין בנפש והוא מן האחדים:
כ - הוא בקמיצה של יד ימין בפרק אמצעי ומולך בחיים וניתן למשה והולך בצנור מחסד לנצח וברא בו נוגה בעולם ויום הד' בשבוע ועין שמאל בנפש והוא העשיריות:
פ - הוא באמה של יד השמאל בפרק האמצעי ומולך בממשלה וניתן לאהרן הכהן והולך בצינור מגבורה להוד וברא בו כוכב של הכוכב בעולם ויום ה' בשבוע ואוזן שמאל בנפש והוא מן העשיריות:
ר - הוא באצבע של ימין בפרק חיצוני ומולך על השלום וניתן אל יוסף הצדיק והולך בצינור מת"ת ליסוד וברא בו שבתאי בעולם ויום ששי בשבוע ונחיר שמאל בנפש והוא מן המאות:
ת - הוא בקמיצה של יד ימין בפרק חיצוני ומולך על הדין וניתן אל לוי והולך בצינור היסוד אל המלכה וברא בו צדק בעולם ויום שבת בשבוע והפה בנפש והוא מן המאות:
והנה הספר של בג"ד כפר"ת הולך בדרך קוים וכן הוא ג"כ במ"א וכמו כן הוא לכל רואה שזה הספר הוא הולך מלמעלה למטה לאפוקי ספר הראשון שהולך בדרך ישר מדרום לצפון:
והא לך ספר הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק:
ה - הוא בזרת של יד ימין בפרק פנימי והולך בצינור מכתר לחכמה וניתן ליהודא ומולך בדיבור וברא מזל טלה בעולם וחודש ניסן בשנה ורגל ימין בנפש והוא מן האחדים:
ו - הוא בזרת של יד שמאל בפרק פנימי והולך בצינור מכתר לבינה וניתן לישששכר ומולך בעיון וברא מזל שור בעולם וחודש אייר בשנה וכוליא ימין בנפש והוא מן האחדים:
ז - הוא בקמיצה של יד שמאל בפרק פנימי והולך בצינור מחכמה לגבורה וניתן לזבולן מולך בהלוך וברא מזל תאומים בעולם וחודש סיון בשנה ורגל שמאל בנפש והוא מן האחדים:
ע"כ הו"ז שהוא דגל אחד:
ח - הוא באמה של יד שמאל בפרק פנימי והולך בצינור מחסד לת"ת ומולך בראיה וניתן לראובן וברא מזל סרטן בעולם וחודש תמוז בשנה ויד ימין בנפש והוא מן האחדים:

ט - הוא באצבע של יד שמאל בפרק פנימי ומולך בשמיעה והולך בצינור מחכמה לת"ת וניתן לשמעון וברא מזל אריה בעולם וחודש אב בשנה וכוליא שמאל בנפש והוא מן האחדים:
י - הוא באגודל של יד ימין בפרק אמצעי ומולך בנצחון והולך בצינור מת"ת לנצח וניתן לגד וברא מזל בתולה בעולם וחודש אלול בשנה ויד שמאל בנפש והוא מן העשיריות:
ע"כ חט"י שהוא דגל שני:
ל - הוא באמ"ה של יד ימין בפרק אמצעי ומולך בתשמיש והולך בצינור מהוד ליסוד וניתן לאפרים וברא מזל מאזנים בעולם וחודש תשרי בשנה והמרה בנפש והוא מן העשיריות:
נ - הוא בזר"ת של יד ימין בפרק אמצעי ומולך ברי"ח והולך בצינור מנצ"ח ליסוד וניתן למנשה וברא מזל עקרב בעולם וחודש חשון בשנה והדקי"ן בנפש והוא מן העשיריות:
ס - הוא בזר"ת של יד שמאל בפרק אמצעי ומולך בשינה והולך בצינור מת"ת להו"ד וניתן לבנימין וברא מזל קשת בעולם וחודש כסליו בשנה והקיבה בנפש והוא מן העשיריות:
ע"כ לנ"ס שהוא דגל הג':
ע - הוא בקמיצ"ה של יד השמאל בפרק אמצעי ומולך בכעס והולך בצינור מבינ"ה לת"ת וניתן לדן וברא מזל גדי בעולם וחודש טבת בשנה והכבד בנפש והוא מן העשיריות:
צ - הוא באצב"ע של יד שמאל בפרק אמצעי ומולך באכילה והולך בצינור מגבור"ה לת"ת וניתן לאשר וברא מזל דל"י בעולם וחודש שב"ט בשנה והאצטומכא בנפש והוא מן העשיריות:
ק - הוא באגוד"ל של יד ימין בפרק חיצוני ומולך בשחו"ק והולך בצינור מבינה לחסד וניתן לנפתל"י וברא מזל דגים בעולם וחודש אד"ר בשנה והטחול בנפש והוא מן העשיריות:
ע"כ עצ"ק שהוא דגל הד':

ליקוטים מעץ החיים

ליקוטים לזכירה מעץ החיים [**בפע"ח שער השבת פרק כ"ד**]
דע כי בשעת התפלה תכוון בזה היחוד דהיינו קודם הברכה שתברך אמור השבעתי עליך פור"ה שר של שכחה שתסיר לב טפש ממני ותפיל יתי' על טורא רמתא בשם ארמימ"ס רמימ"ס מימ"ס ימ"ס מ"ס ס'. ונח מצא חן בעיני ה'. והנה פי' הענין הוא זה כי הלא כבר נודע שבע"ש כל הקליפות כולם הם נגנזים בעומקא דתהומה רבה. ובמוצאי שבת כולם הם יוצאים ורוצים לשטוף את העולם לולי שאנו אומרים ויהי נועם וגו' כי בפסו' זה יש ה"פ נ"ו שהם הה' גבורות העולי' אל המנין של מנצפ"ך שגי' פ"ר והנה אין

הדינים נמתקים כ"א דוקא בשרשם ולכן צריך לכוון באלו הה' פעמים נ"ו כדי להתיש ולהכניע כח הקליפה והגבורות אלו נותן הזעיר הנקרא ו' אל הנוקבא שהיא המלכות הנקרא ה' וע"כ צריך לכוון לאותיות פ"ר אשר בשם פור"ה שהם הה' גבורות ואל ו"ה שיש בשם פור"ה שהם הזעיר והנוקבא כדי להתיש ולהכניע כח הקליפה שהוא פור"ה כי השר שלהם פור"ה שמו ר"ל פ"ו מן פור"ה הם הה' אותיות של אלהים וכולם הם דינים. וזה סוד הכתוב שאמר פורה דרכתי לבד"י כי פור"ה שהם הדינים קשים דרכתי והכנעתי ע"י שם אלהים שכולו דינין לבדי שגי' הבדלה ר"ל אשר בשעת הבדלה עם הכוונה הנזכרת לעיל מכל אותיות פור"ה שהם כלולים במלת אלהי' בפשוטו ואחוריי' והאותיו' כנ"ל. והנה שם אדם בליעל הוא ארמימ"ס והוא הולך ונתמעט כנ"ל כי הוא הראש לכל הקליפות והנה בליל שבת בעת הקידוש כשתאמר בא"י תכוון לשם יהו"ה דיודין שהוא ע"ב גימ' חס"ד ובמוצאי שבת בהבדלה תכוין בבא"י לשם יהו"ה דע"ב דאחוריים ותכוין ג"כ שם יהו"ה הפשוט שגימ' כ"ו ונשאר אז המילוי דע"ב שהוא מ"ו כמנין הבדלה והנה השם היותר מעט במספר שם האדם בליעל הנ"ל הוא מ"ס שגי' שלו הוא ק' וז"ש רז"ל אינו דומה מי ששונה פרקו ק' פעמים למי ששונה ק"א פעמים שגי' שלו הוא מיכאל וז"ס הכתוב פורה דרכתי לבד"י ומעמים אין איש אתי ר"ל אין אחד מן הקליפות אתי. ואדרכס באפי שר"ת של "פותח "את "ידך הוא ר"ת פא"י שם אחד קדוש ונורא משמות הע"ב של וי"סע ו"יבא וי"ט שגימ' של שם זה הוא כמנין יהו"ה אדנ"י אשר בשילוב הוא זה יאהדונה"י וע"י כוונת אלו אשר זכרנו יתכנעו אז הקליפות הגורמים השכחה ויבא הזכירה בסייעתא דשמיא:

מצאתי כתוב בספר הרזים ולא נמסר כ"א לכשרים:

הנה ברכת מגן אברהם. כד אזלת בארחא ותרצה שלא תתנזק אמור ח"י פעמים ברעותא דלבא ובכוונה גדולה ובודאי שלא תתנזק:

וברכת מחיה מתים. כד אית חולה ותרצה לידע אם ימות או לא אמור אותו ח"י פעמים בכוונה ואי אתער חולה ההוא בהאי שעתא יחי' ולא ימות ואי לא אתער ימות בודאי:

וברכת הרוצה בתשובה אי אית מי שנשתמד קח מי שתוקים הנשאבים קוד' זריחת השמש והב אותן במנא חדתא ואמור באוזן שמאלא דילי' בההוא מנא בלחש י"ח פעמים ברכה הנ"ל ולבתר הכי הב לי' למשתי מיני' אל ההוא דאשתמד ובודאי יחזור בתשובה:

ובברכת המרבה לסלוח אי קאי לקבלי' רוח רעה או הרהורים רעים עלה בליבי' צלי בצלא ריקנית ח"י פעמים ברכה זו ויתבטל:

ובברכת הגואל אי איכא מאן דלא אצלח יכתוב אותו ויותבי' אותו תחת אסקופה דביתי' אי נמי צלי יתי' עלי' י"א פעמים ברעותא דליבי' בתר צלותך בכוונה ותשב בהצלחה:
ובברכת השיבה שופטינו אי אית מאן דירצה לעלות לדינא ויצליח יאמר יתי' ח"י פעמים בתר צלותי' ויצליח בודאי:
ובברכת שובר אויבים וכו' אי אית לך דינא עם שום בריה צלי ח"י פעמים תחות שמיא ולית מאן דאעיק לך:
ובברכת על הצדיקים אם תתיירא מליסטים בדרך וכמו כן משלטון שבעיר צלי יתי' ח"י פעמים אחר צלותך ותנצל בודאי:
ובברכת ירושלים אי הוית בעקא או אם בעית למעבר במיא צלי יתי' ח"י פעמים ברעותא דלבא ובכוונה גדולה:
ובברכת שומע תפלה אם תרצה לשאול שאלת חלום טהר את עצמך וצלי יתי' ח"י פעמים בתר צלותך ואתגליא לך בעותך:
ובברכת הטוב אי בעית דתיהוי לך חן מקמי ברייתא או מקמא שלטון שבעיר צלי יתי' ח"י פעמים בתר צלותך ותמצא חן:
ובברכת עושה השלום אי בעית דניקום לך רחמי מן שנאך אמור יתי' ח"י פעמים בתר צלותך והוא יעבוד רעותך:
מצאתי כתוב בספר ישן וז"ל:
מעשה בשאלת חלום אשר עשה הרב ר' משה השיירכא זצ"ל בגזירות המים ובארות שהי' בעיר שטראזבערג והי 'זאת תשובתו בראשי תיבות של מלות אלו לעמ"ל ר"ת "לדעת "על "מה "לקו עול"ה ר"ת "עניים "ואביונים "לא "הצדיקו ומל"ח ר"ת "ורוב "מעשרם "לא "חלקו ותר"ף ר"ת "ובלא "תנאף "רובם "פקו שיע"ו ר"ת "שטראזבורג "יסירו "עדים "ויצדקו ולב"י ר"ת "ואם "לא "בעונותם "ימקו עד כאן:
שאלת חלום אמיתית מהאר"י זלל"ה:
קח נייר חלק אחד בידך מיד לאחר התענית והטבילה ואמור כל המזמור של למנצח על השמינית הושיעה ה' כי גמר חסיד וגו' ותכוין בשם היוצא ממנו שהוא אמת. ואח"כ אמור פסוק אלה הדברים אשר דבר משה וגו' עד הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר (ואז) ואח"כ אמור. יהי רצון מלפניך אתה השם הגדול הגבור והנור' אמ"ת אשר יוצא מזה המזמור שתעש' למענך ולמען שמונה שמות של מדת גבורתיך שהם לו"ו פה"ל י"י מל"ה תה"ה נת"ה הא"א יר"ת שתשיבני על שאלתי שהיא כך וכך ותשיבני גם בכתב מפורש באר היטב בזה הנייר החלק שבידי שאניחנו בלילה הזה בכתב מפורש

במטתי מראשותי והבה תמים ואח"כ כאשר תשכב על מטתך תחזור לומר המזמור וכל הנזכר למעלה שלשה פעמים ותשים הנייר מראשותך ובבוקר תמצא שאלתך כתובה עליו בפירוש בר"ת של אותו פסוק או בס"ת או ע"ד רמז באחד מן הדרכים ולזה צריך הבנה ודעת רחבה להבין כוונת התשובה על השאלה ולפעמים כותבים את התשובה בר"ת של איזה פסוק וכותבים כל הטעמים והנקודות של אותו הפסוק כמ"ש באורך בספר עץ החיים וע"ש:

שמירה לדרך והוא בדוק ומנוסה:

אחר סדר ברכת לויה תקרא פ' שמע עד ובלכתך בדרך ותכוין במלת דרך שהוא גימ' ב"פ שם יב"ק שהוא עולה מנין שני שמות יהו"ה אלהים וזה הוא סוד הכתוב אם יהיה יהו"ה [בתורה ליתא רק אלקים ואולי סמך אקרא שלאחריו והי' ד' לי לאלקים.] אלהים עמדי ושמרני בדר"ך הזה דר"ך דייקא כנ"ל:

ומ"ש הכתוב ולא תשבית מלח ברית אלהיך הענין הוא כמ"ש האר"י זלה"ה כי מלח גימ' ג' שמות יהו"ה שהם ניצוצי הקדושה הנבלעים בדומ"ם וזהו לא תשבית מל"ח ודו"ק:

הנה כתיבת סדר השם בן ד' שנתגלה לנו ע"ד הסוד מפי הקדוש האר"י זלה"ה הוא כי ידיעת אלו מאמרים שנים שהם האחד בפ' ויקרא עמוד י"ז ובפ' אחרי מות עמוד רי"ז הם עניינים תלוים בידיעת האידרא רבא והאידרא זוטא וסוף דבר לא זכה שום אדם לפרסמם מימות הרשב"י ואילך עד שבא המקובל האלהי האר"י זלה"ה ופירש פי' מבואר עליהם. אמנם כדי שלא ישאר חלק לגמרי אמרתי לגלות לך מעט כמבין סדקי המחט וה' יכפר בעדי ויזכני לגמור אותו בס"ד. ידוע כי קודם בריאת העולם של העשיי' ויציר' ובריא' ואצילות אז בנה הקב"ה כמה עולמות אבי"ע וחזר ומחריבן ואמר דין לא הניין לי כי גברו בהם הדינין והקליפות עד מאוד וכאשר הגיע להאציל את הו"ק של האצילות לא הצליחו במלכות ותיכף נשברו ומיתו לא דמיתו ממש רק שירדו ממדריגתם דהיינו שנפרדו הכלים של הו"ק אשר נשברו למטה במקום עולמות בי"ע והרוח תשוב אל האלהים חיים במעי אמא עלאה כי בג' עליונות לא שלטה בהם השביר' ומאלו העולמות היו אותן התתקע"ד דורות שעלו במחשבה להבראות ולא נבראו יען שהם כולם רעים וחטאים מאוד לה' כגון דור המבול ודור הפלגה ואנשי סדום ואלו הם סוד הכתוב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו' עד עת בא התיקון הנכון ועשה מכל הנזכרים מלך אחד שהוא הזעיר הנזכר בכל הזוהר ושם עזרו מאחוריו והיא השכינ היקרה הדבוקה עמו בתחלה ממקום קשר תפילין אשר בעורף ורגלי' מסיימין עם רגליו ואח"כ נסרה להביאה עמו פנים בפנים, ובדוגמא הזה עשה ג"כ למעלה בחכמה ובינה וקראום אבא ואמא

והדברים עתיקים הם ורחבי' מני ים ומסתפינא שמא אעבור ח"ו על דעת רבותי אשר בא"י מן זמן ח' שנים שלא לגלות סודות האר"י זלה"ה ח"ו. ולגלות סוד תיקון וכתר שהוא איכות הד' פרצופים שא"א לגלות ע"י כתב שמא יפול דברי חלילה ביד בני אדם שאינם מהוגנים וראוים לכך וכ' וכבוד אלהים הסתר דבר וגו'. אמנם מכללות הדברים שמעתי שהאין סוף יתעלה ב"ה בתחלה התלבש באריך וקרי בי' א"ס והאריך התלבש באלו הד' פרצופים אבא ואמא ברא וברתא שהם ד' אותיות יהו"ה להיות כי גם אחרי התיקון מ"מ אחיזת החיצונים הוא מגיע עד הזעיר ונוקבי' וכדי שלא יתאחזו בהם החיצונים יותר מכדי צרכם עשה המאציל ית' שבזמן שליטת ותגבורת הדינים כמו בזמן הגלות בחול ובזמן שבית המקדש הי' קיים בלילה יסתלקו המוחין מן הזו"נ והמוחין הם אותן הג' הנקראים חכמה בינה דעת המונחים תוך הגולגלתא דזעיר ונשארים בזעיר רק ו"ק לבד ונקרא אז הזעיר קטן בסוד כי קטן יעקב וז"ס הגמרא הפעוטות עד ז' שנים אין מקחן מקח וגם הקטן י' שנים אין מקרא ומשנה שלו קיים לפי שאין בו דעת ובזמן הגלות המר הזה אין לזעיר כ"א ו"ק לבד וחסירים ממנו הג' מוחין חב"ד מלבד בשעת התפלה ובשבת ובימים טובים וכן ע"י מצוה א' שעושה האדם או ע"י כתיבת השם יהו"ה על מתכונתו ע"י איש צדיק אחד שאז מוסיפים כח בזעיר שיוכל אז לעלות עד או"א ולירש מקומו ומתלבשים בו המוחין דאו"א בעצמם והאו"א עולים ויורשים מקום האריך אנפין והא"א עולה ויורש מקום העתיק והעתיק עולה למעלה מו"ק דאדם קדמון הנזכר בתיקונים דף קל"ב ע"א. ובבחי' היותם [אפשר צ"ל היותו שני אל] וכו' שכיח אל הא"ס נקרא א"ק דבריאה עם שהוא קודם האצילות גם בסוף פ' פקודי נרמוז שם אדם קדמון דאמר א"ה ארימות ידי בצלותא וגו'. והאדם קדמון זה נחלק לאלפי אלפים רבוא רבבות עולמות ועולה לפעמים הזעיר עד המזלא העתיקא קדישא שהוא מזל י"ג ונקה ולפעמים אפי' עד המזלא הח' דנוצר חסד דדיקנא דע"ק וזה הוא נעשה בחזרת העמידה דמנחה דשבת והכל הולך אחר התעוררות והכנות התחתונים וגם צריך להקדים שאין יכולת ביד האו"א להעלות את הזו"ן אל מקומם ולהורישם את המוחין הגבוהים אם לא שגם לאו"א יתוסף להם מוחין גבוהים אשר מלמעלה מהם וע"כ העובד השלם הוא מחויב בכל עבודתו שעושה לכבוד קונו יתעלה ב"ה לכוין להמשיך הארה מן המוחא סתימאה אשר באריך אשר משם הוא התחלת מציאות האצילות ומוח זה הוא נרמז בקוצו של היו"ד מן יהו"ה ומשם יומשך אל החי"ך והגרו"ן דארי"ך ויעשה זיווג שם ביניהם הלשון של הארי"ך וזיווג זה הוא מכונה בלשון אכילה והוא לצורך תוס' המוחין של שני המזלות הנזכרים אשר מזל הח' הוא דכורא ומזל הי"ג הוא הנוקבא. ודע כי אלו הב' מזלות הם בשבולת הזקן

התולה מן הסנטר ולמטה והם שכינים זה על זה כענין דכר ונוקבא דהיינו כל שבולת הזקן הרואה פנים כלפי חוץ נקרא מזל הח' שהוא נוצ"ר חס"ד וכל שבולת הזקן שהוא כלפי הפנים הגרו"ן והחז"ה נקרא מזל הי"ג שהוא ונקה. ומזיווג החי"ך והגרו"ן והב' מדזלות נמשך תוס' מוחין לאבא ואמא כי הקנה דאריך הוא הכתר דאו"א וקומת האו"א הוא בהתחלת הקנה דא"א ורגלים הם מסתיימים בחזה דאריך דהינו האבא הוא מלבוש כל כתף הימין דאריך פנים ואחור והאמא מלביש כל הכתף שמאל דאריך פנים ואחור וע"ג האמא (האו"א) חופפים ומכסים עליהם הב' מזלות הנזכרים שדיקנא דאריך מגיע עד טבורו דליבי' דילי' ומצד העורף דאריך מכסים ע"ג האו"א י"ג קוצין דשערא חיוורין הניתלים מרישא דאריך ומסתיימים כנגד החזה בעורף ונמצא שתוס' האר' הנעש' מזיווג של החי"ך. והגרון בולטת ובוקעת מן הגרון ולחוץ ונכנס' בתוך רישא דאו"א ומתוס' הארה הנעשה מן הזיווג הב' מזלות בוקעות ונכנסת תוך רישא דאו"א ונעשה להן מוחין חדשים בין באור המקיף ובין באור הפנימי והרי המשכנו הארה ותוס' המוחין מן הקוצא דיו"ד דרך חי"ך והגרון והב' מזלות של האריך דרך האו"א אשר שניהם רמוזים ביו"ד של יהו"ה דהיינו יוד באבא ו"ד של מילוי יו"ד [נראה דצ"ל באמא] כי ציור הה' הוא ו"ד לפי שבמקום היו"ד אין האו"א נתגלה היטב ועדיין אינם מוכנים להוליד ולהתעבר ולהוציא ו"ק בגילוי והכל עדיין סתום כי עדיין הזיווג שלהם אינו כ"א בסוד נשיקין בלבד לכן הם רמוזים בסוד אות יו"ד שבהוי"ה שהוא נקודה אחד סתימאה ואח"כ מזיווג האו"א יורדין מוחין חדשים אל שני פרצופים האחרים שהם זעיר ונוקבי' ונקרא ישראל סבא ותבונ' ושם רומז הה' של יהו"ה ואלו הב' פרצופים הם או"א בעצמם אלא שהאו"א הם נחלקים אל ד' פרצופים דהיינו מן החזה של או"א ולמעלה הם ב' פרצופים שלימים בראש וברגלים והם בסיתום גמור ונקראים חכמה ובינה ושם רמוז הי' מן השם ומן החזה שלהם ולמטה מתגלים עוד ב' פרצופים שלימים ומסתיימים בחזה דאריך כמ"ש לעיל ושם רמוז הה' ונקרא ישראל סבא ותבונה. והד' פרצופים בכללם אינם על האמת כ"א ב' פרצופים ונקרא או"א והם רמוזים בב' אותיות י"ה של יהו"ה לפי שבמקום ישראל סבא ותבונה שם הגילוי גמור של האו"א ושם הוא זיווג הגמור והעיבור הגמור בעין ושם מתגלים הו"ק בעין בתוך בטן התבונה וע"כ רמוזים הב' פרצופים אלו בה' של יהו"ה כי בה' יש בה מציאת האו"א כי היו"ד שבקרן הה' הוא האו"א ומציאות הזעיר ונוקבא שהם ברא וברתא כזה ד"ו והראיה מן הפסוק שיש במציאות שני חכמות וכמו כן יש במציאות שני בינות שנאמר חכמות בחוץ תרונה והל"ל חכמה לשון יחיד וכן נאמר כי לא עם בינות הוא והל"ל כי לא עם בינה הוא ומתוך כתבי הקודש רבינו האר"י ז"ל יש

לנו קבלה כי פי' הפסוק אהי"ה אשר אהיה יהו"ה המובא בזוהר פ' אחרי מות דף ס"ה ע"ב פי' אהי"ה הא' הוא מורה על מוחא סתימאה שבאריך אשר שם שבילין סתימין כלולין בחד ולא מתפרשין פי' הדבר הוא כי שם הוא חד מוחא בלבד סתימא בגולגלתא חדא ואין שם פירוד של שלשה מוחין כי הג' מוחין רמוזים הם אל חסד וגבורה ודעת מכריע בנתיים אבל כולם הם רחמים גמורים ואין שם מציאות הדין כלל ואח"כ פי' של אשר רמוז אל מציאותיהם מגולה כי כבר מתחילין מציאות הזו"ן מעט להתגלות והם שני מזלות הנזכרים והחיך והגרון דאריך ולפי שהם על ראש או"א והארתם נכנס בתוך ראשם של האו"א ע"כ הם רמוזים במלת אשר כי אשר הוא מלת ראש לומר לך שע"י שיורד הארה ממוחא סתימאה של החיך והגרון והשני מזלות נעשה ונתעלה הראש והמוחין דאבא ודאמא. [וע"ז רא"ש עולה כמנין הב' מזלות נוצ"ר ונק"ה.] ואח"כ פי' אהי"ה השני הוא רומז לסוד הזו"ן והם ישראל סבא ותבונה כי אהי"ה זה רומז שכבר איש לוייתו והם נתעברו מבן ובת כי תבונה בן ובת והנה פי' אח"כ יהו"ה רומז שכבר יצא הוא ממקומו כי הוי"ו של יהו"ה הוא רומז אל הו"ק של הזעיר ואותיות י"ה רמוזים למוחין שלו שהם האו"א וה' אחרונה של יהו"ה רומז אל השכינה יקרה שהיא המלכות שיצאה דבוקה עמו. והנה בענין כתיבת השם הקדוש יהו"ה הזה באתי להודיע קושט דברי אמת ויושר אפס קצהו תראה וכלו לא תראה. ואמנם אגלה ריש מילין מהני מילי מעליותא ורזין טמירין שנתגלה לנו מפה קדוש האר"י ז"ל. והנה סוד הקוצא דיו"ד עם היו"ד עצמה כבר כתבנו בהם די הצורך דהיינו שיכתוב הקוץ העליון של היו"ד ויכוין בזה להמשיך ההארה והמוחין החדשים ממוחא סתימאה דרך החיך והגרון ודרך השני מזלות אל היו"ד של השם יהו"ה שהם החו"ב שני פרצופים העליונים דאו"א וע"כ תיכף יסיים להדביק את היו"ד עם הקוץ ולהמשיך לה הארה עם המוחין מן הקוץ העליון וענין של כתיבת ה' הראשונה כוונתו הוא עם מ"ש בזוהר בפ' ויקרא ובפ' אחרי מות אשר באותו לשון נבוכו כל בני ארץ ישראל וחכמיה הראשונים והאחרונים ולא עצר בהם כח ליישב לשון הזוהר שאמר בפי' לבתר י"ה הל"ל לבתר ה' שלבת' שיכתוב היו"ד יכתוב הה' מאי הי' וע"ק שאמר כה"ג הי' הרי י"ה זה אין לו הבנה וכן לקמן בפ' אחרי מות קשה שאמר ועל דא בעי למיכתב לבתר ו"ה כחדא כמא דה"א קדמאה י"ה כחדא ולא בעי לאפרשא לון קשה דהל"ל ועל דא בעי למכתב ו"ה כחדא כמא דכתב י"ה כחדא מאי פרושא דה"א קדמאה י"ה כחדא וגו' וע"ק וכי מי הוא הסופר הזה שאינו כותב הד' אותיות שם יהו"ה מחוברים וסמוכים זה לזה ובבת אחת עד שצריך להזכירו ולהזהירו בשני מקומות על זה וכן הי' העולם בחושך עד שקם הרב הקדוש המקובל האלהי האר"י

ז"ל וגילה לנו פי' זה הלשון ובודאי רוח ה' דיבר בו ומלתו על לשונו ונתחיל מפ' אחרי מות שאמר בקדמיתא כללא דכולא סתים מכל סתימין (נ"א מכל סטרין) שבילין דלא אתפתחין כללא דדכר ונוקבא. והרי מזה המאמר שמעתי הפי' שבתוך היו"ד של השם רמוזים הם הב' פרצופים דכר ונוקבא והם ב' חצאי דאו"א העליונים ואמר סתים מכל סטרין שבילין דלא אתפתחין לומר לנו שהזיווג שלהם אינו נעשה ע"י כלי המשגל ובכ"מ שתמצא לשון שביל הוא רומז אל סוד הברי' או אל סוד הרחם ופה נעשה הזיווג שלהם בסוד נשיקין ולכן הוא מכנה בזוהר שזיווג שלהם הוא בלשון אכילה כמש"ה אכלו רעים וכו' שהוא בפה ואח"כ אמר קוצה דיו"ד הוא רומז לאין בא לומר שקוצא דיו"ד שלהם הוא רומז למוחא סתימאה ומתחיל להתגלות במעט מציאות האצילות אמנם הוא בתכלית ההעלם וההסתר עד שיוצדק לומר עליו אין ושאר מותרות הלשון הוא מובן מעצמו ומ"ש ו"ה ג"כ לא בעי לאתפרשא מיני' וכן מ"ש י' אפיק לקמי' ההוא נהר ותרין בנין דינקא להו אי' ואתעברת מנייהו ואפיק להון לבתר פי' הוא שיכתוב הה' באופן זה ה והענין הוא לרמוז כי באות ה' כלולים הב' פרצופים קדושים אחד זכר ואחד נקבה והם ישראל סבא ותבונה כי ישראל כבר רמוז בי' אשר בקרן הה' וכל הד' של הה' רמוז לתבונה שהיא מעוברת מבן ובת כי הבן רמוז בו' שבתוך הד' והבת רמוזה בקוץ התחתון של ו' הזו היורדת למטה חוץ אל הה' בסוד פסיעה לבר ולכן צריך הסופר לכתוב ו' זה יותר ארוכה למטה מן הה' כזה ה' וכ"ה פי' הל' י' הוציא לפניו ההוא נהר שהוא הה' וגם התרין בנין וגו' והכל רמוז בה' כמו שנזכר בפירושי ועל זה אמר אח"כ הא' כגוונא דא ה ואינון בנין תחות או"א בכאן טען הסופרים וכתבו בגוונא דא ה כפשוטו וצריך להגיה כגוונא דא ה' והסופרים כיון שרמז בזוהר צורת ה' אחד לא חששו לרמוז את הי' בתוך הה' ועכשיו הכל הוא ה' שלימה מכל צדדיה ויכתוב ה' האחרונה וירמוז בה ו' לומר שכל בניינה וכל מציאותה הוא מן הו' ולכן הוא צריך לכתוב ה' אחרונה בזה האופן ה' ובזה יתיישב היטב הלשון שאמר אח"כ דהא ה' כחדא כמ' וגו' ר"ל כמו שבה' ראשונה רמוזים י"ה ביחד כזה ה צריך לכתוב ו"ה כחדא כזה ה ואח"כ מזהיר אותו הזוהר ואמר ולא בעי לאפרשא לון פירוש שנדקדק לרמוז הו' בה' עליונה והו' בה' אחרונה כי אם נכתב ה' סתם לא ירמוז כ"א לבינה ולמלכות ודברים אלו לא ירמזו אצל' וזה הוא נגד האמת חלילה אמנם מ"מ לאחר שיכתוב האדם שם יהו"ה ויכתוב ההין בכל כוונות הנזכרים למעלה יעבור אח"כ הקולמוס על ההי"ן וידביקם אותם הכל ביחד באופן שתהי' ה' שלימה מכל הצדדים וענין זו היא מתוק מדבש ונופת צופים ולכן הסופר הכותב את השם הנכבד והנורא יהו"ה כשיכתוב הה' יכתוב י' אחת בקו

בימין של הה' ויכוין שישראל סבא הדכורא הוא דבוק עם התבונה וזס"ה וחכם בבינה ואח"כ יסיים לכתוב הד' של הה' כזה ה' ויכוין אז אל התבונה שהיא הנוקבא צד התחתון של האמא עלאה אשר כבר היא מתוקנת ושלימה בכל איבריה וספירותיה ומזדווגת עם ישראל סבא ותבונה והיא נתעברה מבן הקדוש שהוא הזעיר ומבת הקדושה שהיא הנוקבא דזעיר כי הזעיר רמוז בו' שבה והנוקבא היא רמוזה באות קוץ התחתון של הו' העודף למטה מן הה' ולהיות כי מציאות גוף המלבוש הוא קטן מאוד כל זמן שהוא בסוד העיבור בבטן התבונה שאינה כי אם נקודה א' בלי פרצוף הדבוקה בחוט השדרה של הזעיר כנגד החזה שלו מאחוריו ולכן הי' רמוזה בקוץ התחתון של הו' שבה ואח"כ יכתוב ו' של יהוה כזה ו' ויכוין כי כבר נולד הזעיר ויצא אל מקומו ומלביש לאריך מצד הפנים מן הטבור דלבא דאריך ורגליו מסתיימין עם סיום רגלי האריך ממש על ראש הבריאה ויותר מזה יכוין בכתיבת הראש של הו' שכבר קנה הזעיר גם השלשה ראשונות שלו ג' מוחין חב"ד שלו וגדלה אז קומות למעלה עד שמלביש גם אל החצי ראשונה שלו וע"כ הו' שבתוך הה' היא בלא ראש. אמנם עתה אשר נולד ויצא מבטן התבונה וינק ונתגדל אז הוא בעל יו"ד ספי' שלימות ונקרא איש ואח"כ יכתוב את הה' השני של יהוה באופן זה ה ובאות ו' הימנית מזו הה' יכוין כי כבר גדלה ה' של המלה ונעשית פרצוף שלם על ידי הזעיר כי כבר יצאה אותיותיו של הזעיר דרך חוט השדרה שבנוקבא ונכנסו לתוך הראש של הבינה ונגדל' קומתה עד שהיא מתלבשת ד' ספירות שהוא ת"ת נצח הוד יסוד דזעיר מאחוריו עם הזעיר אחור באחור ואח"כ תכתוב הו' השמאל אשר בתוך הה' ותכוין כי המלכות היא נבנית עד גמירה ונגדלה קומתה עד למעלה עד שהיא מגעת כנגד העורף של הז"א מאחוריו וגם כבר קנתה המוחין שלה ונעשית בעלת עשר ספירות וננסרה מאחורי הזעיר ובאתה פנים אל פנים עם הזעיר וכבר נעשה אז הזיווג הקדוש והיא מעוברת מבן ובת שהם מטטרו"ן וסנדלפו"ן וזה סוד ו' השמאלית אשר בה' האחרונה הרומזת אל אלו הב' בנים ולכן ידקדק הסופר תמיד להאריך ולהעדיף את קוץ של הו' למטה מן הה' לרמוז גם אל עיבור של הבת וגם זה בקוץ העודף דוגמא אשה הרה אשר בטנה בולטות חוץ מן הגוף וזה הוא הסוד עיבורה של הזעיר ולפעמים ו' זו שבתוך הה' רומזת מה שהשכינה כ"י מעוברת מנשמתן של ישראל ס' רבוא זכרי' וס' רבוא נקבות בכרס א' ודי למבין בזה. ע"כ דברי החסיד מוהר"ר שלימל במוהר"ר חיים זלה"ה מארפטשיק שכתב מא"י:

סדר קציצת הצפרנים וטעמם ונימוקם על דרך האמת:

תחלה מתחיל באגודל ימין ואח"כ אמה זרת אצבע קמיצה ובשמאל מתחיל בקמיצה אצבע זרת אמה גודל והטעם אל סדר קציצה זו הוא זה. דע כי זה הוא כלל גדול כשרוצים להעביר הקליפות מעל האדם מעבירים את הקל קל תחלה ר"ל היותה ממתקת להקליפות כדי שלא יהי' לקליפות כ"כ צער בבת אחת והצפרנים שהם המותרות הם רמוזים לקליפות כי שם שכונים כנודע. והנה ידוע לחכמי האמת כי הגודל ימין הוא רומז אל הכתר ה' חסדים דקליפה ואף על פי שנראה לעינים שהיא יותר מתוקה ואדרבה הוא יותר קשה מכולם ע"ד שאז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו ולכן בשביל זה אנחנו מתחילין לקצץ הציפורן מגודל ימין תחלה שהיא הקליפה ראשונה הגדולה כי כמו כאשר האדם בהיותו מלוכלך כולו מראשו ועד רגליו יתחיל לטהר ולקנח מן היותר מעולה והוא הראש כמו כן אנו מתחילין לקצץ הקליפות מן הכתר אשר הוא ראש הנרמז בגודל ימין ומי שזיכהו האל ית' וגילה עיניו לראות יראה בעיניו שקוצץ מכל א' וא' מן הצפרנים כמה גרדינין טהירין אשר יוצאים מכל אצבע ואצבע אשר הם כדמות ניצוצין הנרדים מן הצמר כאשר נופצים את הצמר גפן שהוא בקצת מהם בצורה אנשים לבינים. ואחר קציצת הגודל ימין תיכף יקצץ ציפורן האמה הרומז אל הת"ת שהוא חסד הג' לפי שכל מגמת פני הקליפה הוא להתדבק ולנצח כי הואיל שהיא אדוקה ונפרדה מן הת"ת שהוא קו האמצעי תיכף נדבקת בנצח שהוא סמוך לו תחתיו דרך קו ימין. ואח"כ קוצץ מאצבע שהיא רומז לחכמה והטעם הוא כי הקליפות חשבו בלבם הואיל ונפרדו מן זה הנצח נעלה עוד מדרגה א' למעלה בחכמה ונה"י דבוקים בה למען לא ישיגם עוד להרחיקם משם וגם שלא מצאו מנוח ביניהם. ואח"כ קוצצין את הקמיצה כי הקליפה הואיל ונרדה מן החכמה הלכה לנגד באשר יכולה למצוא מנוח לנפשה לרגוע שהוא בקמיצה הרומז לחסד כמש"ה וקמץ הכהן כי כהן הוא חסד כי עד השתא כל עוד שלא נצטרכה להדבק בחסד לא רצה להתדבק עמו כי כן דרכם אם לא עתה אשר החרב חדה מונחת על צוואם. והסדר אשר ביד שמאל הוא מתחיל בקמיצה לפי שהוא היסוד שהוא בסוד רחמים וענף של הת"ת ונקרא אמה כלפי הוד והקליפה יותר תואבת לה כמ"ש לעיל באגודל ימין. וע"כ ברחה מן הזרת לאצבע שהוא החכמה ואחר כך חותכין את הזרת שהוא המלכות לפי שבאותו מקום יש לקליפות אחיזה כנודע אמנם הם תאיבים כי אם דווקא במקום שהיותר חשוב ומעולה אך שהם לא עלו במקום המעולה ביותר כדי שלא יפלו ממנו בעומקא רבא ולכן הם בורחים להמל' וכאשר חותכים צפרנים של זרת שהי' המל' בורחים לאמה שהוא סוד הוד הואיל ויש להם מקום אחיזה. וכאשר חותכים את האמה בורחים אל האגודל שהוא סוד הבינה הואיל ולא מצאו שם מקום

לנוס וגם שם לא עשו מאומה כי כלתה עליהם הרעה וע"כ צריך האדם לקצץ את צפרני הידים בכל י"ד יום ואם בטבע צפניו לגדל ולצמוח ביותר יחתוך בכל שבוע ושבוע וכל זה יובן רק בצפרני הידים בלבד. אמנם באצבעות הרגלים אין צריך לשמור הסדר הזה כי לעולם הם מכוסים אין להם שם אחיזה כל כך ודי בזה:

סגולה נפלאה להנצל מכל פחד:

דע לך כי כשהאדם הולך במקום אחד אשר תסמר שערות ראשו ובשרו ירתת ודאי הוא שמזלו חזי איזה סטרא דקליפות ואע"ג דאיהו לא חזי בעצמו ולכן תיכף ישים ב' אגודלותיו תוך אצבעותיו וינשוף מדוכתי' ג' פסיעות כמ"ש רז"ל ולא יפחד ולבו לא ירך ואדרבה ישים תיכף לדרך פעמיו ויראה בעיניו שלא יוזק ויסתלק ממנו הפחד הדמיון שהי' לו מקדם. ולכן במוצאי שבת בעת הבדלה כשראה את הצפרנים אצל האבוקה צריך לכסות את בוהן ידיו שבו יש להם אחיזה שלא ינתקו ממנו ואם הי' מגלה אותו באמצעיות האגוד"ל היו נמשכים גם בד' האצבעות ולא יהיו נפרדים מהם וע"כ כשהאגודל זה הוא מכוסה באותה ההארה של האבוקה שהי' נר מצוה והיא מן האורות שלהבת שירדה בע"ש עצמה הנמשכת מן השכינה וחתכה הקליפה הנה גם עתה באור האבוקה הזאת יכוין שהוא אותו אור עצמו ומעורר אותו שלהבת ראש שתקבל שפע מהשכינה ותברח הקליפות שהם בימין בסוד רבבה כמש"ה ורבבה מימינך אליך לא יגש כי אלו אותן של היד שמאל אין צריך לראות אותם כלל כמ"ש לעיל למען לא יאחזו בהם הקליפות באשר שם כח הגבורות ומוצאים כח ומקום אחיזה ואפשר שיוכל להיות שאם יגלה אצבעות השמאל לאור של האבוקה שאדרב' יתדבקו בהם יותר ולהיות כי יש להם אחיזה כל כך בשמאל יחזרו ויטמאו יד ימין וידבקו בה ולכן צריך לכוף גודל ימין בידו תוך אצבעות מפני שבגודל הם נדבקים ביותר וידו השמאלית צריך להיות בבל יראה כלל וזהו שרי בוהן ודי למבין:

סגולה נפלאה שלא יפול סוס ורוכבו:

קודם שיעלה על הסוס לרכוב טוב לומר פסוק צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יהו"ה ויכוין בשם היוצא מזה הפסוק שהוא דמע"ה באלו הנקודות ויוצא הדל"ת מן מלת אדם והמ' מן מלת בהמ"ה והע' ממלת תושיע והה' מן מלת יהו"ה שהיא ה' האחרונה וכשתעלה על הסוס תכוין בזה והוא בדוק ומנוסה:

פירוש ספר יצירה מלימודי האר"י זלה"ה

פירוש על המשנה ראשונה אשר בספר יצירה מלימודי האר"י זלה"ה

עשר ספירות בלי מה. פירוש י' ספירות של עולם הנקודות אשר מטהירו סתם הנקרא עולם התוהו וזה הוא בלי מ"ה כי הוא אינו נקרא מהות רק שהוצטרך להרחיבו וזה העולם בבניינו הוא תהו בסוד אד"ם תה"ה וסיבת חורבנו הוא הסיבה אל הענין ותיקון הבנין ובה"ו הוא התיקון בעצם אל סוד האדם בענין סוד המתקלא בעצם אשר זכר ונקבה בראם שהוא הזעיר ונוקבי' כף הימין וכף השמאל ויקרא שמם אדם דהיינו הלשון מכריע בנתיים שהוא המתקלא ואמר במאמר אשר בעולם התה"ו אין שם התבוננת אל המתקלא רק אל סוד המספר של הי' נקודות כמ"ש הרב מוהר"ם קורדיוואר' זלה"ה שם בשער כף בענין שם העצם בהתפשטותו במילוי ע"ב אשר אין בו השגה כי אם בשיעור התפשטות אל מספר העשר ומ"ש מספר עשר אצבעותיו בא לגלות במשנה זו בענין האדם התה"ו טעם על המספר השיוויי אשר אין בו בחי' המתקלא אלא העשרה שליטים הם כולם שוים בממשלה בענין אצבעות הידים אשר בהם כ"ח פרקים שוים כמו כן הספי' של תה"ו הם עשרה כולם שוים אל כח הא"ס אשר יש בהם סוד אדם קדמאה בענין הטהירו סתם וכל זה הוא נרמז בפסוק של בראשית וגו' וז"ש מספר עשר אצבעות כי כאשר נתגלה אדם דבריאה הנקרא א"ק ונתגלה מלכותו הנקרא אלהים ונתגלה אז הגושפנקא אצבע אלהים וכ"ח אותיות אשר בפסוק בראשית הם הכ"ח פרקים אשר בה' והוא כח האין סוף בשיווי אל כל העשר ספירות בלי מ"ה. וסוד אדם תה"ו הוא נרמז במלת א"ת היינו הכולל את הכ"ב אלפא ביתו"ת אשר ברל"א שערים פנים ואחור אשר היו בשיוויים אל מספר עשר אצבעות בסוד א' למעלה י' למטה ו' באמצע רומז אל השיוויי עשר ספירות בלי מ"ה בעולם התהו ועוד רמז אל א' מן שם אהו"ה בר"ת "את "השמים "ואת "הארץ ומ"ש במאמר חמ"ש כנגד חמש ר"ל נגד ה' שבמלת "השמים דהיינו בראשית ברא אלהים הוא י"ד אותיות כנגד י"ד פרקים אשר בכף הימין של המתקלא וכן ה' של "הארץ הוא כף השמאל הוא ג"כ י"ד תיבות וזהו שאמר וברית יחד באמצע הוא ו' של "ואת מן אהו"ה הוא אדון יחיד המושל בכולם הוא סוד האי"ן סו"ף בסוד היסו"ד של חצי מלבוש העליון. ולגירסא ברית יחיד גי' ל"ב הוא כח הא"ס כתר שבכתר והנה לכל הגירסאות רצונו הוא כי כח הא"ס שוה בכולם במלת לשון ובמלת מעור המתקלא בחי' הפעולות אל המתקלא הא' הוא הלשון דהיינו הדיבור שהוא כלא פומי' הוא הנהגת העולם של הבריאה כענין חיים ומות ביד הלשון. והב' פעולות המתקלא בענין יחוד פעולות במעשיות אל הבריאה וזהו זכר ונקבה בראם ובמציאות הפעולות הנזכרים בהם יש צד ודביקות בעולם הקליפות והערלות שהם בעולם היצירה והעשיה אבל בעולם התה"ו הברית אשר הוא מכוון באמצע וכל הפעולות המיוחסת אל דברים אלו במילה

כולו ערלה מצד סוד אדם קדמו"ן וכללא דמלתא ענין העצמות והכלים בעולם התה"ו היינו ספי' עצמות בחינותי' נקודית אתפשטות מצד הטהירו סתם בענין האויר' דכייא וסוד אויר הוא מתיקון או"ר י' ברשימו של התחתי' והוא י' של שם ס"ג ביחוד שם ב"ן עם שם ס"ג בקיפול המלבוש והיינו אות י' בסוד המלבוש היתה נקודה אחת בתוך העיגול כעין סמך סתימאה ונקודה בתוכה כזה ס ואח"כ נפסק המלבוש כעין רוח פסקניות לשני חצאין. חצי התחתתון נתקפל בעליון ונשאר רשימו למטה בצורת פ"א כזה פ דהיינו חצי העיגול ונקודה בתוכו. וכל הגילוי זה הוא בסוד עיכוב אור האין סוף בסוד אור המקיף ואור החיצון הוא מצד החסד כי עיכוב האור זה הוא סיבת הדין שהוא סגולת החסד ושרשו כי אם לא הי' העיכוב הזה הי' אור המתפשטות עד א"ס ולא הי' החסד ניכר בעולם והעיכוב הזה הוא ברבוע של שם אלהי"ם העול' ר' כלומר ר' של ספר. והנה בתחלת פירש וביאור אות ס ואח"כ אות פ ואח"כ אות ר וכל זה הוא שם בתיקונים תיקון כ"ז וע"ש ונמצא כי הטהירו מה שהוא אוירא דכייא אורות של הנקודה נתפש' לעשר נקודות שהם עשר ספי' אשר כל נקודה מתפשט בכלי שלו והם הי' מאמרות הם הכלים בשיוויים במלת ויאמר שהוא אויר מ' פתוחה וכל סוד נקודה הוא בסוד אוירא דכייא מתפשטות במ' פתוחה חוץ מן בראשית שהוא נקודה ראשונה נמי מאמר ובאה מם סתומה מצד רבוע אלהים עיכוב האור ואח"כ בנקודה חלקה ם סתומה ונעשה ב ונקודה בתוכה ו' היא ו' אותיות דבראשית והנקודה אשר בתוך הב' היא הנקודה אשר נתפשטה אליה ובא מאמר הזה בלשון דיבו"ר כמש"ה בדבר ה' שמים נעשו שהוא קשה הרמז אל כלי הראשון שהוא העיקר אל עיכוב האור ושאר כל התשעה הם ויאמר על צד החס"ד שאינו עיכוב כל כך והמה יה"ו הוא השדה אשר נזרעו בו עשרה גרגרים ונרקבו תחלה קודם גידולם ועשר האצבעות הם העשרה אהו"ה ע"כ:

קנאת סופרים תרבה חכמה.

פירושו כי בעולם הזה הקנאה הוא סיבת הרקב כמש"ה ורקב עצמות קנאה אבל למעל' הקנ' סיבות ריבוי החכמ' כי סופר נקרא יסוד על שם שהוא סופ"ר של צבאות של מעל' כולם וזה שאמר בזוהר ברא חדא אית וגו' מספר שמו"ת וע"ש נקראים צדיקים התחתונים צדיק כי כאשר הצדיק מעל' מיין נוקבין ואוחז בו בנקבה העליונ' אז צדיק יסוד עולם מתלבש קנאה ומזדווג עמה ואז מתרבה החכמ' כי עולה היסוד ומוריד טפה מן החכמ' וז"ס הנזכר בזוהר נוקבא דיתבא בין תרין צדיקי' כי קנא"ה הוא גי' יוסף וזהו קנא"ת סופרים תרבה חכמ' כמ"ש ע"כ:

גם זה מספר עץ החיים:

טעם למה נבראו השדים בע"ש בין השמשות דע כי כונת הבורא יתברך הי' ראה שאז המטרוניתא יצאה מקושטת בקידוש היום ונשארו בלא גופים כ"א היו נבראו מקודם הי' העולם חרב כי בהזדווגם הוי מטרשי עלמא וזהו הטעם של נתינת הקב"ה חוה ראשונ' לאדה"ר כשחטא כדי שיזרע בה נגעי בני אדם ואלו לא הי' חוה רק שהי' מזריע בארץ הי' העולם חרב דהוי מטרשי עלמא השדים שיצאו מזרעו ולכן הוצרך אדה"ר לישב ק"ל שנה במי גיחון לעשות טביל' ובזה ג"כ טעם לקיחת אברהם אבינו ע"ה את הגר כי כמו שאדה"ר לקח את חוה לפלוט בה כח הקליפ' כך אברהם אע"ה לקח את הגר כדי לטהר גופו בה כדי שיצא יצחק זך בלי שמרים אלא שנולד עם עשו בבטן אמו הטהור כי יצחק שמח בעשו שישלוט הוא בישראל ולא אחר ולטעם הזה כתיב ויאהב יצחק את עשו כדי שהוא ישלוט בישראל ולא אחר עכ"מ:

ממהרח"ו זלה"ה:

שבע גלגלים הם כנגד הז' ספירות ממטה ולמעל' וזה הוא וילו"ן מלכו"ת רקי"ע יסו"ד שחקי"ם נצ"ח והו"ד זבו"ל ת"ת מעו"ן גבור"ה מכו"ן חס"ד ערבו"ת בינ"ה כנגד ג' ראשונות פרטן גלגל ערבו"ת בינ"ה ובו י"ב מזלות כנגד י"ג תיקונים שהם י"ב והאמצעות כולל בסוד הדעת והנשמ' הולכות בסוד י"ב מזלות שהם בשמיני' שהיא בינה גלגל יומ' חכמה גלגל השכל כת"ר ועל הערבות שם כסא הכבוד ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא והנשמ' לכל הרקי"ע הדרניא"ל שמ"ו נטוי על ראשי החיות כנגד הדע"ת שעל החסד וזהו רזא ח"ד וגו' בסוד בלע מחוץ והבן זה שם באדרא נשא כי יש דעת בין הג"ר של חכמה ודעת זה בין ג' אחרונים שהם א"י י"ס נשמה לכולם הדרניאל כמנין היריעה וזש"ה נוטה שמים כיריעה על ד' חיות ארי"ה מי"ם חסד או"ר י"ה שו"ר א"ש גבורה נש"ר רו"ח ת"ת אד"ם עפ"ר מלכו"ת שבזעיר דכורא והאופנים ינשאו לעומתם נוקבא כ"ב אתוון חקוקין ברקיע זה ומשפיעים למטה כ"ב וד' אותיות כ"ו כמנין שם יהו"ה ומנצפ"ך כ"ז וארא והנה רוח סערה כנגד מלכו"ת דקליפ' ה' ענן גדול ו' כנגד ת"ת וא"ש מתלקחת ה' נגד בינ"ה ונוג"ה י' כנגד חכמ'. חשמ"ל יסוד מראה הקשת כתר מקיף לכל העולמות וכל זה הוא ביצירה דמות מראה כבוד ה' קמואל בעשייה מראה כבוד ה' הדרניא"ל זה הרקי"ע כ"ב אותיו' חקוקים בו נפש ה' רו"ח ו' נשמ"ה ה' נשמה לנשמה י'. עכ"מ והדברים סתומים:

מספר עץ חיים:

דע כי יש שני קליפות שהם נקראים שור וחמור והנה שור הוא מצד שמאל שהוא קליפות עשו הרשע וכן הוא עשו במילואי עי"ן שי"ן וא"ו [בצירוף הג' תיבות] גימ' שור והוא

תמצית פני השור מהשמאל אשר בקדוש' בסוד הכתוב ויצחק אהב את עשו אך החמו"ר הוא מצד ימין וכן חמ"ר גי' אברהם בסוד ויחבוש את חמורו ובסוד ישששכר חמו"ר גרם ור' עקיבא הוא בסוד נשמת ישששכר בסוד כי שכר שכרתיך אשר אל סוד הזה אמר כשהייתי עם הארץ הייתי אומר מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור והיא קליפת ישמעאל היונקת מן הימין והנה באתה נשמתו של ישמעאל בחמורו של ר' פנחס בן יאיר שהי' ניצוץ אברהם אע"ה וע"כ הי' משתדל רפב"י הרבה בג"ח ובא לתקן נשמת של ישמעאל בנו אשר היה באותו החמור שלו ולפי שבישמעאל נאמר ידו בכל כי היה גזלן וע"כ ג"כ גזלוהו הערביים וישבה שם ג' ימים בלתי אכילה ושתייה ובזה תיקן פגמו:

עין לא ראתה אליהם זולתיך. פי' סרסוהו ודרשוהו אלהים יעשה למחכה לו עין לא ראתה. פי' כשהאדם מחכה לו ומדייק לכל מלה ומלה כמ"ש בזוהר עד"ז והוא מדייק בכל דרכי תורה להבינם הנה איש כזה מה שכרו שנעש' לו אשר עינו יהיה תחת עין שלא ראתה שום עין אחר כמוהו באותו שכר המופלא רק אלהים זולתיך שראה אותו אך שום עין אחר לא ראתה מה שיראה זה בעין אשר היה מחכה לה' וזה הוא עי"ן שלך תהיה שלא ראתה שום עין אחר שאתה תשיג כ"א אלהים זולתיך הוא שראה השכר. ואתה [אולי צ"ל ואמר] ולמי יעשה האלהים דבר זה וביאר יעשה למחכה לו והבן. מהרב ז"ל:

סוד מאמר רבותינו זלל"ה הפריש שתי חטאת לאחריות רצה מתכפר בה ורצה מתכפר בחבירתה והשנייה תרעה. סוד שאחד חוטא בגלגול ומגולגל בחבירו וחבירו סובל יסורין עבורו שהוא נעשה אחריות בעד חבירו ומתכפר בו ובחסד עליון רצה הש"י לבלתי ידח ממנו נדח בכפרת השני יצא והראשון תרעה עד שתסתאב מתוקן ויחזור לשרשו וכבר כתבנו ממנו במקום אחר:

סדר האלפ"א בית"א על דרך הסוד

א) כתב בספר התמונה כי תמונתה י' למעל' י' למטה ו' באמצע העולה למספר כ"ו שם יהוה ופירושו א' לפי המספר ולפי התיבות כי הא' היא הראשונ' ולכן היא רומזת לשמו יתעל' וכמו כן בפסוק ואהבת את ה' וכו' המתחיל בו' ומסיים בך' הרי כ"ו והפסוק כי שם ה' אקרא וגו' מתחיל בהך' ומסיים בו' וכן ויגב"ה ה' צבאות במשפט וגו' גי' כ"ו. וגם רמוז עוד בה כי השם הוא המניע את הגלגלים כי הב' יודין רומזים על שני צידי הגלגל בצפון ובדרום והו' רומזת על קו' האמצעי ההולך באמצע של הצדדים ממזרח למערב וכמו שמספר כ"ו כך הם כ"ו שבועות שנוטה החמה מקו השורש אל הצד האחד וכן כ"ו שבועות נוטה החמה מקו השוה אל צד השני כמו שנודע בחכמת התכונ' ועוד רמוז בה

שהקול מן הקב"ה היא מדבר עם משה מבין שני הכרובים כי השני יודין הם רומזי' אל שני הכרובים והו' רומזות אל הקול היוצא מביניהם. ומשם והלאה נגש למרע"ה והנה מספר כ"ו הוא כי כ"ו דורות מהאדם הא' עד מרע"ה שקיבל התורה עם צורות האלפ"א ביתו"ת וכן כ"ו פסוקים בקריא' אשר יש בהן כל הא"ב ומפני שהא' רומזת אל האחד יתעלה ב"ה שהוא ראשון לכל הנבראים ולכן ראויה היא האלף שתהי' היא ראשונה אל הא"ב:

ב) כתב הרוקח כי תמונתה של ב' הוא ד' למעל' ו' למטה וצירופם ד"ו וכן הב' הוא שנים וגם ד"ו בלשון תלמוד הוא שנים כמו טב למיתב טן ד"ו. וכן רומז מספר ב' אל שנים לשני התורות תורה שבכתב ותור' שבע"פ ורומזת אל שני לוחות הברית שבהן עשרת הדברות כמנין ד"ו וגם רומזת לשני העולמות והכל מן הא' ולכן נסמך הב' מיד אחר הא' וכן בראשית הוא בגי' שכת"ב וע"ל פ"ה ובגי' שני עולמות כי היא רומזות שכל המקיים תורה שבכתב ושבעל פה שנכללו תוך עשרת הדברות שהם בשני לוחות הברית הוא זוכה בשני עולמות עוה"ז ועוה"ב:

ג) כתוב בספר האותיות כי אל הגימל אין לה תמונה מאותיות שלימות רק מחוליות המצורפי' וראשה וגופה עם יריכה השמאלית היא צורת נ' ורגל הימיני העובר למט' שיהא עם צירוף ראשה ז וגוף של האות הוא ג ויהיה צירופי גנ"ז גי גימ"ל ר"ל גמול הטוב לעה"ב מן הא' ר"ל האחד ית' למקיימי הב' ר"ל תורה שבכתב ותורה שבע"פ ושיהא גניזת נשמתם של בני העלייה אל מקום כבוד אשר הנ' רומזת ובמקום הסוד בס"ד הא"ב שנסמך אב"ג והנה ההרכב' הוא בלתי גוף האות ז"ן רומז כי גם מן הא' בזכות קיום הב' גמולו להיות ניזון גם בעה"ז:

ד) כתב בספר הבהיר שתמונתה ב' וי"ן סגורים במקצוע קרן זויות ויהי' עקב הד' אל תמונת ראש ו' התחתונ' והעוקץ שהוא ראש שעל פני הד' תמונת ראש של ו' עליונה ויהי מעתה ב' ווין הפוכים שמניינם י"ב לרמוז על הפוכיים וכן על י"ב אלכסונים כפי המקובלים ועוד רומז אשר הש"י מנהיג את העולם באמצעיות השנים עשר מזלות. ועוד רומז אשר השם מנהיג את הי"ב שבטים ר"ל הוא בעצמו בלי אמצעות המזלות כ"א לפי מעשיהם ולכן נסמך הדלי"ת מיד אחר הגימל לומר כי עיקר הגמול הוא אל הי"ב שבטים וזרעם:

ה) כתוב בספר התמונה כי תמונתה היא ד' ובתוכה י' הפוכה ויעלה מניינה י"ד כי בה' נברא העוה"ז וכל עיקר העוה"ז הוא בשביל ישראל וע"כ נסמך ה' אחר הד' כי ראש אבתינו הוא אאע"ה וראש משפחתינו הוא משפח' בית דוד עולה י"ד וכן בהתחלת גאולת

ישראל סדרו בשירת הים י"ד שמות וגוף של ה' עול' חמש' לומר אימתי ישראל עיקר עוה"ז כשמקיימין את התורה בחמשה חומשי התורה והי' שהוא תוך הה' הוא הפוכה מפני שהעוה"ב נברא ביו"ד והיא הפוכה של ה' על זה הדרך:

ו) כתב החסיד שאין לה תמונה מאותיות שלימות כ"א מחוליות מצורפים כי חוליות ראשה הוא י' ובתוס' צירוף רגלה תהפוך אל ו' והוא לשון חיבור ומניינה הוא ו' כי כל המחובר יש לו ו"ק וזה הוא כל העולם וע"כ נסמך הו' מיד אחר הה' וכן רומז אל ששת ימי בראשית וגם בצירוף הי' יהי' י"ו כי כן יש י"ו פנים לחיה אחת. וגם העולם התחתון נחלק אל י"ו כמו שנתבאר בס' האשכול ומא' רז"ל פה א' שהכל מחובר ונקשר קצתו אל קצתו:

ז) כתוב בספר כתר שם טוב שיהי' ראשה מרובעת ופני' רואים לכאן ולכאן והנה הז' אין לה תמונה מורכבת כלל רק מניינה הוא הז' כי המקום הוא השביעי לששה קצוות ואין שייך בו לא תמונה ולא שום הרכבה בשום ענין בעולם ולכן נסמך הז' אחר הו' וכן הוא יום הז' אחר ששת ימי המעשה שהוא קודש לה' וע"כ ראש של הז' פנים לכאן ולכאן אחד לששה הקצוות ואחד לששת ימי המעשה וראשה מרובע ר"ל בשלשה דחוקים באורך ברוחב בגובה ועומד באויר של רגל אחד כמו שארז"ל העולם עומד על רגל אחד וצדיק שמו שנאמר וצדיק יסוד עולם:

ח) הלכה מרווחת בישראל כמו ר"ת ז"ל שתמונתה ב' זיינין ויתכן שאפילו לרש"י ז"ל שתמונתה ב' זיינין דבוקים כזה ח ועל כן לא השגחנו על שום תמונה אחרת זולת זה וב' זיינין ביאורם ז' פעמים ז' הרומז לז' שבתות השנים שבע פעמים ומפני שהזי"ן רומזות לשבת בראשית והח' אל השמיטה והיובל ע"כ נסמך זו לזו והנה זפ"ז עולה מ"ט כי שביעית לעולם קודש הוא והנה גוף אות הח' עולה שמונה לומר לך כי באחרונה השמיני קודש היא שנת היובל כמש"ה וקדשתם את שנת החמשים שנה וגו' ר"ל שהוא יובל הגדול ועוד רומז בשני הזייני"ן לשבעה ימי חג הסוכות אשר הושיבם בשבעה עננ כבוד כמש"ה כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וגו' וגוף אות הח' הוא רומז אל שמיני עצרת:

ט) כתוב בספר התמונה שהיא מורכבת מן כ' וז' ה' אי"ש מלחמה ר"ת אלהים י"ה שד"י אל"ף למ"ד ה"א יו"ד מ"ם יו"ד ה"א שי"ן דל"ת יו"ד שעולים כ"ז אותיות ומפני כי השי"ת רומז אל טו"ב ר"ל שהוא הטוב גמור האמיתי תמיד הן בדין והן ברחמים הן במלחמה והן בכל דבר המקרים הנכללים בתשע מאמרים במנין הט' ואלו הן כמ"ה אי"ך אנ"ה מצטרף מת"י מצ"ב ל"ו מתפע"ל נפע"ל. ובס' רוח חן הם מפורשים ומפני שהשמינית

הוא קודש לה' ומבורכת בטובה של השם יתעלה ב"ה וכמש"ה וצויתי את ברכתי בשנה השישי' ועשה את התבוא' לג' השני' וע"כ נסמך הט' אחר הח':

י) העשירי יהיה קודש לה' כמו שפי' רש"י ז"ל וזה סוד המעשר כי בעשר' מאמרות נברא העולם והם אקריין ט' כדפי' והעשירי הוא מאמר העצם ואינו שייך כלפי מעלה רק מאמר העצם בלבד וע"כ הוא קדוש. ועוד שבבראשית הם רק ט' מאמרות מפורשים והעשי' לדקותו נרמז רק במלת בראשית ומפני שהתשעה מקריים נושאים בעצמן בעצם לכן נסמך היו"ד אחר הטי"ת ומפני שמעצם הקודש ברא שלש' עולמו' לכן אל היו"ד ג' עוקצין הירך של מטה הוא עב הוא כנגד עולם התחתון והעוקץ שבפנים הוא כנגד עולם האמצעי וגם הוא נוטה למטה מפני גשם והעוקץ אשר למעלה הוא כנגד עולם העליון:

כ) לאחר שהזכרנו מאמר העצם אל היו"ד ראוי להמליכו. ולכן נסמך אותיות כ' ל' מ' שהם אותיות מל"ך והמה נהפכים מן סדרם באלפ"א בית"א מפני שמלכותו יתעל' ב"ה וב"ש הוא היפך מדת ב"ו כי המלכו' ב"ו תלוי בעבודתו ורכושו וחיילותיו וכשהם פורשים ממנו הם נשארים שלימים והוא ומלכותו בטילה אבל הקב"ה אינו כן כי כל העולם צריכים אליו והוא אינו צריך להם בשום דבר. והרוק"ח כתב שהתמונה של כ' הוא כמו שני וי"ן עקומים שהם מחוברים כדמות מערה ונקרת הצור ולכן אמר ושכותי כפי עליך עד עברי וגו' כי הכ' הוא כדמות כף האיש שהיא עקומה וכפופה כדי לקבל מה שבא לתוכה. וגם מלת כ' שמי' מוכיח עליו שהוא לשון כף איש והיא רומזות לכף של מרע"ה שקיבל את הלוחות וזשארז"ל כ"ף כפופה כ"ף פשוטה כי מרע"ה קבלם מהפשוט יותר מכל פשוט והנה מנין של כ' הוא עשרים כי אאע"ה הי' דור עשרים מאדה"ר והוא הי' הראשון שקיבל עליו התורה כמו שדרשו רז"ל על פסוק עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' והנה גם תמונתה היא ב' רישין הדבוקים זה לזה אשר יעלה מספרם ד' מאות כנגד מה שאמר הקב"ה לאאע"ה ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה עד שהקב"ה שלח מרע"ה לגאלם:

ל) כתב בספר התמונה איך שתמונתה היא כ"ו ויעלה מספרה כמספר שם יהו"ה יתעלה ב"ה שהוא גבוה מכל הגבוהים וראשה מעט כפוף לפניה והוא כמשארז"ל בכל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו. ועוד היא רומזות אל מה שנאמר כי רם ה' ושפל יראה ומספר עצם האות הוא שלשים רמוז שהמלכות נקנית בל' מעלות ומתי יודע מלכותו הוא כמש"ה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד והמקבלים מלכותו יתעלה הוא בל' כי ג' יודין הם בפסוק "יברכך "יאר "ישא הם עולין ל' ולכן כיוונו רבותינו ז"ל לתקוע הל' קולות במה שאנו מזכירים את מלכותו. ונ"ל עוד שמרומז ג"כ

זה בבחי' כ"י שמספרו ל' ופירושו כי רם ה' ושפל יראה במלת כ"י שהוא גימ' ל' אהה [אולי צ"ל אתה] מבחין זה כ"י רם ה' ושפל יראה:

מ) כתב בספר התמונה כי תמונתה היא כ"ו ויעלה מספר' כמנין שם המיוחד יהו"ה ומספר עצמ' הוא ארבעי' כמו מנין של ארבעי' יום שהיה מרע"ה בהר שקיבל את התורה וחתם בה שם המיוחד להודיע שהתורה היא מהש"י ב"ה ולא ממרע"ה כמש"ה תורת ה' תמימה וגו' וזה שארז"ל מ' פתוחה ס' סתומה מאמר פתוח מאמר סתום כי מאמרי התור' ר"ל מליצתה גלוי' אל מצות הנאמנים בה. ועוד יש עלי' פרושים נסתרים דרך משל וחידה לסודות סתומות ורמזים גדולים כאשר פרשתי הכל בס' האשכו"ל ועוד היא רומזת אות המ' אל ארבעים סאים שהוא שיעור של מקו"ה מ' סאים וכן מקוה גימ' מ' סאים וכן טהרת האשה אל בעל הצריכה למ' סאה כדי שיהא יצירת הולד שהוא למ' יום בטהרה כי ול"ד גימ' מ':

נ) כתב בס' התמונה שהאות נ' מורכבת מן ז' ומן ו' ועולה מספרם כמנין אח"ד שהוא י"ג פי' חותמו של הקב"ה הוא אמ"ת ומודיע שהוא אחד כי מן הא' עד המ' הוא י"ג אותיו' כמנין אח"ד ומן המ' עד הת' הוא י"ג אותיות ג"כ כמנין אח"ד ולכן נסמך הנ' מיד אחר המ' כי חותם המלך הוא ראוי להיות באמצע ומנין החותם מאלף עד ת"ו הוא ב"פ י"ג כמנין ב"פ אח"ד הראשון מפני שהשם יתעל' ב"ה אחד שמדותיו הם י"ג. והשניות נגד ישראל גוי אחד בארץ ותורתו שבה הוא נבדלים ישראל מן העמים להיות נדרשת בי"ג מדות והנ' מדת נאמן אמת וישראל נאמן כפוף נאמן פשוט נ' כפופה נ' פשוטה ר"ל ן שהוא פשוט מכל פשוט ונאמן כפוף כנגד מרע"ה שקיבל התורה בי"ג מדותיו וכמש"ה והאיש משה ענו מאוד בכל ביתי נאמן הוא. גם גוף האות עולה חמישים נגד נ' שערי בינה שבמדת ה' ובתורתו:

ס) כתב הרוקח כי תמונתה הוא כ"ו ויעל' מספר' כמנין שם המיוחד יהו"ה ומדובקים למעל' ולמט' להיות' סתום מכל צד כי סוד ה' ליריאיו נסתם כדפי' לעיל וע"כ נסמך הסמ"ך אחר הנו"ן מפני השם וחותמו כי סודות עצמות בידיעתו הם וגם מה שצורת' ס' הוא עגול כי כל דבר שהוא שוה עיגול בלתי כדורי אין לו לא סוף ולא ראש והוא רומז לסוד יהו"ה שהוא ראשון ואחרון בלי סוף ותכלית וז"ס של הבאת ביכורים להביא לו ראשית ביכורים כל פרי האדמה ולכן נתנו החכמים בו שיעור אחד מן ס' כמש"ה ושמת בטנ"א כי טנ"א גימ' ס' וגוף של ס' עול' ששים כנגד ששים רבוא ישראל המביאים את הביכורים להקב"ה:

ע) היא רומזות אל התורה שהיא מאירה עינינו וכן נדרשת היא בע' פנים ונמסרה לדרוש לפי דעת ע' סנהדרין כמש"ה לא תסור מכל הדברים אשר יורוך והמה יראי ה' הנחמדים למעלה ולכן נסמך הע' אחר הס' ובזכותם העולם ניזון כמ"ש רז"ל אם אין תורה אין קמח וכ"ה אומר הנה עין ה' אל יראיו וגו' עד להחיותו ברעב וכן תמונת הע' אשר ישר בעינינו הוא מצורף מן חוליות וז"ן כי ראשה השמאלית תמונת ו' הוא ובצירוף גופה הנמשך לצד השמאל תהפך לן' וראשה הימנית בהמשך גופה עד מקום השמאל היא תמונת ז' ויהי' צירופי זו"ן כי עינינו אל ה' צופים שיזון אותנו ומספר צירופו ביחד ר"ל גימ' שלהם הוא גנ"י ר"ל ג"ן שלי כי הע' רומזות העדן ר"ל גן עדן שהוא ליראי ה' ולחושבי שמו וע"כ זכו אל התורה שבהם שגם היא נקרא ג"ן כי ג"ן פרשיות הם בתורה וע' רומזות לתורה:

פ) כתב בס' התמונה שהתמונה היא כ"ו ויעלה מספר' כמנין יהו"ה שהוא שם המיוחד וזה שארז"ל פ' פשוטה פ' כפופה לרמוז על קבלת התורה שבאה מן הפה פשוט מכל פשוט לפה של מרע"ה וכמש"ה פה אל פה אדבר בו ולכן נסמך הפ"ה אחר עי"ן לומר שנית' למרע"ה מאת הקב"ה יתעלה ומתברך שמו. ולכן חתם הקב"ה שמו עלי' וכן תואר הפה ממש אל פה פתוח והוי"ו שבתוכה היא הפוכה כלפי מעל' לרמוז שיהי' דברי פינו רק מעניני מעלה כמו דברי אלהים חיים או בדברי תורה וכמש"ה ודברת בם ולא בדברים זרים וגוף מנין של הפ' הוא שמונים כי בן שמונים שנה הי' מרע"ה כשעמד לפני פרעה הרשע בשליחות של המקום ב"ה ויתעלה ואז אמר לו ואנכי אהי' עם פיך וגו':

צ) כתב באלפא ביתא דר"ע ז"ל שתמונת' י"נ ויעלה מספר' ס' כי סוד מה שארז"ל צדיק כפוף צדיק פשוט ר"ל כי ניתנה התורה מן הצדיק פשוט מכל פשוט לצדיק כפוף ואל ס' רבוא ישראל ולכן נסמך הצדיק אחר הפ'. וגם מנין הרכבת ס' הוא כנגד ס' גבורים סביב לה מגבורי ישראל כי גבור ר"ל צדיק כמשארז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו ומנין הצ' עם צירוף י"נ הוא עולה ק"ן רמוז אל מה שכתב הפסוק על ק"ן צפור והארכת ימים שארז"ל שהוא לעולם שכולו ארוך ר"ל כי העוה"ב רק אל הצדיקים וכמש"ה ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ ר"ל ארץ החיים:

ק) כתב בס' תמונ' כי תמונת' הוא כ"ן ויעל' מספר' ע' כי הק' רומזות אל קדושת קרבן היום כלומר אל ע' פרי החג אשר נקרבים אל הקב"ה לקיום העוה"ז ובזמן שהקרבנות בטלים הקיום של העולם הוא בק' ברכות וזש"ה ונשלמה פרים שפתינו וכן אמר הכתוב על כן אברכך בחיי וגו' ע"ל גימ' ק' וכה"א כי כן יבורך גבר כי כן בגימ' ק' וגם היא רומזות לאאע"ה כמש"ה לך לך שעולה ק' וגם נאמר עליו הלבן ק' שנה יולד והוא אב

המון גוים ולכן נסמך הק' אחר הצ' מפני שהקדים ופי' קיום העוה"ב ולכן פי' אח"כ קיום העוה"ז ג"כ:

ר) אמרו רז"ל ק' קדוש ר' רשע ולכן נסמך הר' אחר הק' להודיעך שהקב"ה קורא לרשע שישוב בתשובה והנ' תמונת הר' אשר ישר בעינינו הוא שהיא מצורפת מן חוליות כי רגל' במקצת גגה היא תמונת ו' וכשהיא מתארכת תתהפך אל ד' ויעל' מניי' ד"ו ובין הכל רד"ו שבגימ' הוא בב"ל מד"י יו"ן אדו"ם שהוא רד"ו ע"ה שהם הרשעי עולם אשר החריבו שני בתי עולמי' בתי מקדשינו והכבידו את עולם עלינו כי עני ורש יותר מן הרשע בעוה"ב כי הרי אין לו שום זכיות וכן מספר של ר' הוא מאתים כמשרז"ל מי שיש לו מאתים זוז לא יטול מן הצדקה ואסור בלקט שכחה ופאה אבל מי שיש לו זוז א' פחות שהוא כמנין של צדקה אז הוא עני גמור ומותר אז לקבל מן הצדקה:

ש) כתב בספר תמונה שתמונת' הוא וי"ז ויהיה צירופם זי"ו כי ש' פירושה שכני' ועל כן נסמך הש' אחר הר' כי הרשע גורם סילוק זי"ו השכינ' מהעול' ומנין זיו הוא כ"ג וכן יש גם כן כ"ג תיבות מן יברכך עד ואני אברכם לומר לך שע"י ברכת כהנים יהיה גילוי זיו שכינה עלינו:

ת) כתב בספר תמונה כי תמונתה ד"ו ויעלה מנין הת' אל הד' מאות שהוא כנגד ארץ ישראל שהיא ת' פרסה על ת' פרסה והיא מקודשת בעשר קדושת. אך הרוק"ח כת' שתמונתה הוא ב' דלתי"ן ואמנם גם לכוונה זו הוא רומז שארץ ישראל הוא ת' פרסה על ת' פרסה שהוא ד' על ד' ומפני שהש' רומזות אל זיו השכינה ולכן נסמך אחריה הת' כי עיקר גילוי השכינ' הוא בארץ ישראל וכבר אמרנו שתפסנו העיקר כי תמונתה היא שני דלתי"ן והדלי"ת התחתונה היא הפוכה ותמונתה נ' ויהי' צירופה עם ד' עליונ' שהוא ד"ן את העולם כמו שאמר הכתוב והתו"ת תי"ו על מצחות האנשים ואמרו רז"ל כתוב תי"ו של די"ו על מצחן של צדיקים ותי"ו של ד"ם על מצחן של רשעים ופריך בגמ' ומאי שנא ומשני ת' תחי' ת' תמות והרי הת' הוא ב' דלתין א' של די"ו והב' של ד"ם וכל אחד ואחד לפני דינו וכמו שאמר הכתוב כי ממנו תוצאות חיים וחילופו הוא לרשעים כמש"ה תחלואי תוצאות מות. וגם רמוז עוד הב' דלתי"ן אשר העליונה היא כדרכה והתחתונה הוא מהופכת כי דל"ת פירושה ד"ל כמו שפי' והדל"ת התחתונה היא הפוכה והרי יש ד"ל ונשאר ד"ל ונתהפך כי גלגל הוא חוזר בעולם וכמ"ש תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות הפסוק הוא מתחיל בת' בתחלה דברו ישראל תחנונים כמ"ש ועבדיך מוכים ופרעה הרשע יענה עזות תב"ן אין ניתן להם וגו' אבל לבסוף נתהפך הדבר שישראל אמרו גם אתה תתן בידנו וגו' ופרעה אמר קומו צאו כדברכם וגו':